

දැනම් චලිය - 2

දේශනය

පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයාණෝ
අති සුප්ප බඳුල්ලේ සුරියරතන හිමිපාණන්

සම්පාදනය

කරුණා අතපත්තු සමරකෝන්
638/1/A - 7 වන පටුමග,
"ලින්නවුඩ්" පෙදෙස,
වැහැර, කුරුණෑගල.
ෆෝන්: 071-9447850

ප්‍රකාශනය

අනුර ප්‍රින්ටර්ස්
246, නුවර පාර,
කුරුණෑගල.
දු.ක. 037- 2221198

සම්බුද්ධිං පුණ්ඩරිකාක්ෂං - සඵකදං කරුණාස්පදං
සමන්ත භද්‍රං ශාස්ත්‍රාරං - ශාක්‍යසිංහං නමාමහං

තෙරැවන්ගෙන් සමාව ලැබේවා!

නමස්කාර වේවා! බුදු රැවනට අනන්ත බුදු ගුණ සිතින්	දුරා
නමස්කාර වේවා! දැමි රැවනට අකාලික වූ ගුණ සිතින්	දුරා
නමස්කාර වේවා! සඟ රැවනට මහ රහතුන් ගුණ සිතින්	දුරා
සමාවන්න තුණුරැවනේ මා හට, වරදු ඇතොත් කළ සසර	පුරා

**සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලොවට පහළ වී
පෙන්වා දුන් අනිත්‍ය, දුඃඛ, අනාත්ම යන ත්‍රි ලක්‍ෂණය
වූ පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්මය - ඉතා ලිහිල් බසින්
දේශනා කරන**

**මෑත යුගයේ පහළ වූ පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම
දේශකයාණන් වහන්ස!**

අපට හමුවූ කළයාණ මිත්‍රයාණන් වහන්ස!

**පරම සත්‍ය වූ ධර්මතාවයන් අපට අවබෝධ කරදුන්
ගුරු පියාණන් වහන්ස!**

අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන හිමිපාණන් වහන්ස!

**මේ ධර්ම ග්‍රන්ථය ඔබ වහන්සේට උපහාරයක් ම
වේවා!**

නිවන් මග සොයන අයට උපකාරයක් ම වේවා!

පිදුම

රත්නපුර ඉසිපතන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති
සුමධුර පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයාණෝ

අති පූජ්‍ය වළල්ගොඩ වන්දුරතන ස්වාමීන් වහන්සේ

සරා සඳවන් සොමි ගුණෙන් පිරි පිනට පහළ වූ සඟ රජාණනි
කියා දුන්නේ බුදු පියා දෙසු නිවන් මග සැමවෙත දයාවෙනි
දිවා රෑ වෙහෙසුනේ දැනගත් දහම සැමටම දෙන නියාවෙනි
නමා හිස වඳිනවා අප සැම දෙනට ගුරු වූ - ගුරු පියාණනි

මෙතෙක් යා යුතු මඟක් තිබුණත් යන්න ගිය මඟ වැරදිනේ
සිතක් ඇතිවී නැතිවෙනා බව සිතක් තිබුනට නොසිතුවේ
කෙනෙක් ඇතුලත නැති බවත් - දැන් තමා හරියට වැටහුවේ
කොතෙක් කළ ගුණ සැලකුවත් මදි - ලැබුන දැනුමට සමීඳුවේ

මුදු මොලොක් බව - නිහතමානි ගුණෙන් පිරිපුන් -සඟරජාණනි
බුදු පුතෙක් අප වෙතට එවලා - නිවන් මඟ හරියට කියාදුනි
සුදු වතක් මෙන් පැහැදිලියි දැන්-පරම දම් කඳ දෙසු ස්වාමීනි
පුද දෙමින් මල් මිටක් පුදනෙමි - දෙපා අබියස ගුරු පියාණනි

පැතුම

රත්නපුර ඉසිපතන ආරණ්‍යවාසී අති පූජ්‍ය
සුමධුර පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයාණෝ

බදුල්ලේ සූර්යරතන හිමිපාණන් වහන්සේ

අවිදු අඳුරෙන් පිරි තිබූ සිත් චලිය කර දුන් හිරු රජාණෙනි
මුහුදු දෙසු ඒ ලෙසින් නව සඟ ගුණෙන් පිරිපුන් සඟ රජාණෙනි
කිසිදු සැකයක් නැතිව නිවනට යන්න නියමිත මඟ කියාදුනි
පිරුණු බැති සිත පෙරට තබලා දෙපා නමදීම් ගුරු පියාණෙනි

සසර ගෙන ආ කුසල බලයෙන් - පැවිදි දිවියට වැඩියෙන්
ලැබුණ සම්පත් කෙළ පිඩක් මෙන් - පිළිකුලෙන් අත හැරියෙන්
අඩුම කලකින් දෙසන දුම් තුල - මහා යතිවරයෙකු පෙනේ
කොහොම බැලුවත් සමිඳු මුල් තැන සිටිනවා - ධර්මාසනේ

සමිඳු සූර්ය හිමියනේ අවසරයි පැතුමක් ඇත පැතීමට
මුහුදු දෙසු දුම් යළිත් මතුකර සැමට මග වල ලබාදීමට
අවිදු අඳුරෙන් මුදා සැම සිත් - වසර පනහක් බණ දෙසීමට
සුමුදු සුදු මල් මිටක් පුදනෙම් ලැබේවා! එය ඉටු කිරීමට

හැඳින්වීම.

වසර දෙදහස් හයසිය ගණනකට පෙර දඹදිව පහළ වූ ඒ
ගෞතම සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සකල ලෝක සත්වයාට
ම අනුකම්පාවෙන් දේශනා කළ ඒ පරම සුන්දර පරමාර්ථ ධර්මයන්
අපට කියා දී අපේ සිත් සතන් චලිය කළ අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ
සූර්යරතන හිමිපාණන් වහන්සේ, ගුරු පියාණන් වහන්සේ!!! කලාණා
මිත්‍රයාණන් වහන්සේ !!! ඔබ වහන්සේගේ දෙපා නමස්කාර කරමින්
මෙසේ සඳහන් කරමි.

සසර කතරේ දිගු ගමනක පැමිණ - බුදුරජාණන්
වහන්සේගේ සෙවනේ හිඳිමින් ඒ සද්ධර්මයෙන් වැඩක් සලසා
නොගත් බාලයන් පිරිසක් අතරමං වී - පාරවල් සොයමින්
ඇවිදිමින් විඩාපත් වූ වෙලාවක හිරු දෙවිඳු මෙන් චලිය දෙන
බුදු පුතෙකු ඇතුගල්පුර සිසාරා දිස්විය. හිරු දෙවිඳු අදුරු දුරු
කලත් - අවිදු අදුරු දුරු කළ නොහැක්කේමය. එහෙත් අපි බණ
දන්නවා - "අපි බෞද්ධයි" කියාගත් අවබෝධයෙන් තොරව සිටි
පිරිසකගේ ඒ අවිදු අදුරු දුරු කිරීමට - ඇතුගල් පුරයට පායා
වැඩි ඒ හිරු රජාණෝ නම් - අපගේ සසර පිනට හමුවූ - අප
ගුරු පියාණන් වූ - කලාණා මිත්‍ර වූ අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූර්ය
රතන හිමිපාණෝමය.

රත්නපුර ඉසිපතන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති අති පූජ්‍ය
වළල්ගොඩ වන්දුරතන හිමිපාණන්ගේ ශිෂ්‍ය රත්නසක් වූ - අති
පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූර්යරතන හිමිපාණන් - ව්‍යක්ත - දක්‍ෂ - කටික
දේශකයාණන් වහන්සේ නමකි.

බදුල්ල නගරයේ ජීවත්වන එස් ටීරකෝන් පියාණන් වන අතර වන්දා ටීරකෝන් මහත්මිය මෂණියන් ය. මෙවැනි බුදු පුතෙකු හදා වඩා ශාසනයට රටට දායාද කළ ඒ දෙමව්පියන් ඉතා වාසනාවන්ත පියවන් දෙදෙනෙකි. දරුවන් සිව් දෙනෙකුගෙන් යුත් පවුලේ දෙවැනි දරුවා වශයෙන් 1976 ජූනි මස 21 වෙනි දින කුරුණෑගල මහ රෝහලේ දී හිමිපාණෝ උපත ලැබූහ. බදුල්ලේ මධ්‍ය මහා විද්‍යාලයෙන් උසස් අධ්‍යාපනය ලබා මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලයෙන් ඉන්ජිනේරුවරයෙකු වශයෙන් විෂයන් හදාරා අවුරුදු 7 පමණ ඉන්ජිනේරුවරයෙකු ලෙස සේවය කර ඇත. මේ අතර රත්නපුර ඉසිපතන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති අති පූජ්‍ය වළල්ගොඩ වන්දුරතන හිමිපාණන් හමුවී ධර්මය අසා තේරුම්ගෙන සියල්ලම පිළිකුලෙන් අත හැරදමා 2008 පෙබරවාරි මස 4 වෙනි නිදහස් දිනදී උතුම් පැවිදි බව ලබාගෙන මේ දුකම ඇති සසරින් නිදහස්වීමේ මාර්ගයට පිළිපත් සේක. 2008 ශ්‍රී ලංකා රාමඤ්ඤ මහා නිකායේ උපසම්පදා විනය කර්මයෙන් 2008 ජූලි 11 දින උපසම්පදාවට පත්වූහ.

සසර ගෙන ආ කුශල ශක්තීන්ගේ බලයෙන් පැවිදි බව ලැබූ ස්වාමීන් වහන්සේ බුදු දහමේ මූල - මැද - අග හොඳින් වටහාගෙන ඒ පිළිබඳව තමාම ගැඹුරු පර්යේෂණයක යෙදී - නිරීක්ෂණය කර - නිගමනයකට පැමිණ- නියම බුදු පුතෙකු වශයෙන් අත්හල යුතු සියල්ල අත් හරිමින් - කළ යුතු සියල්ලම කරමින් - කටයුතු කරන - උපුපටිපත්ත ගුණයෙන් පරිපූර්ණ හිමි නමකි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ පරිදි ගමන් ගමට නගරයෙන් නගරයට වඩිමින් තමා අවබෝධ කරගත් මේ පරමාර්ථ ධර්මය අනෙක් අයට ද බෙදා දීමට කටයුතු කරන්නේ නව සහ ගුණයෙන් ම පරිපූර්ණවය.

මේ වැඩමුළු සඳහා ඒ ඒ පළාත් සඳහා වඩින ගමනේ දී පයට පා සඟලකුදු නොපලදින උන්වහන්සේගේ දෙපා වලට - අවි දිනට රත්වන තාර පොලොව මෙන්ම - වැසි දිනට දෝරේ ගලායන මඩ වතුර ද හොඳට පුරුදුය. පසුගිය කාලවල ස්වාමීන් වහන්සේ පොදු වාහන වල ගමන් කරන විට - පැය ගණන් එහි ගත වෙද්දී දැනෙන බඩගින්න - පිපාසය - මහන්සිය - නිදිමත - ශීතල - උෂ්ණය මේ සැම දෙයම ඉවසා සිටියේ උපේක්ෂාවෙන්ම ය. සෑම දිනක ම උදේ 8.00 සිට සවස 5.00 දක්වාත් අවශ්‍ය වූවොත් වයට පසු වෙලාවලදීත් - දහම් දෙසන විට ඇතිවෙන ශාරීරික ආබාධයන් ද ස්වාමීන් වහන්සේ ගණන් ගන්නේ ම නැත.

මේ සිව් දින භාවනා වැඩමුළුවලදී ලෝකයේ සියලු දෙය ගැනම මුල සිට අගට කියා දෙනවා. සසර - නිවණ - උපත - මරණය මේ ආදී සෑම දෙයම බුදුන් වදාළ පරිදිම තර්කානුකූලව තෝරා බේරා පහදා දෙනවා. ලෝකයේ සියල්ල ම පණ ඇති හා පණ නැති වශයෙන් දෙකකට බෙදා - සෑම දෙයම හටගත් අන්දම - පැවතීම - හා විනාශ වීම ගැන සම්පූර්ණ විස්තරාත්මකව කියා දෙන විට - අසන අයගේ සැකය දුරු වී - හරි දැක්ම ඇතිවෙනවා. සතර මහා ධාතු - හේතු ඵලය - නාම රූප - විඤ්ඤාණය - පංචස්කන්ධය කුමක්දැයි අවබෝධ කරදෙනවා. ආනාපානසති භාවනාව තුළින් ධ්‍යාන වලට සිත ගෙන යන සැටි පියවරෙන් පියවර කියා දෙනවා. මේ සෑම දෙය ම බුදු බණ පද වලට අනුවම දේශනා කරන විට - වය වසේ නොවේ යයි කිසිවකුට තර්ක කළ නොහැක්කේ - ඒ දේශනාව චිතරම්ම බුදු වදනට සමීප නිසාය. මේවා දින හතරක් පුරාම මෙසේ කියා දෙන විට - හොඳින් ධර්මය අසන අයගේ මිත්‍යා දෘෂ්ටිය සම්පූර්ණයෙන් ම දුරුවී යනවා ඇත.

අප කොතෙක් දුන් දී - සිල් රැක භාවනා කර තිබුනත් - "සම්මා දිට්ඨියක පිහිටා ඒවා නොකලොත් වැඩක් නැතැ." කියන ස්වාමීන් වහන්සේගේ සිරි සදහම් අමා වැස්සට මැදිවෙන අප කළ කී ඒ සියලු දෙයම - දැලි බවට පත්වී නොපෙනී නොතේරී යනවා.

මේ අයුරින් ස්වාමීන් වහන්සේ නිවනට යන පාර හරිම අපුරුවට කියා දෙනවා. මෙහිදී අසන ශ්‍රාවක පිරිස ද - තැනකට ගිය කෙනෙකුගෙන් ම පාර ඇසීමට තරම් බුද්ධිමත් විය යුතුයි. කොළඹට යන පාර වුනත් ගිය කෙනා තමා විස්තර ඇතිව තවත් කෙනෙකුට කියන්න දැනගන්නේ. ඒ අනුව ස්වාමීන් වහන්සේ පෙන්වන පාර හොඳින් අසාගෙන සිටින අයට පැහැදිලිය.

වෛද්‍යවරුන් සතු දැනුම් සම්භාරයම ලෙඩාට අවශ්‍ය නැත. ලෙඩාට අවශ්‍ය සැදී ඇති රෝගයට බේත් පමණය. ඒ අනුව සංසාර රෝගයට බේත් සොයන අයට - ඉපදීම නවතා ගැනීමට අවශ්‍ය අයට පුජ්‍ය සූර්යරතන හිමියන් දෙන බෙහෙත් වට්ටෝරුව හොඳට ම ප්‍රමාණවත්ය. සිදුවිය යුතු දේ නම් ලෙඩා කියන විධියටම බෙහෙත් පාවිච්චි කිරීම පමණයි.

ස්වාමීන් වහන්සේ මුවින් මුදා හරින චික බණ පදයක් - පදයක් පාසා ගැබ්වී ඇත්තේ - අනෙක් අයට ද මේ චතුරාර්ය සත්‍ය වටහා දීමේ පරම පිවිතුරු චේතනාවමය. ස්වාමීන් වහන්සේ ඒ සඳහා වෙහෙස වන්නේ - නමා වටහා ගත් මේ සත්‍ය දහම අනෙක් අයට ද වටහා දීම - බුදු පුතුන්ගේ ගුණය නිසාත් නිවණ සොයමින් යන ශ්‍රාවක පිරිසකගේ බලවත් ඉල්ලීම නිසාත් ය.

බොහෝ දේශකයාණන් වහන්සේලා ලඟ විශාරද දැනුම තිබුනත් - අනෙක් අයට අවබෝධ කරවීමේ කුශලතාවය අඩුය.

අති පුජ්‍ය සූර්ය රත්න හිමිපාණන් තුල කුශලතා රාශියක් ම පිහිටා තිබේ. දින හතරක් පුරාම තමා දන්නා දහම් කරුණු ගලපමින් පොතක් බලාගෙන කියනවා වගේ - මතකයෙන් - පෙලින් පෙලට ගලපමින් දේශනා කරන්නේ සංසාරයේ දිගටම ගලා එන ඒ "බුද්ධි" ගුණය ස්වාමීන් වහන්සේ සතුව ඇති නිසාය.

උගත්කමින් - දැනුමෙන් ද - දැකීමෙන් ද ප්‍රඥාවෙන් ද පළමු පෙල සිටින අති පුජ්‍ය බදුල්ලේ සූර්ය රතන හිමිපාණන් තවමත් අඩු වයස් ප්‍රමාණයක් ගෙවා ඇති හිමිනමකි. තවත් බොහෝ කාලයක් යනතුරු අවිඳු අදුරේ සිටින අයගේ සිත් චලිය කිරීමට බාධාවකින් කරදරයකින් තොරව ලැබේවායි මෙන් සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මෙහිදී තවත් කරුණක් සඳහන් කළ යුතුය. පොත් ලිවීම ස්වාමීන් වහන්සේලාගේ සිරිත නොවේ. ස්වාමීන් වහන්සේලා මේ ධර්මය සිතින් සිතට දෙන්නේ ඵලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දුන් අවවාද අනුවය. පොතින් පොතට ධර්මය බෙදා දීමට ස්වාමීන් වහන්සේලා සුදානම් නැත.

සත්‍ය විය වුවත් මා මේ කුඩා ග්‍රන්ථයක් සකස් කිරීමට අදහස් කළේ හේතු කීපයක් නිසාය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ ද බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඒ අමා දහම අසාගෙන තනිව කැළයට ගොස් භාවනා කර රහත් වී පිරිනිවන් පෑ අය මෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේට උපස්ථාන කරමින් - දාන මාන පිරිනමමින් - වාසය කළ අය සිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේට "ලෝක පාලවා" කියා අපහාස කළ අය මෙන් ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අනන්ත ගුණ දැක ඒවා නොසඟවා ප්‍රකාශ කිරීමට තරම් ගුණ මතු නොවූ උතුම් පිරිසක් ද සිටියා. බුදුරජාණන්

වහන්සේ වෙහෙසට පත් කරවමින් නොයෙක් තර්ක කළ අය මෙන් ම වෙහෙසවන්ට අකමැතිව අවශ්‍ය දෙයක් වත් නොවීමසා සිටිය අය සිටියා. කිසිම දෙයකට හැකි මධ්‍යස්ථ අය ද සිටියා.

අද අප ජීවත්වන සමාජයේ පුද්ගලයින් ද ඒ සමානමයි. ඒත් මා ලබාගත් දහම් අවබෝධය නිසා මා තුළත් කළ ගුණ සැලකීමේ සිතුවිලි ගලා යනවා. ඒ නිසාම ගරු ස්වාමීන් වහන්සේට උපහාරයක් වේවායි! මෙසේ ලියා තැබීමට අදහස් කළා. දින හතරක් පුරාම වා තලයට එක් වී මැකී යන මේ දහම් පදවල සාරාංශය ලියා තැබීම - තවත් බොහෝ පිරිසකට දැන ගැනීමට පහසු වෙන නිසා මෙසේ ලියා තැබීමට අදහස් කළා.

ඇතුලාන්තයේ නොයෙක් වෙනත් අරමුණු තබාගෙන බණ පොත් ලියමින් - පොත් පරිවර්තනය කරමින් සමාජයේ ශාසනයට ලැදි සංඝ පිතෘවරුන් යයි නොපෙන්වුවාට - නියම බුදු මග කියාදෙන කියාදෙන මගම වඩින - සියල්ල අතහැර දමා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාද වලට අනුවම කටයුතු කරන - අතිපුජ්‍ය බදුල්ලේ සුරියරතන ස්වාමීන් වහන්සේ ගැන මෙවැනි සුළු සටහනක් හෝ ලියා තැබීම - කාලීනව ඉතාම අවශ්‍යයයි කල්පනා කළා.

මම මෙයට පළමුව “දහම් චලිය” නැමති පොඩි ග්‍රන්ථය සකස් කළා. ඒත් මේ වගේ ගැඹුරු දහම් කරුණු ලියා පුරුදු නැහැ. මේ කරුණු දැනගෙන එක්කෙනෙකු හෝ සසරින් මිදේවායි යන අදහසින් සකස් කළ මේ ග්‍රන්ථයේ වැරදි ඇතොත් සමාවන මෙන් ඉල්ලා සිටිනවා.

කෘතඥතා පූර්වකව සිහිපත් කිරීම් හා ප්‍රාර්ථනා

මේ ධර්ම ග්‍රන්ථය ලියා තැබීම නිසා අත්වෙන කුසල් බලයෙන් - අප සැම දෙනටම ගුරු වූ බුදුන් වදාල නිවන් මග සරලව සැමට ම තෝරා කියාදුන් - **රත්නපුර ඉසිපතන ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති අති පුජ්‍ය වළල්ගොඩ වන්දුරතන මා හිමිපාණන් වහන්සේට** ද උන්වහන්සේගේ අති දක්‍ෂ ශිෂ්‍ය රත්නය වූ අති **පුජ්‍ය බදුල්ලේ සුරියරතන ස්වාමිපාදයන් වහන්සේට** ද තවත් වසර පනහක්වත් මේ පරමාර්ථ ධර්මය සැමට ම අවබෝධ කරවීමට ශක්තිය - ධෛර්යය මෙන්ම තුණුරුවන්ගේ ආශීර්වාදය ලැබේවායි! ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මගේ ජීවිතයේ මුල් කාලයේ දහම් කරුණු කියාදුන් **නාටගනේ ආරණ්‍ය සේනාසනාධිපති පුජ්‍ය හැවන පැලැස්සේ වන්දවංශ ස්වාමීන් වහන්සේ** ඇතුලු සියලුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට ද 2011 වසරේ මුල් කාලයේ මට අති පුජ්‍ය සුරියරතන හිමිපාණන්ගෙන් දහම් ඇසීමට ඉඩ සලසා දුන් **වැහැර ශ්‍රී සංඝරාජ පරිවේණාධිපති පුජ්‍ය වලස්වැවේ සෝමානන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට** ද මේ කුසල් අත්වීමෙන් තව තවත් ඉදිරියට ශාසනික සේවය කිරීමට ශක්තිය ධෛර්යය ලැබේවායි! ප්‍රාර්ථනා කරමි.

දැනට වාර විසිගණනක් හෙළදිව ධර්ම ගවේෂි සදහම් ආර්ය සමාජය විසින් මේ ධර්ම දේශනා පවත්වා ගැනීමට කටයුතු

කර තිබෙනවා. ඒ උදව් උපකාර කළ සියලුම දෙනාට මේ කුසල් බලයෙන් වහ වහා වතුරාරිය සත්‍ය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි. සියලු දෙනාගේ ම මිය ගිය දෙමව්පිය ඥාතින්ට ද මේ කුසල් අත්වීමෙන් නිවන් දැකීමට හේතු වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මෙතෙක් කාලයක් මේ ධර්ම දේශනා පවත්වා ගැනීමට උදව් උපකාර කළ දරුවන්ට ද මේ කුසල් බලයෙන් මේ ආත්මයේදී ම වතුරාරිය සත්‍ය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

ස්වාමීන් වහන්සේ වැහැර පන්සලට වැඩමවන ලද ජයන්තිපුර සිටින ස්වාමීන් වහන්සේගේ නැයිනට ද මේ කුසල් අත්වීමෙන් වතුරාරිය සත්‍ය වහ වහා අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

කුරුණෑගල තරුණ බෞද්ධ සංගම් ශාලාවේ සේවය කරන සියළුම කාර්ය මණ්ඩලයට මේ කුසල් අත්වේවා! වතුරාරිය සත්‍ය අවබෝධ වේවා! යි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මේ පොත මුද්‍රණය කර දුන් අනුර ප්‍රින්ටර්ස් ආයතනයේ අධිපතිතුමා ඇතුළු කාර්ය මණ්ඩලයට ද මේ කුසල් අත්වේවා! වතුරාරිය සත්‍ය අවබෝධ වේවා! යි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

මෙම “දැනම් චලිය - 2” මුද්‍රණය කිරීම සඳහා මුදල් පරිත්‍යාග කිරීමෙන් දායකත්වය ලබා ගත් කුරුණෑගල හෙළදිව “ධම්ම ගවේෂි” සඳහම් ආර්ය සමාජයේ පිටවතුන්

ආර්.ඒ.එස් අධිකාරී මිය 232/A, මීගමුවාර, කුරුණෑගල
ඒ.එම්. චන්ද්‍ර රාජපක්‍ෂ මිය නො. 7 ජයාපතිරණ පාර, කුරුණෑගල
පී.එම්. බන්දුනි උදය කුමාර ලක්දිව, සමන්පුර, දඹුල්ල පාර, කුරුණෑගල
දයා ඩී රණසිංහ මිය නො. 32, පිදුරුවැල්ල, රත්මල් උයන, කුරුණෑගල
ඩිංගිර අම්මා අබේසේකර පහල ඇරැවුල, දඹුල්ල
එම්.ඩී.කේ. දිසානායක - ජයන්තිපුර එච්.පී. අබේරත්න මයා - ජයන්තිපුර
එල්.ඩී. අබේසේකර - ජයන්තිපුර ලලිතා කුමාරිහාමි - මල්ලවපිටිය
ඩී.පී.පී .ආර්යවතී - දම්බොක්ක තිලකා දිසානායක - කුරුණෑගල
ඒ.එම්.එස්.කේ. මහමිතව - කුරුණෑගල අමරා ජයතිලක - ජයන්තිපුර
ඩී.ඇම්. පත්මිණි රාජපක්‍ෂ - කේ.ඩී.පී. අතුකෝරාල - එස්. විරසිංහ - එස්.
විජේකෝන් - කේ.එම්.පේමසිලි - කුසුම් විරසිංහ - එන්.ඊ. කුරුකුලසූරිය -
වජිරා විජේසූරිය - එච්.පී. ජේමලතා - ශාන්ති යාපා - ඩී.එම්. අධිකාරී -
ආර්.ඒ.කේ. හෙට්ටිආරච්චි - ස්වර්ණා මුතුකුමාර - කේ. ධර්මසේන - රස්නායක
- මයුරා ගුණරත්න

නවත් විශේෂ උදව් උපකාර කළ පිටවතුන් හා ඥාතින්

අයිඩා කුමාරිහාමි මිය - ප්‍රියානි ජේමරත්න මිය - දීපා ඒකනායක මිය -
අමන්ද ගාමිණි මීගම මයා - ජනක සමරකෝන් මයා - සනත් කුමාර
කොඩිතුචක්කු මයා - ඉන්දික සේනාරත්න මයා - අරෝෂණී සුපීවා සමරකෝන්
මිය - මධුවන්ති අනපත්තු සමරකෝන් මිය - මංජුලා වාන්දනී සමරකෝන්
මිය - ධනංජකා සඳමාලි සමරකෝන් මිය - යූ.ඩී. චන්ද්‍රවතී මිය යන දරුවන්
හා ඥාතින් ය.

මේ සියළු දෙනාට ම මේ සම්බුද්ධ ශාසනයේදී ම නිවන අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

**අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන හිමිපාණන් වහන්ස !
මාගේ ගුරුපියාණන් වහන්ස !
ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා!**

නමස්කාර වේවා බුදු රුවනට අනන්ත බුදු ගුණ සිහින් දරා
නමස්කාර වේවා දම් රුවනට අකාලික වූ ගුණ සිහින් දරා
නමස්කාර වේවා සඟ රුවනට මහ රහතුන් ගුණ සිහින් දරා
නමස්කාර වේවා සම්ඳුන්හට ගුරු උතුමන් බව සිහින් දරා

අවිදු අඳුර දුරු කළ හිරු රජාණනි
නව සඟ ගුණෙන් පිරිපුන් බුදු පුතාණනි
සසරින් මිදීමට බුදු මග කියා දුහි
බැතිගෙන් වදිමි සැමදා ගුරු පියාණනි

ලියලා ඇති - ලියන බණ පදයක් ගානේ
සිතලා ලියන්නේ සම්ඳුන් දුන් බණනේ
දෙසලා තිබුණ මුත් මේ දම් බුදු රජුනේ
කියලා දන්නෙ අවසර සූරිය හිමිනේ

හතරක් දින එකට තෝරන දහම් කඳ
අතරක් නෑර යයි මිස දිටු බවම සිඳ
කතරක් ආව දිග ගමනක විඩා මැද
එතරක් වෙන්හ දෙයි ඔසු සූරිය සම්ඳ

බුදු පිරිසක් ලෙසට එක්වී සංසාරේ
ගත වූයේ කලක් ඇයි දැන් මේ වාරේ
මග හෙලි කල නිසා යනවා හරි පාරේ
සිත තැන්පත් වෙලා දම් රස යයි දෝරේ

මෙපමණ කල් ඇසුව බණ සසරේ යනවා
අපමණ ගත් වෙහෙස නැත පිහිටට එනවා
“හිරු” “සඳු” පායලා දම් මග විලිවෙනවා
සැමදින දම් රසය ගුවනෙහි විසිරෙනවා

ගතවුන කාලයක අවුරුදු පහක් තුළ
ඇත පරිනත බවක් දෙසනා දහම් වල
සිත තුළ “බුද්ධ” බලයෙන් සිත් විලිය කළ
“මිණි පහනක්ය” සම්ඳුන් අද පළමු පෙල

සම්ඳුන් ලග තිබෙන පිලිවෙත් හරි සාරයි
මුහුදුන් දෙසු ලෙසම බුදු බණ පද තෝරයි
දවසින් දවස දම් දෙසුමෙද තතු මෝරයි
පුහුදුන් බව නසා නිවණට යන පාරයි

සම්ඳුහි ගැඹුරු බුදු බණ පද දෙසුවාට
ගැලපෙන දෙයක් නැත දී ණය මිදීමට
කළගුණ සිහි කරමි දිවි ඇති තුරාවට
නමදින මතකයකි හිමි සැම වෙලාවට

සූරිය රතන හිමි ලක චිලියම වේවා
වීරිය කරන සැම සිත් මල් පිබිදේවා
ආරිය මගෙහි හිණි පෙත්තෙහි බැබලේවා
සූරිය සම්ඳුගේ දිවි මග දික්වේවා

කරුණා අතපත්තු සමරකෝන්
638/1/A - 7 වන පටුමග,
“ලික්වුඩ්” පෙදෙස,
වැහැර, කුරුණෑගල.

සුමදුර පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයාණෝ
අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන නිමිපාණන්
2013.03.20 වෙනි දින සවස කුරුණෑගල නිශ්ශංක මහා විද්‍යාලයේ
දී සුමදුර ධර්ම දේශනාවක්
පවත්වනු ලැබූ
- වාතලයට මුසුවී නොපෙනී නොතේරී ගිය ඒ දහමි
හඬ.

එක් රැස් කරගත්තේ - ඔබ සැම වෙනුවෙන් ද
දයාවෙනි.

ඒ දහමි හඬයි මේ.

සම්පාදනය
කරුණා අනපත්තු සමරකෝන්

අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන නිමිපාණන් විසින්
2013.03.20 වෙනි දින කුරුණෑගල නිශ්ශංක මහා විද්‍යාලයේ
දී පවත්වන ලද ධර්ම දේශනාව

සමන්තා චක්ඛ වාලේසු - අනුා ගච්චන්තු දේවතා
සද්ධම්මං මුණි රාජස්ස - සුනන්තු සග්ග මොක්ඛදං

ධම්මස්සවන කාලෝ අයං හදන්තා
ධම්මස්සවන කාලෝ අයං හදන්තා
ධම්මස්සවන කාලෝ අයං හදන්තා

නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

"ගඛිතමේකේ උප්පජ්ජති
නිරයං පාප කම්මිනො
සග්ගං සුගති නො යන්ති
පරිනිබ්බන්ති අනාසවා"

ශ්‍රද්ධාවන්ත පිංඛර බුද්ධිමත් පිංචතුති !

අද දවසේ තමා මෙසේ ඒකරාශී වී බලාපොරොත්තු වන්නේ ලොව්තුරා තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වී ලෝක සත්වයාට දේශනා කරන්නට යෙදුන ඒ සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කර තමන්ටත් අවබෝධ ශක්තියක් ලගාකර ගෙන - තථාගත බුදු හාමුදුරුවෝ පෙන්වලා දෙන ඒ නිර්වාණගාමි ගමන් මාර්ගයේ

ගමන් කිරීමටයි. ඒ කාරණාව අවබෝධ ගැනීමටයි. ඔබ සැමගේ බලාපොරොත්තුව.

පන්සිල් සමාදන් වෙලා තම සිත තැන්පත් කරගෙන - ඔබ බලාපොරොත්තු වෙන කාරණාවයි. මා කෙටියෙන් මතක් කළේ.

බුදු භාමුදුරුවෝ මේ සත්‍ය හෙළි කරන්නේ කුමක් සඳහා ද කියන කාරණය අවබෝධ කරගන්න ඕන. බුදු කෙනෙකුගේ අවවාද අනුශාසනා මොන හේතුවක් නිසා පාවිච්චි කරන්න ඕනද කියන එක නිවැරදිව අවබෝධ කරගන්න ඕන. ලෝකයේ විවිධ කුල - විවිධ ගෝත්‍ර - විවිධ කෛත්‍ර - විවිධ විෂයන් තියෙනවා. මනුෂ්‍යයෙකුට මේ සියලුම දෙය තෝරා ගන්නත් හැකියාව තියෙනවා. ගොවියෙකුටම ගොවිතැන් කරන සැටි ඉගෙන ගන්න ඕන. වෙළෙන්දෙකුටම වෙළඳුම් කරන සැටි ඉගෙන ගන්න ඕන. රට පාලනය කර - රජ වෙන්නට පාලකයෙකු වෙන්නට ඒ නිවැරදි ක්‍රමවේද හදාරන්නට ඕන.

මුලු ලෝකයේම විවිධ විෂයන් දැනුවත් කරන්නට - හැඳිනගන්නට - කියා දෙන්නට ගුරුවරු විවිධ අංශයේ උදව් උපකාර කරන අය පහල වෙන්න පුලුවන්. නමුත් ඒ සියල්ලටම උදව් කරන්නට බැරි කරුණකට තමා බුදු භාමුදුරුවෝ උදව් කරන්නේ. එය නම් මේ උත්පත්තිය නවතාගෙන නිවන් දැක්ම සඳහායි. මේ බලාපොරොත්තුව හැම කෙනෙකු ලගම තියෙනවා. ඒ බලාපොරොත්තු තිබූ පමණින් එය ඉටු කරගන්න බැහැ. ඉටු වෙන්නේ නැහැ.

ගොවියාට තම කුඹුරෙන් අස්වැන්න ගැනීමට නම් එය මනාකොට සකස් කරලා - සී සාලා - වපුරලා - කපලා - පාගලා තමා ඒ අස්වැන්න ගැනීමට පුලුවන් වෙන්නේ. ඒ වගේ ම තමා නිවන් දැක්මට ද ප්‍රාර්ථනා කළ පමණින් ඉටුවෙන්නේ නැහැ. ඒ

සඳහා කළ යුතු දෙය බොහෝමයි. නොකල යුතු දෙයත් බොහෝමයි. මේ කාලයේ බුදු භාමුදුරුවෝ කියපු දේවල් ද නොකියපු දේවල් ද ධර්ම පොත පතේ තියෙන දේවල් ද මේ සියල්ල අසා භාවිතා කොට විවිධ ක්‍රම උපායන් පාවිච්චි කර හෙමිබත් වූ පිරිසක් තමා ලෝකයේ සිටින්නේ.

මේ ආර්ය පර්යේෂණය සිද්ධාර්ථ බෝසතාණෝ කළා. ලෝකයේ කිසිවකුට වෙනස් කරන්න බැරි - වෙනස් නොවන - මේ ලෝකයේ සියල්ල ගැනම සත්‍ය වූ ආර්ය පර්යේෂණය කරලා සිද්ධාර්ථ බෝසතාණෝ අවසන් කලා. තමා සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත් වෙමින් පර්යේෂණය හමාර කළා. අද ද පර්යේෂණ කරනවා. තමා ඒ පර්යේෂණ එකක්වත් අවසන් කරලා නැහැ. ලෝකයේ දියුණු මට්ටමේ යයි කියා ගන්නා සියල්ලෝ ම තමා නොදියුණුයි. ඔවුන්ගේ පර්යේෂණය හමාර කරලා නෑ. ඒ නිසාම ඔවුන් තවම අතරමඟ වාසය කරනවා.

සිද්ධාර්ථ බෝසතාණෝ ඒ පර්යේෂණය ඉවර කරලා ප්‍රතිඵල ලබා දුන්නා. අපට තියෙන්නේ තමන් විසින් ද ඒ පර්යේෂණය සිදුකරලා ඒ ප්‍රතිඵල ලබාගන්නයි. මෙහෙම කීවට කියන තරම් පහසු දෙයකුත් නොවේ. අපහසු දෙයකුත් නොවේ. බුදු කෙනෙකු පහළ වෙන්නේ මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවයක් ලබාගෙන ඉපිද ආශ්චර්යවත් මනුෂ්‍යයෙකු බවට පත්වෙමින්යයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ආශ්චර්යමත් මනුෂ්‍යයෙකු වශයෙන් පර්යේෂණය නිම කලා. තමා පිළිබඳව තමා ගැන ම කළ පර්යේෂණයයි උන්වහන්සේ සිදු කළේ. අප රත්තරන් පොළොවේ පය ගසා සිටිනවා. මේ පොළොව රත්තරන් බව නොදැන. ඒ වගේ වැඩක් තමා අප කරන්නේ.

සියලුම ආගම්වල සියලුම ශාස්තෘන් වහන්සේලා මග හෙලිකරනවා. මෙසේ තමන්ට දිව්‍ය ලෝකයට යන්න පුළුවන්. ස්වර්ගයට යන්න පුළුවන් කියා. මේ ලෝකයේ තියෙන හිංදු - ජෛන - කතෝලික - මුස්ලිම් ආදී ආගම් වලත් සොයා බැලුවොත් ඒ අයත් ප්‍රකාශ කරනවා ස්වර්ගයට යනවා. මෝක්ෂයට යනවා. දෙවියන් අතට පත් වෙනවා කියා. එය විශ්වාස කරන්නේ කෙසේද? තමාට යම් සුගති භාවයකට පත්වෙන්නට පුළුවන් වුනා කියා විශ්වාස කරන්නේ කෙසේද? තමා දෙවියන් සමඟ සංවාසයට පත්වුනා කියලා. කාටද පුළුවන් එයට තීරණයක් දෙන්න බැහැමයි!. ඒ නිසා මේ බුදු භාමුදුරුවෝ පෙන්නා දුන් දර්ශනය තුල කවුරුත් කියනවාට නොව තමා විසින් ම අවබෝධ කරගෙන තමාට මේ ලෝකයෙන් වුන වෙන වෙලාවට එම තීරණය තමන් විසින් ම ගැනීමට හැකියාව - බුදුභාමුදුරුවෝ පෙන්නා දෙනවා. එය තමාම අවබෝධ කරගත යුතුයි. වෙන කිසිම ආගමකට ඊළඟ ආත්මය නිවැරදිව ප්‍රකාශ කිරීමට බැහැ. බුද්ධාගමේ කියනවා. ඊළඟට උපදිනකොට උත්පත්තියට සුදුසු තැනක් තෝරාගෙන එතන උපදින ආකාරය බුදුභාමුදුරුවෝ පෙන්නා දෙනවා. නිවණ තමාට ඕන නම් ඒ විධියටත් - ඕන නැත්නම් ඒ විධියටත් පෙන්නා දෙනවා. එය තමාම තීරණය කළ යුතුයි. තමාට නැවත උපදින්න ඕනද? උපදින්න එපාද? දිව්‍ය ලෝකයට යන්න ඕනද? අපායට යන්න ඕනද? ඒ තැන්වලට යාමට අවශ්‍යනම් බුදුභාමුදුරුවෝ පාර පෙන්නා තිබෙනවා. තමාට අපායට යාමට අවශ්‍ය නම් ඒ යන විධියත් - දිව්‍ය ලෝකයට යන්න අවශ්‍ය නම් ඒ අය යන විධියත් - නිවන් දැකීමට අවශ්‍ය නම් ඒ යන පාරත් පෙන්නා දෙනවා. තමාට කැමති මගක යන්න පුළුවන්. හැබැයි තමන් යා යුත්තේ කොයි මගද යන්න තමාගේ ප්‍රඥාවෙන් තේරුම් ගත යුතුයි.

බෞද්ධයාට එහෙම තීරණයක් ගැනීමට පුළුවන් විය යුතුයි. මෙතන අබෞද්ධ අයත් ඉන්නවාද දන්නේ නෑ! කවුරු සිටියත් කමක් නෑ. කාටවුනත් බණ කියන්න තහනමක් නැහැ. බෞද්ධයන් තුළ තිබිය යුතු දර්ශනය නම් ඔහු අපායෙන් මිදුන සුගති පරායන - නිවණ කරායන පුද්ගලයෙකු බවයි. තමන් නිවණ කරා යන කෙනෙකු වෙන්න ඕන. මේ තීරණය කෙසේ ගත යුතුද යන බව කියා දෙනවා. මෙය කෙටිකාලයකින් කරන්න බැහැ. මේ කාලය තුල අදහසක් පමණක් ඇතිකරගන්න කරුණු කියා දෙනවා.

තමාට පුළුවන්ද තමා මේ මොහොතේ මැරුනොත් කොහේ යයි ද කියන්න. කියන්න පුළුවන් ද? මැරුණාට පසු උපදිනවද? උපදින්නේ නැද්ද? කොහෙද උපදින්නේ දන්නේ නෑ. ඒක තිරිසන් අපාය වෙයිද? අසුර ලෝකය වෙයිද? අපාය වෙයිද? දිව්‍ය ලෝකය වෙයිද කියා ඔය අයට තීරණයක් දෙන්න පුළුවන්ද?

බුදු භාමුදුරුවෝ කියනවා බෞද්ධයින් නම් තෙරුවන් සරණ ගියානම් කියන්න පුළුවන් වෙන්න ඕන කියලා. අප කොහේ ගියත් යන තැන හඳුනාගෙන යා යුතුයි හේද?

ළමයි ඉගෙන ගන්නේ ඇයි? යන තැන සකස් කරගන්න. ඉන්ජිනියර් කෙනෙකු වීමට ඊට අවශ්‍ය දෙය ඉගෙන ගන්න ඕන. කෘෂි කර්මය හදාරලා බැහැ. කෘෂිකර්මය හැදෑරුවොත් ඒ සම්බන්ධ තැනකට පත්වෙන්න ඕන. වෛද්‍ය විද්‍යාව හැදෑරුවොත් වෛද්‍යවරයෙකුවීමට පුළුවන්. යන තැන තමා පළමුව සකස් කරගෙන යන්න ඕන. නැත්නම් අතරමං වෙනවා. යන තැන දැනගන්න ක්‍රමවේදයක් තියෙනවාද? බුදු භාමුදුරුවෝ අපට ක්‍රමවේදයක් පෙන්නා දුන්නා.

"යෙකෙහි බුද්ධිමත් සරණාගතයා සේ - නතේ ගම්සිසන්ති අපායං"

එක් වරක් හෝ බුදුන් සරණා ගියානම් අපායේ යන්නේ නැතැ කියනවා. බුද්ධිමත් සරණා කියා කී වතාවක් කියලා තියෙනවාද? ගණන් කරන්න බැරි තරම් කියා ඇති හේද? බුදු සරණා ලගාකර ගැනීමට විශේෂ වැඩ තියෙනවා කරන්න. ඒවා නොකර බුදු සරණා ලගා කරගන්න බැහැ.

දැන් අප බලන්න ඕන මේ කරුණා ගැන. ගැඹුරු ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. කෙනෙක් මැරුණ පසු මේ මේ තැන්වල උපදිනවා කියා. මහරහත් බවට පත්වූ උතුමන්ට මේ තැන් දැනගන්න පුලුවන් වුණා. චූතුපපාත ඥානය තිබුණ මහ රහතන් වහන්සේලාට සත්වයින් මරණින් පසු යන තැන් දැන ගන්න පුලුවන් වුණා. වෙන කිසිම කෙනෙකුට මෙය ස්ථිර වශයෙන් පිළිගන්න ක්‍රම වේදයක් නැතැ. බුදු භාමුදුරුවෝ කීවා තමාට තමා පිළිබඳව ස්ථිර විශ්වාසයක් ගොඩනගාගන්න කියා. කවුරුත් කියන දෙයක් මත රඳා පවතින්නේ නැතිව. තමා මෙසේ නැවත උපදිනවානම් උපත කුමන ආකාරයට ද? කොහොමද තීරණය කරන්නේ කියලා. මා ඊට අදාල ගාථා ධර්මයක් තමා මේ දේශනාව සඳහා පළමුව දේශනා කලේ. එය **බුද්දක නිකායට** අයිති දැනට ධර්ම පදයේ සඳහන් වෙන **පාප වග්ගයට** අයිති ගාථාවක් තමා එය. මේ කරුණා බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කලේ පවිකම්චල යෙදුන අයටත් පිංකම් චල යෙදුන අයටත් - ආශ්‍රවයන් ප්‍රභාණය කල අයටත් නැවත ඉපදීමට ලැබෙන තැන් පෙන්වා දීමටයි. බුදු භාමුදුරුවෝ මෙය කවුරුත් උදෙසා ද දේශනා කලේ.

"ගබ්හමේකේ - උප්පජ්ජති - නිරයං පාප කම්මිනො සග්ගං සුගති නො යන්ති - පරිනිබ්බන්ති අනාසවා"

මේ ගාථාව දේශනා කලේ බුද්ධි කාලයේ සිදුවූ සිදුවීමක් අරමුණු කරගෙනයි. ඒ කථාවට අරමුණු වුන තුන් දෙනෙකු කල ක්‍රියාවන් නිසා ඒ අයට සිදුවූ දෙය විස්තර කිරීමටයි. බුද්ධි කාලයේ සිටියා රහතන් වහන්සේ කෙනෙක්.

එ රහතන් වහන්සේ නිතරම වඩිනවා රජ්ජුරුවන්ගේ මැණික් ඔපදමන මැණික් කරුවාගේ ගෙදරට. මේ නිසා මේ රහතන් වහන්සේට "මණික්කාර කුච්චගතිස්ස" කියා නමක් සැදුනා. එක් දිනක් රහතන් වහන්සේ පිණ්ඩපාතය සඳහා මේ ගෙදරට වඩින විට මැණික් කරු මස් කපමින් සිටියා. ඒ වේලාවේ රාජ සේවකයෙකු පැමිණ, මැණිකක් දුන්නා මැණික් කරුට ඔප දමා තියන්න කියලා. මස් කපා ලේ තැවරුන අතින් ම මැණික අතටගත් මැණික් කරු එය රහතන් වහන්සේ අසල අසුනක තබා නැවත මස් කපන්න පටන් ගත්තා. ඒ ගෙදර ගෘහණිය සමඟ නිතර සිටින ලිහිණියකු සිටියා. ඒ සතා මේ ලේ තැවරුණ මැණික මස් කැල්ලක් යැයි සිතා ගිල දැමුවා. එය රහතන් වහන්සේ පමණයි දුටුවේ. මැණික්කරු මස් කපා දානය සකස් කර රහතන් වහන්සේට පිළිගන්වා අවසන - ඔප දැමීම සඳහා මැණික සෙව්වා. එය තමා තැබූ අසුන මත තිබුණේ නෑ. රහතන් වහන්සේ ආපසු වඩින්න සූදානම් වුණා. ඒත් මැණික් කරු මැණික ගැන විමසන්න පටන් ගත්තා. තමා මැණික නොගත් බවට රහතන් වහන්සේ පැවසුවා. මැණික් කරු තමාගේ බිරිඳගෙන් ද විමසුවා මැණික ගත්තා ද? කියා. ඇයත් එය නොගත් බවම පැවසුවා. ඊට පසු මා මෙතෙක් කල් දානය දුන්නේ හොරෙකුට යයි රහතන් වහන්සේ ගැන සැක පහල කළ මැණික්කරු ලණුවක් අරගෙන රහතන් වහන්සේගේ හිස වෙලා තද කරන්ට පටන් ගත්තා. ලණුව තෙරපමින් තද කරන විට - හිස පිපිරීම නිසා රහතන් වහන්සේගේ හිසෙන් ලේ ගලන්න පටන් ගත්තා. එවිට ඒ දුටු ලිහිණියා ලේ රසයට හුරු වී

තිබීම නිසා එතනට විත් ලේ බොන්න පටන් ගත්තා. ඒ දුටු මැණික් කරුට කෝපය තවත් වැඩිවීම නිසා ලිහිණියාට වේගයෙන් පයින් ගැසුවා. පා පහරට ලක් වූ ලිහිණියා වේගයෙන් ගොස් බිත්තියක වැදී මැරී වැටුණා. එවිට රහතන් වහන්සේ මැණික් කරුට කීවා ලිහිණියාට කුමක් සිදුවී දැයි බලන්න කියා. මැණික් කරු බලා ලිහිණියා මැරී ඇති බව රහතන් වහන්සේට පැවසුවා. එවිට රහතන් වහන්සේ කීවා, “ඔබ ඔය සොයන මැණික ලිහිණියාගේ බඩේ ඇති බලන්න කියා. මැණික් කරු ලිහිණියාගේ බඩ පලා බලන විට - ලිහිණියාගේ බඩේ මැණික ඇති බව දුටුවා. එයට පසු තමා කළ වරදට දුක් වෙමින් - පසු තැවෙමින් - ඇයි ඔබ වහන්සේ මේ බව මට කලින් ම නොකීවේ කියා ඇසුවා. මම කලින් ම මේ බව කීවා නම් ඔබ මේ සතා මරණවා. රහතන් වහන්සේලා කිසිම අයුරකින් ප්‍රාණා ඝාතයට අනුබල දෙන්නේ නෑ. උදව් කරන්නේ නෑ. ඒ වෙනුවෙන් වචන පාවිච්චි කරන්නේ නැතැයි රහතන් වහන්සේ පිළිතුරු දුන්නා. මේ සිද්ධිය සිදුවී පසුකාලීනව රහතන් වහන්සේ හිසේ ඇති වූ වේදනාව නිසාම පිරිහිවන් පෑවා. ලිහිණියා ඒ ගෙදර බිරිඳගේ කුසේ දරුවෙකු වශයෙන් පිළිසිඳ ගත්තා. එම කාන්තාව මැරී දෙව්ලොව ඉපදුනා. මැණික්කරුවා මැරී අපායට ගියා. මේ කාරණාට අරමුණු කරගෙන බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කළා මේ අය මේ මේ තැන් වලට පත්වුණා කියලා.

පව් කරලා නිරයේ ගියා.

පින් කරලා සුගතියේ ගියා.

මේ පින් දුර්වලතා මත ගර්භාෂයේ පිළිසිඳ ගත්තා කියලා. සියලුම ආශ්‍රවයන් ප්‍රභානස කළ රහතන් වහන්සේ නිවණට ගියා කියලා. බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කලා. මා මේ සිද්ධිය මූලික

කරගත්තේ - කොහොමද අප තීරණයක් ගන්නේ ගර්භාෂයට යන්නේ නෑ! අපායට යන්නේ නෑ! කියලා. කාටද තීරණ ගන්න පුලුවන්. දිව්‍ය ලෝකයේ උපදින්නේ යනුවෙන් කාටද තීරණ ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. කවුද තීරණය කරන්නේ කුශල කර්ම වලට උපදින තැන. තට්ටුගතයන් වහන්සේ මෙසේ විදාරනවා.

“කම්මස්සකා සබ්බේ සත්තා, කම්ම දායාදා, කම්ම යෝනි, කම්ම බන්ධු, කම්ම පටිසරණා, යං කම්මං කරිස්සාමි - කලාණංවා - පාපකංවා තස්ස දායාදෝ භවිස්සන්ති” යි දේශනා කරනවා.

ඒ තැන තීරණය ගන්න පුළුවන් අය සිටිනවාද? බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා පිං කරලා සුගතියේ යනවා - පව් කරලා අපායේ යනවා කියා. ඒත් තමා ඒ තීරණය ගන්නේ කෙසේ ද? ඒ තීරණය එන්නේ තමා මරණාසන්න වෙලාවේදී - චුති සිතට එන කර්ම ගති අනුවයි. මහා පිං කළ අශෝක අධිරාජයා මැරෙන වෙලාවේ හරක සිතක් ඇතිවීම නිසා හිමාලයේ පිඹුරෙකු වී උත්පත්තිය ලැබුවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ලඟින්ම සිටි - දාන මාන දුන් - ධර්ම සාකච්ඡා කළ මල්ලිකා දේවිය මරණින් පසු අපායට ගියා. අප කොහොමද චුති සිතට එන ගතිය තීරණය කරන්නේ. එය තීරණය කරන්න පුලුවන් හතර දෙනෙකු සිටිනවා.

1. **සෝවාන්** වුන කෙනා
2. **සකදාගාමී** වුන කෙනා
3. **අනාගාමී** වුන කෙනා
4. **අර්හත්** යන උතුම් ආර්යන් වහන්සේලාට පමණයි. තමා යන තැන තීරණය හැකි වන්නේ. එහෙම නැති අයට තීරණය ගන්නට බැහැ. තමා පිං කළා. ඒ නිසා සුගතියට යනවා. පව් කලා.

ඒ නිසා දුගතියට යනවා කියා තීරණය කරන්නේ ඔබගේ. දැන් අප පව් පිං කළ යුත්තේ ඇයි? නොකල යුත්තේ ඇයි කියා දැනගත යුතුයි. බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා ගමන නවතා ගන්න කියා. එය කරන්නට තමා මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවයක් ලබා තිබෙනවා. මනසින් සිතා මතා මේ ගමන නතර කරගන්න. එහෙම නැත්නම් සුගතිගාමී වීමට හෝ වැඩ සිද්ධකරගන්න.

බුදුභාමුදුරුවෝ පහල වෙත වට දිව්‍ය ලෝක තිබුණා. අපයා තිබුණා. බුහුම ලෝක තිබුණා. මේවාට යන හැටි කියා දීමට නොව බුදු කෙනෙකු පහලවුයේ. අපයට යන්නට - බුහුම ලෝකයට යන්නට කළ යුතු දේවල් තියෙනවා.

තමන් කැමති ආයුෂ වැඩිය විදින්න ද? අඩුව විදින්න ද? තමා කැමති වුවත් අකමැති වුවත් ඔය කියන සුගතියේ හෝ දුගතියේ උපදිනවාමයි.

ඒ නිසා බුදු භාමුදුරුවෝ අපායේ හැටි කියා දෙනවා. ඔරුවෙලාවත් ගියොත් අපාය දැකලා තියෙනවාද? දිව්‍යලෝක දැකලා තියෙනවාද? ඒවා තියෙනවාද නැද්ද දන්නේ නෑ. ඒවා තියෙන බව බුද්ධ දේශනාවේ කියනවා. සඳහන් වෙනවා. ගැඹුරු නුවණක් ඇති භූරපඤ්ඤා තර්කයන් වහන්සේ දේශනා කළ දෙය ශ්‍රද්ධාවෙන් පිළිගන්න වෙනවා. සතර අපායේ ප්‍රේතයෝ - අසුරයෝ දැකලා නැහැ නේද? තිරිසන් අපාය නම් පෙනෙනවා. මේවා පිළිගන්නේ නැත්නම් තමා නිවණ කියන එක දැකලා තියෙනවාද? ඒ නිසා මේවා හොඳින් හඳුනාගන්න වෙනවා. මේ ස්වභාවය ලෝකයේ තියෙනවා.

සමහරු කියනවා බුදු භාමුදුරුවෝ අභිධර්මය දේශනා කළේ පසුවයි - එය පශ්චාත් කාලීනයි කියලා. අටුවා පසුකාලීනයි පිළිගන්න ඔබගේ කියනවා. සූත්‍ර බුදුභාමුදුරුවෝ දේශනා කළා

කියා පිළිගන්නවා. අපාය ගැන දිව්‍යලෝක ගැන බුදුභාමුදුරුවෝ එක අවස්ථාවක සංසන්දනාත්මක දේශනාවක් සිද්ධ කරනවා. **අංගුත්තර නිකායේ අට්ඨක නිපාතයේ උපොසට වග්ගයේ** දේශනා කරනවා. අට්ඨකංග උපොසට ශීලය ගැන. මේ සූත්‍රයේ බුදු භාමුදුරුවෝ සංසන්දනාත්මක දේශනාවක් කරනවා. දිව්‍ය ලෝක - මනුෂ්‍ය ලෝක - අපාය තුළ තියෙන දුක - කටුකත්වය - ආයුෂයේ ප්‍රමාණය එහිදී ඇතිවෙන කායික - මානසික පීඩාව ගැන ඔබට කෙටි කාලයකින් මේ කියා දෙන්නේ යමක් වටහා ගැනීමටයි. කෙටියෙන් හඳුනාගමු ඔබට සිල් ගන්න - සිල් ගන්න කීවාට - සිල් තියා ගන්නේ නැත්තේ ඇයි?

පන්සිල් දෙනවා. ඔය අයත් සිල් ගන්නවා. ගන්නවා. ඇයි ගත්ත සිල් තියාගන්නේ නැත්තේ? සිල් තියා ගත්තහම වාසිද? පාඩු ද? දැන් මට හොඳට හිතලා උත්තර දෙන්න. සත්තු මරණ කෙනෙකු පළවෙහි ශික්ෂාපදය කඩනවා. මෙයා සිල් ගන්නවා. සතුන් මරන්නේ නෑ කියලා. එය තියා ගන්නවා. එයාට වාසිද? - පාඩුද? වාසිය කුකුලන්ට - පාඩුව එයාට.

හොරකම් කරන්නේ නෑ කියලා සමාදන් වෙනවා. වාසිය අනෙක් අයටයි. සිල් ගත්ත කෙනාට වාසිය මෙලොවට නෙමෙයි. සිල් ගත්තාම අනෙක් අයට වාසි වැඩියි. තමන්ට ඊට වඩා වැඩියි.

මදුරුවෝ මරනවා. එකෙකු මරන්න එක තත්පරයක්වත් ගත වෙන්නේ නෑ. සිතක් ඇතිවෙලයි මදුරුවා මැරුවේ. අපට සිතන්නේ නැතිව මේ ශරීරයේ ඇඟිල්ලක්වත් සොලවන්න ඔබගේ. සෑම දෙයම සිතලයි කරන්නේ. සතා මැරීම තත්පරයකට අඩු වෙලාවකින් කරාට තමා මැරෙන වෙලාවට වුනි සිතට ඇතිවෙනවා. මදුරුවා ‘‘මැරුවා’’ කියලා. එවිට යන්නේ අපායට. බුදු භාමුදුරුවෝ අවම දුක ඇති අපායේ - දුකේ කටුකත්වය හා

ආයුෂ ප්‍රමාණය දේශනා කරනවා. බුදු හාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා මට ඔබට කියන්න උදාහරණයක් නෑ. දැනීමේ මාත්‍රයක් පමණක් ලබාගැනීමටයි කියන්නේ. කියා ශිල සුත්‍රයේ දේශනා කරනවා.

අඩුම ආයුෂ - අඩුම දුක - අඩුම කටුකත්වය තියෙන අපායට යන්ට වුනොත් අඩුම දුක ඇති අපායේ ආයුෂ කොපමණද? කොච්චර කාලයක් ඉන්න වෙයිද? පෘථිවි මනුෂ්‍ය ආයුෂ අවුරුදු 50 ක් එහි එක දවසයි. ඒ වගේ දවස් 30 ක් මාසයයි. මාස 12 ක් අවුරුදු 1 යි. එවන් අවුරුදු 500 ක් එහි පරම ආයුෂය තියෙනවා.

50×30×12×500 යි = අවුරුදු ලක්ෂ අනුවයි. තත්පරයකට අඩු කාලයකින් මදුරුවෙකු මැරීමේ අකුශලයට - මෙහෙ වගේ අවුරුදු ලක්ෂ අනුවක් දුක් විඳින්නට සිද්ධ වෙනවා. එම අපායෙන් ගැලවෙන්න ක්‍රම තුනක් තියෙනවා.

1. එහි පරම ආයුෂය ගෙවන්න ඕන.
2. යම පල්ලන්ට සිතෙන්නට ඕන මේකට දුක් දන්නා ඇති කියලා.
3. තමන් කරන ලද බලවත් කුශලයක් මතු වෙන්න ඕන.

අවසන් කරුණු දෙකම සිදුවෙන්නේ නැහැ. ඒ අපායේ පරම ආයුෂ ගෙවන්නම සිදු වෙනවා. මෙහ වගේ සිය දිවි භානිකරගන්ඩ එහෙ බැහැ. කෝච්චියට බෙල්ල තියන්න හෙම එහෙ බැහැ. ආයුෂ ගෙවලම දුක ඉවර කරන්න ඕන. බුදු හාමුදුරුවෝ අපායේ තියෙන දුකේ කටුකත්වය දේශනා කරනවා. උණුවතූර ඇඟට වැටුනොත් පිටිවෙනවා නේද? වතුර හටන්නේ සෙන්ටිග්‍රේට් අංශක 100 දී පමණ. බුදු හාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා යකඩ රත්වෙලා ගිනිගෙන දැවෙන තමාගේ උසට සැදූ යකඩ පෙට්ටියකට දැමුවොත් මොනවා වෙයිද? යකඩ ගිනි ගන්නේ සෙන්ටිග්‍රේට් අංශක 4000 දී පමණ. පිටිවෙන්නවත් ඉතිරිවෙන්නේ නැහැ. එවන්

ස්වභාවයක සිටියත් ඔය සත්වයා මැරෙන්නේ නෑ. වේදනාවෙන් දැවෙමින් අවුරුදු ලක්ෂ අනුවක් ම දුක් විඳි විඳි ඉන්ඩ සිදු වෙනවා. බුදු හාමුදුරුවෝ ඒ කීවේ සරල උපමාවක් පමණයි. මෙහෙ එක තත්පරයේ වැඩේට - අවුරුදු ලක්ෂ අනුවක් දුක් විඳින්න වෙනවා. එයට වඩා විශාල අකුශල කර්ම කර ඇත්නම් - ඊට වඩා ආයුෂ දිග - දුක වැඩි කටුකත්වය වැඩි අපායවල් වලට යන්ට සිද්ධ වෙනවා.

නිරයවල් කියද? අටයි. මහා නිරයන් අටයි. ඔසු පත් නිරයන් ඒ වටේට තියෙනවා. 16 ගණනේ. එවිට (16×8) 128 යි. අර මහා නිරයන් අටයි. 136 යි. නිරයන් එකසිය තිස් හයයි. අවම දුක තියෙන - අවම ආයුෂ තියෙන අපාය දුක වගේ හතර ගුණය බැගින් එකින් එකට දුක හා ආයුෂ වැඩිවෙනවා. ඊලඟ එකට දුකත් හතර ගුණයක් වෙනවා. ආයුෂත් හතර ගුණයක් වෙනවා. මේ අයුරින් වැඩිවෙමින් අවිච්චි මහා නරකයට වැටුනොත් 136 වාරයක් 4 න් 4 න් වැඩිවෙන්න ඕන. දුකේ කටුකත්වය හා ආයුෂ ප්‍රමාණය. එය නම් හිතා ගන්නවත් බැරි තරමේ දුකේ කටුකත්වය හා ආයුෂය. පරිඝනකයට දැමුවොත් එයටත් හිතාගන්න බැරි වෙනවා. දැන් මේවා පිළිගන්න වෙනවා. සකල ලෝකයන්ම දැන - ලෝක විදු වුන - භූර්පඤ්ඤ දු තතාගතයාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන නිසාම

අර තත්පරයේ කාලය මදුරුවා මරන්නේ නැතිව හිටියානම් - අභය දානය දන්නා නම් - තමා මැරෙන මොහොතේ තමන්ට එය සිහිපත් වුනොත් සුගතියේ යන්න පුලුවන්.

සුගතියේ අඩුම සැප ඇති එකේ සැප මේ ලෝකයේ ම සිටින ධනවත්ම කෙනා විඳින සැප වගේ දස දහස් ගුණයක් සැප තියෙනවා. අඩුම ආයුෂ තියෙන යාමය නැමති දිව්‍ය ලෝකයේ

සැපයිය යුතුය. මනුෂ්‍ය ආයුෂ වලින් අවුරුදු 50 ක් වැඩි වක දවසයි. මනුෂ්‍ය පෘථිවි ආයුෂ වනේ අනු ලක්ෂයක් තියෙනවා. ඩෙංගු මදුරුවෙකු දුෂ්ට කලත් සතා නොමරා තමා මැරුනොත් වෙන වාසිය තමාට වැඩියි.

බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා මේ දෙකෙන් එකකට වත් නොයන ලෙසට, දුගතියේ දුක වැඩි - සුගතියේ සැප වැඩියි. දුගතියේ දුක තුළාලය පැසව පැසවා කුණු වෙනවා වගේ යි. සුගතිය හොඳ නොවුන තුළාලයට ප්ලාස්ටික් චිකක් දා ගන්නා වගේ. තුළාලය හොඳ නෑ. සුගතියේ ගියත් නැවත ඒ පිණි ඉවර වූ පසු දුගතියට යන්න වෙනවා.

තමා කැමති සැප විදින්නද? දුක් විදින්නද? සැප විදින්න කැමතියි. සැප විදින්න කුසල් ඕන වෙයි. නිවන් සැප ලබන්න කුසල් ගොඩාක් කරන්න වෙයි. ඔය ප්‍රකාශ කරන බෞද්ධයෝ නිවන් සැප ලබන්න මොනවාද කරන්නේ? ගෙවල් හදනවා - දුරුවන් හදනවා. ධනය සොයනවා. මේවා කරමින් තව තවත් දුකට පත් වෙනවා. බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා මෙහි ඇත්තේ තාවකාලික සැපයක් පමණක් බව. මේ ලෝකයේ සත්වයින්ට කිනම් කාලයක උපත ලැබුවත් දුකයි. මැරෙන වෙලාවට මැරෙන හැටි දන්නේ නෑ. නමුත් මැරෙනවාමයි. දැන් චිතකොට තමන් හම්බකරන ධනය දාලා යන්න කැමතිද? දැන් මැරුනොත් මොකද වෙන්නේ? පුලුවන් නම් අද ගෙදර යන්නේ නැතිව ඉන්න පුලුවන් වෙන්න ඕන. බයිසිකලය පදින්න පුලුවන් බව කරලා පෙන්වනතුරු පිලිගන්න බැහැ. ඒ වගේ ගෙදර නොගිහින්න ඉදලා පෙන්වන්න ඕන. ඔය අය මොනවා කිවත් දුක් දෙනවා කිවත් - වැඩියෙන් දීලා තියෙන්නේ ආශාවෙන් වැඩියේද? ආශාවෙන් අඩුදේද? අත්හැරලා තියෙන්නේ තමා අඩුවෙන් ආශා කළ දේද? වැඩියෙන් ආශා කළ දේ ද?

කවදාවත් ආශා දෙයවල් දෙන්න බැහැ. වැඩියෙන් ආශා කරන්නේ තමා තමාට - දුරුවන්ට - ඥාතීන්ට - ධනයට බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා තමා වැඩියෙන් ම ආශා කරන්නේ තමාගේ ඇඟට කියලා. තමන් දැන් දුරුවන් - නෑයින් - දුන් දීල ද? අශෝක අධිරාජයා දුරුවන් ශාසනයට දුන් දුන්නා ඒත් අපායට ගියා.

මේ ලගදී අමරිකා එක්සත් ජනපදයේ පර්යේෂණයක් කළා ආශා කරන සැටි සෙවීමට. මෙයට වැදිලියක් හා පැටියෙකු ගෙන ලොකු (අඩි 6 ක් 7 ක් විතර උස ඇති) විදුරු පෙට්ටියකට දමලා වතුර පුරවන්න පටන් ගත්තා. එහි වෙන කිසිම දෙයක් නෑ. වතුර කරමටමට එන විට වැදිලිය පැටියා උස්සා ගත්තා. කට මට්ටමට එන විට ඔලුවේ තියා ගත්තා. නාසය මට්ටම දක්වා වතුර ආවා. වෙන කරන්න කිසිම දෙයක් නෑ. අල්ලන්න තැනක් නැහැ. වැදිලි මොකද කලේ. පැටියා බිම දමලා - පැටියා උඩ හිටගත්තා. ඔන්න ආශාවේ තරම- කවුරුත් ඔහොම තමා අමරිකාවේ මෙය කළේ මෑත කාලයේ. බුදු භාමුදුරුවෝ මේ පර්යේෂණ සියල්ල නිම කරලයි සම්මා සම්බුද්ධ වුනේ.

තමා ආශා කරන දේවල් නැති වෙන විට දුක් වෙනවා - හඬනවා - වැලපෙනවා. ආශාව නිසා තරහ - සැකය - කෝපය - දුක ඇතිවෙනවා. ආශා කරන දෙය දීලා තමාට සතුටු වෙන්න බැහැ. දමලා යන්න ලෑස්ති නම් ඒ අය නැති වෙන විට හඬන්නේ ඇයි?

මේ නිසා බුදු භාමුදුරුවෝ පෙන්නලා දෙන්නේ අපායට යන්නත් දිව්‍ය ලෝකයට යන්නත් නොව තමා සතු දෙය අතහැර නිරාමිස වශයෙන් සතුටු වීමටයි. තමා සතු දෙය - ආශා කරන දෙය අතහැර සතුටු වීමේ හැකියාව ඇතිකර ගන්න ඕන.

රූපියල් 100 ක් නැතිවෙන විට ද දුක වැඩි. රූපියල් 1000 ක් නැතිවෙන විට ද? රූපියල් ලක්ෂයක් නැතිවෙන විට දුක වැඩිවෙනවා නම් ලග වැඩිය තියෙන්න තියෙන්න අත්හරින විට දුක වැඩියි. වැඩියෙන් තියෙන දෙය අත්හැරීමේ දී - ලෝකයෙන් චුත වන විට දුක වැඩි. දැන් මෙහෙ දේවල් දාලා යන්න දුකයි. දිව්‍ය ලෝකයට ගියොත් නිකම් ලැබෙන දේවල් දාලා යන්න දුක වැඩි. බුදු භාමුදුරුවෝ කීව මේ කිසිම තැනක නොගොසින් - තමා සන්නක දෙය අත්හැර සතුටු වෙන්න කියා. මෙය තිරිසන් සතුන්ට තේරෙයිද? දෙවියන්ට කීවට දෙවියෝ අසන්නේ නෑ. අසීමිත කම් සැප ඇති නිසා දෙවියන් ඒවා අත් හරින්නේ නෑ. බුදු භාමුදුරුවෝ එහෙ වැඩි සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය පාලා - ගැඹුරු දහම් දේශනා කළා.

මේ වැඩිය සඳහා සුදුසුම තැන තැන මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවය ඔබ පෙර - ඔබ සතු දෙය දුන් දී ආශාව අත්හැර තියෙනවාද? තමාගේ ජීවිතය අත්හැර තමා නිරාමිෂ ශ්‍රීතියට පත් වී තිබෙනවාද? නැහැ. පෙර එසේ කලා නම් අද මෙසේ ඉපදී සිටින්නේ නැහැ.

බොහෝ දෙනා අද පිං කරමින් සසර ගමන නිතර කරගන්න හදනවා. බුදු භාමුදුරුවෝ පහල වෙන විට දිව්‍ය ලෝකය තිබුණා. දෙවියන් සිටියා. බුදු භාමුදුරුවෝ පෙන්වා දුන් මගක් නොව දිව්‍ය ලෝකයට යාම. අපායට යන ආකාරයන් පෙන්වා දුන් මග නොවේ. ඔබ නිවන් දැකීම සඳහා නම් **"පුණ්‍ය පාප පහිනස්ස"** පිං පවී දෙකම ප්‍රභාණය කළ යුතුයි. පවී කිරීමෙන් අනන්ත දුක් විඳින්න වෙනවා. පිං කිරීමෙන් දීර්ඝ කාලයක් සැප විඳි නැවත අපායට යන්න පුළුවන්. ඒ දෙකම නොකර කුසලතාවයක් වඩන්න කීවා. තමා සතු දෙය අත්හැර සතුටු වීමේ සිත - නිවණට පත්වීමේ

සිත ඇති කරගන්න.

පුණ්‍යානි සංකාර - පිං
අපුණ්‍යානි සංකාර - පවී

මේ දෙකම අතහැර නිවන් දැකීම සඳහා **ආනෙඤ්ඤානි සංකාර** ඇතිකර ගන්න. කුසල කර්ම - පුණ්‍ය කර්ම - පාප කර්ම මේ තුන් වර්ගයේ ම සිත් ඇති වෙනවා නම් මේ ලොව ජීවත්වෙන සෑම තත්පරයකටම නැවත උපත සඳහා කර්ම රැස් වෙනවා. බුදු භාමුදුරුවෝ එය **"චේතනාහං භික්ඛවේ කම්මං වදාමි"** කියා දේශනා කලා. සිත පිළිබඳව විත්තානුපස්සනා භාවනා වඩන්න ඕන. විත්ත කම්ම - කාය කම්ම - වචී කර්ම යන තුන් වර්ගයෙන් වඩා බලවත් වන්නේ විත්ත කර්මයි. බුදු භාමුදුරුවෝ මෙය **චුල්ල කම්ම විහංග සුත්‍රයේ** දේශනා කරනවා. තමන් වහන්සේට වූ විපාකයන් ගැන මෙසේ වදාරනවා. නාලාගිරි ඇතා රා පොවා තමා ඉදිරියට එවූ අකුශලය ගැන දේශනා කරනවා.

“මා එක ආත්මයක ඇත් ගොවිවෙකු වශයෙන් ඉපද සිටියා. දිනක් මේ ඇතු පිට නැගී යන විට ඉදිරියට වඩින පසේ බුදු භාමුදුරුවෝ කෙනෙකු දුටුවා. එහිදී මා සිතුවා මේ බුදු භාමුදුරුවන්ට යන්ට නොදී ඇතු ලවා පාර අවහිර කරනවා කියා හිතුවා පමණයි. ඇතා කිසිවක් කළේ නෑ. බුදු භාමුදුරුවෝ පාරේ වැඩියා. සිද්ධිය විපමණයි. මා බුදුවෙන ආත්මයෙන් මේ විත්ත කර්මයේ විපාක නිසා තමා, එදා නාලාගිරි ඇතා රා පොවා මා ඉදිරියට එවීමේ කියා” බුදු රජාණන් වහන්සේ අතීත කථාව දේශනා කළා. බුදුවරුන්ටත් මෙසේ කර්ම විපාක ඵල දෙනවා නම් අප වැනි අයට මොනවා වෙයිද? අපටත් බලවත් අකුශල විපාක තියෙනවා. මේවායින් ගැලවෙන්න සුදුසු තැන වැටහෙන තැන ඔබ සිටිනවා.

ඒ සඳහා උපදෙස් මාලාවක් අනුගමනය කරන්න ඕන. නොකල යුතු දෙය නොකරමින් කළ යුතු දෙය කරන්න ඕන. තමා කොච්චර පවි පිං කර තිබුණත් නිවනට එය ප්‍රශ්නයක් නොවේ. අම්මා මැරුවේ නැත්නම් - තාත්තා මැරුවේ නැත්නම් රහතුන් මැරුවේ නැත්නම් බුදුන්ගේ ඇගේ ලේ සෙලවූයේ නැත්නම් සංඝභේදය නොකලා නම් නිවන දැකීමට කිසිම බාධාවක් නෑ. මිනිසුන් නවසිය අනූනවයක් ඝාතනය කළ අංගුලිමාල රහත්වුනා. බුදු භාමුදුරුවෝ කී දෙය කළ නිසා, තමන් ද ඒ කියන විධියට ඒ දෙයවල් කරන්න ඕන. බුදුවරු නැතිව නිවන් දැකීම කරන්න බැහැ. බුදුවරු නැති ඕනෑම කාලයක ඕනෑම දෙයක් කළ හැකියි. හැබැයි නිවන් දැකීමේ වැඩිය හැර ඒ කාලයේ නිඝන්ධියෝ - ජට්ටියෝ කීවනේ නිවන් දැකලා කියලා. නිවන් දැකීමට ධර්මය ශ්‍රවණය කළාට පමණක් මදි. එයට අදාල මාර්ගයක් තියෙනවා. එය තමාම සම්පූර්ණ කරගන්න ඕන. ඒ සඳහා මනුෂ්‍ය ආත්මය භාවයක් ලබා තිබෙන්න ඕන. **"කවිවෝ මනුස්ස පටිලාහෝ"** මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවය ලැබීමත් ඉතා දුර්ලභව සිදුවෙන දෙයක්.

වැරදි කිරීම මනුෂ්‍ය ගතිය නොව. වැරදීම! නම් මනුෂ්‍ය ගතියයි. වරදට සමාව දීම දේව ගතියයි. වැරදි කිරීම මනුෂ්‍ය ගතිය නොව. එය තිරිසන් ගතියයි. වැරදි කරන අයට සමාව දීම ඊටත් වඩා ගතියක්. බුදු භාමුදුරුවෝ කීවේ වැරදි නොකරන්නයි. වැරදි නිවැරදි කර ගන්න. ඒක වතරම් පහසු නැහැ. සිල් රැකීම ඊටත් වඩා අපහසුයි. සිල් කැඩීම හරිම පහසුයි. සිල් කැඩීම තමාට පාඩුයි. තමන්ට මේ මාර්ගවල යන්න නොව බුදු භාමුදුරුවෝ අවවාද කළේ. මේවාට නොයන්ට කළ යුත්ත කළ යුතුයි. තවත් ධනය - බලය පස්සේ යමින් යුතුකම් කරමින් - මැරෙන මොහොතේ ආශාවෙන් තරහෙන් මියයාම නිසා ඒකාන්ත

වශයෙන් ම අපායට යන බව බුද්ධ දේශනාවයි. උපතේ පටන් මේ දක්වා තමා ගත කර තියෙන්නේ ආශාවෙන් - තරහෙන් - සැකයෙන් - කෝපයෙන් - ක්‍රෝධයෙන් නේද? ආශාවෙන් තොරව ද්වේශයෙන් තොරව මෝහයෙන් තොරව ද්වසේ පැය කියක් ගත කරනවාද? ආශාව නිසා තමා ගෙවල් හදනවා. දුරුවන් හදනවා. ධනය සොයනවා. ආශාව නැත්නම් ගෙවල් ඕන නෑ. දුරුවන් ඕන නෑ. ඒවා කරන්න විපා කියලා බුදු භාමුදුරුවෝ කියලා නෑ. කරන අයට ආශාව නැති වෙන්නේ නැහැ කියලා බුදු භාමුදුරුවෝ කීවා. තිරිසන් සත්තු ද ඔය වැඩියම කරනවා. පැටව් හදන එක වර්ගයා බෝ කරන එක කරනවා. ඒවා පුහුණු කරන්න ඕන නෑ. තමන් ද මේ තාක් වැඩියෙන් කරලා තියෙන්නේ මොනවාද? ඒ වැඩිම නේ ද? එතකොට ඔය අය වැටෙන්නේ මොන ගණයටද? බුදු භාමුදුරුවෝ දේශනා කරනවා මනුෂ්‍ය ආත්ම භාවයක් ලැබීම ඉතාම දුර්ලභයි කියලා.

දුර්ලභෝ මනුෂ්‍ය පටිලාහෝ
දුර්ලභං සද්ධම්ම සවණං කියා

සත්‍ය ධර්මය අසන්නට ලැබෙන එක ඊටත් වඩා දුර්ලභයි කියා දේශනා කරනවා. මම මතක් කරනවා ඔය පිරිසට - දින හතරක් සෑම මසකම කුරුණෑගල තරුණ බෞද්ධ සංගම් ශාලාවේ පවත්වන එම දේශනාවලට සම්බන්ධ වී කරුණු අවබෝධ කරගෙන තමාත් ලෝකෝත්තර මාර්ගයට යොමු වෙන්න කියලා. ඔබට දැන් වැටහෙන්න ඇති පිං පව් දෙකම නොකළ යුතු බව. පින කියන්නේ සැපයට ඇලීමයි. පව් කියන්නේ තමන්ට දුගතියේ දුක් විඳීමට සිදුවීමයි. බුදු කෙනෙකු පහළ වීමේ සත්‍ය හෙලි කලා. අදටත් ඒ සත්‍ය හෙළිකිරීමේ නියම මග අප කියා දෙනවා.

මෙතෙක් තමා ඒ මඟ නොගිය කෙනෙකු නම් - තමාත් ඒ වැඩසටහන් වලට සහභාගි වී සත්‍ය තහවුරු කරගන්න උත්සාහ කරන ලෙස කියා සිටිනවා. මේ කෙටි කාලය තුළ ඔබ යා යුතු මග හෙලි කිරීම පමණයි සිදු කළේ. මෙවන් බුද්ධෝත්පාද කාලයක් තුළ තමා ඇස - කණ - දිව - නාසය - කය - මොලය ඇති සම්පූර්ණ මනුෂ්‍යයෙකු වශයෙන් ඉපිද ඇති නිසා ඔබටත් උතුම් නිර්වාණය කෂාත් කෂාත් කර ගැනීමට හැකිවෙනවා. ඒ සඳහා මඟ ඇති බව පමණක් හෙලිකර දෙමින් දේශනාව මෙයින් නතර කරනවා. මේ ධර්ම ශ්‍රවණය කිරීමෙන් ශ්‍රද්ධාව - චීර්යය - ප්‍රඥාව ඇතිකරගන්නා. ඒ කුසලය උතුම් නිවණ සඳහා ම හේතු වාසනා වේවා යි ප්‍රාර්ථනා කරනවා. තමාගේ ඥාතීන්ට ද දෙවියන්ට ද මේ ජාති - ජරා - ව්‍යාධි - මරණ නැති උතුම් නිවනට පත්වේවායි පිං අනුමෝදෙන් කරමු.

- ආකාසට්ඨාව භූමිමට්ඨා - දේවා නාගා මහිද්ධිකා
- පුඤ්ඤං නං අනුමෝදිත්වා - චිරං රක්ඛංතු සාසනං
- ආකාසට්ඨාව භූමිමට්ඨා - දේවා නාගා මහිද්ධිකා
- පුඤ්ඤංනං අනුමෝදිත්වා - චිරං රක්ඛන්තු දේශනං
- ආකාසට්ඨාව භූමිමට්ඨා - දේවා නාගා මහිද්ධිකා
- පුඤ්ඤංනං අනුමෝදිත්වා - චිරං රක්ඛන්තු මංපරං

සැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි !

සුමධුර පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයානෝ..
අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන හිමිපාණෝ
සිව් දිනක් තුලදී වා තලයට මුදාහරන
ඒ දැනම් හඬ මා අවබෝධ කළ පරිදි.....

ඇසුව එම අති පරම ගම්හිර දහම මනසේ	සැඟවුනා
වැසුව වැස්මක් හැර බැලූ සේ ඇත්ත - බොරුවයි වැටහුනා	
පසුව එන තව පිරිස සඳහා දයා මෙන් සිත්	ඇතිවුනා
දෙසුව බුදු බණ ලියා උපහාරයක් පොතකට	එක්වුනා

සකස් කිරීම
කරුණා අතපත්තු සමරකෝන්

නමෝ බුද්ධාය

**සම්බුද්ධිං පුණ්ඩරිකාක්ෂං - සච්ඤාං කරුණාස්පදං
සමන්ත භද්‍රං ශාසත්‍රාරං - ශක්‍යසිංහම් නමාමහං**

පිංචතූනි !

බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේලාට දිනපතාම මෙසේ දේශනා කරනවා. “භික්ඛවෙ, අප්පමාදෙන සම්පාදේථ දුල්ලහො බුද්ධිප්පාදෙං ලෝකස්මිං, දුල්ලහො මනුස්සන්ත පටිලාහො, දුල්ලහා ත්‍යග්‍ය සම්පත්ති, දුල්ලහා පබ්බජ්ජා, දුල්ලහං සද්ධම්ම සචණං” මේ විධියට ලෝකයේ දුර්ලභ කරුණු පහක් දේශනා කරනවා. බුදු කෙනෙකු පහළවීම - මනුස්සයකු වීම - ත්‍යග්‍ය සම්පත්තිය - පැවිදිකම හා නියම සද්ධර්මය ශ්‍රවණයන් දුර්ලභව ලැබෙන බව දේශනා කරනවා.

**“දීඝා ජාගරතො රත්තී - දීඝං සන්තස්ස යෝජනං
දීඝා බාලානං සංසාරෝ - සද්ධම්මං අවිජානනං”**

බුදු රජාණන් වහන්සේ සංසාරය දික්වෙන අය පෙන්වා දෙනවා. නිදි මරණ අයට රාත්‍රිය දිගයි. අලුතින් පාරක යන අයට යොදන දිගයි. පෘතග්ජන බාලයන්ට සංසාරය දිගයි. බුදු භාමුදුරුවෝ බාලයෝ කීවේ සද්ධර්මය නොදැන් අශ්‍රැතවත් පුද්ගලයින්ටයි.

සංසාරය යනු:- ඉපදීම - ජීවත්වීම - මරණය යන අවස්ථා තුනයි. අප කුමන භවයක උපන්නත් කරන්නේ සිතීම, සිතලා කපා කිරීම, සිතලා ක්‍රියා කිරීම පමණයි. අප ජීවත්වෙනවා කියා කරන්නේ සිතනවා - සිතලා කපා කරනවා - ක්‍රියා කරනවා පමණයි. සංසාරය - ගතිය “කර්මය” “භවය” කියා ද හැඳින්විය හැකියි.

ඉපදීම යනු :-

“ආයතනානං පටිලාහෝ - ස්කන්ධානම් ජාතූභාවෝ අයං වුච්චති... ජාති”

බුදු රජාණන් වහන්සේ උපත වසේ හඳුන්වනවා. ආයතන හයක් ලැබීමත් - ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීමත් උපත කියලා. **අපට කයක් හා සිතක් ලැබීමයි.**

ඒ ආයතන හය නම්	සිංහලෙන්
1. චක්ඛායතනය	ඇස
2. ශ්‍රොතායතනය	කණ
3. ඝාණායතනය	නාසය
4. ජීවිහායතනය	දිව
5. කායායතනය	කය
6. මනායතනය	මොළය

කියා ආයතන හය දක්වා තිබෙනවා.

ඒවාට ආයතන කියන්නේ. ඒ ස්ථානවලින් යම් දෙයක් නිෂ්පාදන කරන නිසාය. ඒවාට බාහිරින් අමුද්‍රව්‍ය ලැබුණ පසු ඒ ඒ ආයතන වල නිෂ්පාදනය සිදුවෙනවා.

- ඇසට** අමුද්‍රව්‍ය - **රූප** - පෙනීම ලබා දෙනවා
- කණට** අමුද්‍රව්‍ය - **ශබ්ද** - ඇසීම ලබා දෙනවා
- නාසයට** අමුද්‍රව්‍ය - **ගඳ** - ගඳ දැනීම ලබා දෙනවා
- දිවට** අමුද්‍රව්‍ය - **රස** - රස හැඳිනීම ලබා දෙනවා
- කයට** අමුද්‍රව්‍ය - **ස්පර්ශ** - ස්පර්ශ දැනීම ලබා දෙනවා
- මොළයට** අමුද්‍රව්‍ය - **සිතුවිලි** - මතක් කර දෙනවා

මේවා කාටවත් දෙන්නි බැහැ - කාගෙන්වත් ගන්නි බැහැ - තියා ගන්නි බැහැ. තමාම පරික්ෂා කර බලා පිළිගත යුතුයි.

සිත ගැනත් විකක් බලමු :-

සිත යනු දැනීමක් - දැනීමක් ඇති වූ පසු - ඒ ගැන සිතනවා - සිතලා කථා කරනවා - ක්‍රියා කරනවා. මේ තුනම සංඛාරයි. කර්මය කියනවා - ගති කියනවා. මේවා සසරට එකතු වෙනවා.

අපේ ආයතන හයෙන් එකකට වත් සිත නැතිව කිසිම වැඩක් කරන්නි බැහැ.

මළුමිණියට - සිතන්නට - කථා කරන්නට - ක්‍රියා කරන්නට බැහැ. මරණයට පත්වෙනවිට - සිතන්නට - සිතලා - කථා කරන්නට - ක්‍රියා කරන්නට තිබූ බලය නැති වෙනවා. එසේනම් ජීවත්වෙනවිට සිතන්නට - කථා කරන්නට සිතලා ක්‍රියා කරන්නට පුලුවන් නිසා සිත ඇති බව තේරුම් ගත යුතුයි.

මරණය යනු කුමක් ද?

පණ ගියා යනුවෙන් සඳහන් කරන්නේ ද මරණයයි. "පණ" යනු පාලියෙන් කියන්නේ **විඤ්ඤාණයයි**. මල මිණියට නැත්තේ දැනීමයි. සිතීමට හෝ සිතලා කථා කිරීමට - ක්‍රියා කිරීමට හැකියාවක් ද මල මිණියට නැත. ජීවත් වන කාලය තුළ තමා වැඩි වශයෙන් භාවිතා කළ පුරුදු අනුව, ආශාවෙන් තරහෙන් සිතීම - කථා කිරීම - ක්‍රියා කිරීම සිදු කළා නම් ඒ අනුවත් - මෙහිදීයත් කතා කළා - ක්‍රියා කළා - සිතුවා නම් ඒ අනුවත් පහල වෙන ගති නිමිත්ත (කර්ම ශක්තිය) තවත් ආත්මයක් සෑදීමට උපදින වුති විත්තය හා සම්බන්ධ වීමෙන් තවත් ආයතන හයක් සහිත කළල රූපයකට රිංගා ගන්නවා. මිය යන මොහොතේ තමා කළ කර්මයක් බලවත් නොවුනොත් ආසන්න

කර්මයක් හෝ ඉදිරිපත් වීමෙන් නැවතත් පිළිසිඳ ගැනීමක් ඇති කරනවා.

මරණය යනු විඤ්ඤාණය ඉවත්වීමයි. පණ ගියා කියන්නේ ද මරණයයි. විවිධ මළ මිණියට සිතීම හා සිතලා කතා කිරීම ක්‍රියා කිරීම නැතිව යයි. සම්මුති වශයෙන් පණ යනවා කියන මොහොතේ තවත් රූප බැලීමේ ආශාව - ශබ්ද ඇසීම - ගඳ දැනීම - රස දැනීම - ස්පර්ශ හැදිනීම - මතක් කිරීම ගැන ආශා නැති කරන්න. පුහුණු වී සිටියානම් නැවතත් ප්‍රතිසන්ධියක් ගැනීමට විඤ්ඤාණයට නොහැකිය. නිවන් දැකීමේ දී සියලුම සංඛාර නැති කළ යුතුයි. **විත්ත සංඛාර** (සිතන දේවල්) **චචි සංඛාර** (චවන) **කාය සංඛාර** (ක්‍රියා) නතර කළ යුතුයි. පිං කිරීමේ දී හව තණ්හාව ඇතිවීමෙන් දිව්‍ය ලෝකවල ඉපිද හවය දික්වේ. පච්චිකාරිමෙන් ද දුගතිගේ ගොස් සසර දික් වේ. නිවන් දැකීමේ දී සිදු කළ යුත්තේ පිනත් නොවන පවත් නොවන කුසල් ය. ඒවාට **ආනෙඤ්ඤාති සංඛාර** කියයි. (කුසල කම්ම)

උපන් සත්වයාට කර්ම සිදුවන්නේ ආශාව නිසයි. තමාට ආයතන හයෙන් ලැබෙන අරමුණු නිත්‍යයි. සැපයි. ආත්මය කියා සිතා ඒවා නැවත නැවත විදීමට විමසීමට ආශා කරනවා. ප්‍රිය රූප - ප්‍රිය ශබ්ද - රස - ගඳ - ස්පර්ශ - සිතූම් වලදී ඒවා නැවත නැවත ළංකර ගැනීමට ආශා කරන අතර - ඒවා එසේ නොලැබෙන විට ගැටීම - තරහ ඇති කරගන්නවා.

මේ ඇලීම් - ගැටීම් ස්වභාවයට මුල ආශාවයි. තමා වැඩියෙන් ම ආශාකරන්නේ තමාටයි. එහිදී ද සෑම කෙනෙකු ම වැඩිය ආශා කරන්නේ තමාගේ සිතටයි.

මේ ආශාවට හේතුව අවිද්‍යාවයි. මේ කය සෑදී ඇත්තේ කුමන දෙයකින් ද යන්න නොදන්නා කමයි අවිද්‍යාවයි.

සියලුම පණ ඇති සත්වයින්ගේ ඇඟ සෑදෙන්නේ ආහාර වලින්මයි.

"ඒක නාමකිං සඛිබේ සත්තා ආහාරට්ඨිනිකා" බුදු රජාණන් වහන්සේ විසේ දේශනා කරනවා. විසේ නම් අපිත් මෙය සොයා බලමු. අපේ කය ආහාර වලින් සැදුනා. ඒ ආහාර කුමන දෙයකින් ද සැදුනේ. ආහාර ගස් - වැල් වලින් සැදුනා. ඒ ගස් සෑදීමට අවශ්‍ය වුනා. පස් - වතුර - ගින්න - සුළං යන මූලික කාරණා හතරම. අපේ ආහාර - ඇදුම් පැළඳුම් - යාන වාහන සියල්ල ම ඇතිවී තිබෙන්නේ පස් - වතුර - ගිනි - සුළං යන දෙය එකතු වීමෙනි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙනවා කය පමණක් නොව - මෙ ලෝකයේ පණ නැති දෙයවල් වන ගේ දොර - වතු පිටි - යාන වාහන - ඇළ දොළ ගංගා කඳු සිඬර මේ ආදී සෑම දෙය ම සතර මහා භූත වලින් සැදුනා කියලා. ලෝකයේ පවතින සත්‍ය සතරයි ඒ. ඒවාට සතර **මහා ධාතු** කියලත් කියනවා. ඒවා ගති හතරක් ය. අපේ ශරීරය පස් - වතුර - ගිනි - සුළං වලින් සැදුනා නම් මෙහිදී පස් ප්‍රධානයි. පස් නැතිව ගස් සැදෙන්න ඔබ්බෙන්. විසේ නම් අපේ ශරීරයත් පස් ගොඩක් ද? රත්තරන් වලින් සැදුන කරාඹ මාල ආදියේ ඇත්තේ රත්තරං නම් - මැටි වලින් සැදුන භාජන වල ඇත්තේ මැටි නම් - ලී වලින් සැදුන මේසයේ ඇත්තේ ලී නම් අපේ ඇඟත් පස් ගොඩක් හේද?

මුල සැදුනේ පස් වලින් නම් - අවසානයේත් පස් වී නොපෙනී නොතේරී යනව නම් - වර්තමානයේත් මේ කය පස් ගොඩක් හේද? මේවා මේ අනුව පරික්ෂණය කරලා නිගමනයකට යා යුතුයි. ලෝකය ගැනම හරි දේ දැන ගැනීම නිවන් දැකීමට අවශ්‍යයි. එය **සම්මා දිට්ඨියයි.**

මේවා මෙසේ දැනගත් පසු මේ ලෝකය අත හැරීමට එන සිතුවිලි 2. **සම්මා සංකල්පයයි.**

නෙක්ඛම්ම - අව්‍යාපාද - අවිහිංසා සිතුවිලි ඇති වේ. ලෝකයේ තරඟ ගන්න දෙයක් නැහැ. හිංසා කරන්න දෙයක් නෑ. කියා සිතීම කළ යුතුයි.

3. **සම්මා වාචා** - ඒ අනුව වචන පිට කළ යුතුයි.

4. **සම්මා කම්මන්ත** - ඇත්ත දැනගෙන ක්‍රියාවන් කළ යුතුයි.

5. **සම්මා ආජීව** - බුහුමවාරි විය යුතුයි. ප්‍රිය කරන දේවල් වලින් අපත් විය යුතුයි.

දිට්ඨි, සුත, මුත, විඤ්ඤාත කියන ක්‍රමවලින් ආශ්වාද නොගත යුතුයි. බාහිර අරමුණු සියල්ලම අත්හල යුතුයි. ගණන් නොගත යුතුයි.

6. **සම්මා වායාම** - තමාට අරමුණු එන විට ඒවාම ඇලීමෙන් හා ගැටීමෙන් ප්‍රතිවාර නොදක්වා උපේක්ෂාවෙන් සිටීමට උත්සාහ කිරීම සම්මා වායාමයි.

7. **සම්මා සති** - නිවැරදි සිතිය, සිතිය යනු දැනීමයි. සිතිය යනු එක්තරා බලයක් කියා ද හැඳින්විය හැකිය. රූප දකින විට - ශබ්ද අසන විට - ගඳ දැනෙන විට - රස දැනෙන විට - ස්පර්ශ දැනෙන විට මතක්වෙන විට - සිතිය නිවරණ සහිත වෙනවා. ආශා ඇති වෙනවා. තරඟ ඇති වෙනවා. කම්මැලිකම ඇතිවෙනවා. දුවන ගතිය ඇතිවෙනවා. නිදිමත වෙනවා. මේවා එන්ට නොදී රැකගත් විටයි සම්මා සතිය ඇතිවෙන්නේ.

8. **සම්මා සමාධි** - අපේ සිතිය බාහිර අරමුණු වල ගැටෙන විට නිවරණ ඇතිවීම සිදුවෙනවා. ඒ නිසා මේ ආයතන හයෙන් එකකවත් සිතිය තබා මෙය කිරීමට අමාරුයි. ඒ නිසා අපේ සිතිය

නීවරණ නැති තැනක තැබිය යුතුයි. අපේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසය තුලට යොමු කළ යුතුයි. හුස්ම ගන්නා විට ආශාවෙන් නොකරයි. තරහෙන් නොකරයි. හුස්ම ගන්ට බැහැ කියා කම්මලේ ගති නැත. සිත සිතා හුස්ම ගැනීමක් නැත. නිදිමත නිසා ද හුස්ම ගැනීම නවතින්නේ නැත. මේ නිසා අපේ සිහිය ආශ්වාස - ප්‍රශ්වාස නමැති දැනීම් ස්වභාවය තුලට පමණක් යොමු කර **"ආනාසාන සති"** භාවනාව හරියාකාර කිරීමෙන් **සම්මා සමාධි** නමැති අට වැනි මාර්ග අංගයට පැමිණිය හැකිය.

සම්මා සමාධිය යනු :- උපේක්ෂාව බලවත්වීමයි. සතුවට ඇලෙන්නේ නැති - වේදනාවන්ට ගැටෙන්නේ නැති ස්වභාවය උපේක්ෂාවයි. මෙහිදී සිදුවන්නේ නීවරණ තාවකාලිකව යටපත්වීමක් වුනාට නිවණ ලබන්න බැහැ. එත්ත සංඛාර තියෙන නිසා. ඒ නිවණ සඳහා විදුර්ශනා කළ යුතුයි. මේ ලෝකය ගැනම විශේෂයෙන් බැලිය යුතුයි. ලෝකය ගැනම දැනගෙන **සම්මා ඥානය** ලැබිය යුතුයි. ඒ සම්මා ඥාන භාවිතයෙන් **සම්මා විමුක්තිය** ලබා ගත හැකියි.

ලෝකය පිළිබඳවම තමන් ඇතිකර ගත යුතු විද්‍යාව **විදුර්ශනාව**යි. තමාගේ නුවණින් අවබෝධකරගැනීම **"පව්වත්තං වේදිතඛිබො විඤ්ඤ - හේති"**

තමාම අවබෝධ කරගැනීම - **"සංදිට්ඨිකෝ"** යනුයි. නිවන් දැකින්න **සාද්ධිපාද හතරක්** වැඩිය යුතුයි.

1. ඡන්ද සාද්ධිපාදය - නිවන් ලැබීමට ඇති බලවත් කැමැත්ත
2. චිත්ත සාද්ධිපාදය - ඒ සඳහා ම නැමී පවතින්නා වූ සිත
3. විරිය සාද්ධිපාදය - එය ලැබෙනතුරු නොනවතිමිසි යන විරිය
4. විමංසා සාද්ධිපාදය-ලෝකය ගැන හරිහැටි විමසා දන්නා වූ තියුණු වූ ප්‍රඥාව

තමා ලෝකය ගැනම ඇත්ත දැනගත යුතුයි. එය දැනගත යුත්තේ ධර්මය දෙස බැලීමෙනි. බුදු රජාණන් වහන්සේ ඒ **"යො ධම්මං පස්සති - සෝ මං පස්සති"** යනුවෙන් වදාරා තිබේ.

බුදු රජාණන් වහන්සේ ළඟ තිබූ ගුණ අපිත් ඇතිකර ගත යුතුයි.

"බුද්ධං සරණං ගච්චාමි" කියා බුදු ගුණ අපිත් ඇතිකර ගත යුතුයි. ලෝකය ගැන බලා අපිත් **"ලෝක විදු"** විය යුතුයි.

ලෝකය දෙකට බෙදනවා පණ ඇති පණ නැති කියා.

පණ ඇති දෙය - ඇතිවීම - පැවතීම - නැතිවීම

පණ නැති දෙය - ඇතිවීම - පැවතීම - නැතිවීම සොයා බැලිය යුතුයි. උත්පාද - නිවීම - නංග වශයෙන් ඒ සඳහන් කරනවා. තමන් ලගත් මේ ජාති දෙක තිබෙනවාද බලන්න. පණ ඇති වශයෙන් **සිත** හා පණ නැති වශයෙන් **කය** දෙස බැලිය යුතුයි.

මුලු ලෝකයේ ම සියලුම පණ නැති දෙය සතර මහා ධාතූන්ගෙන් සැදුන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා.

"පණ" යනු:- සිතලා - කතා කිරීමට - ක්‍රියා කිරීමට හා සිතීමට ඇති ශක්තිය

කය :- මව් කුස තුළ දී සිතක් නැතිවයි කළලය සැදෙන්නේ. ඊට පසුවයි පණ කියන ස්වභාවය එහි ඇති වෙන්නේ. මව් කුසදී පණ අයිත් වුණොත් මල මිනියක් වෙනවා. සැමවිටමත් පණ කියන ස්වභාවය නැත්නම් කය මල මිනියක්.

"හතාමත්තකේ කල්ලේබරේ" සසංඤ්ඤතෙ ලෝකංච පඤ්ඤාපෙමි"

සැම විටම කය මල මිනියක්. පණ තියෙන්නේ කය නමැති මලමිණිය අස්සේ රිංගාගෙනයි. පණ යනු සිතයි.

කය ගැන සොයමු.

කයේ ද ඇතිවීම - පැවතීම - නැතිවීම සොයා බලමු. ඇතිවීම සෙවීමට පිළිගත හැකි සාධක නැති නිසා පලමුව පැවතීම ගැන බැලිය යුතුයි. මෙයත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ විහජ්ජවාදිව බලන්න කියලා. බෙදුල බලන්න කියලා. අපි මතක තබා ගැනීම පහසු වෙන ලෙස කය කොටස් බෙදමු. **හමට පිටින් තියෙනවා. කොටස් 5 යි.** කෙස් - ලොම් - නිය - දත් - සම. **සමට ඇතුලින් කොටස් 4 යි.** මස් - නහර - ඇට - ඇටමිදුලු - **ඔලුව ඇතුලේ තරලය සමග කොටස් 1 යි.** මොළුවොද.

පපුවේ කොටස් 2 යි. හෘදයවස්තුව - පෙණහළු.

බඩේ කොටස් 10 යි. ආමාශය- ආහාර - ඇලදිව - පිත්තාශය - පිත්තාශය - කුඩාබඩවැල - මහ බඩවැල - ගුදය - අසුවි - අක්මාව - වකුගඩු

දියර වර්ග 10 = කබ - කදුලු - සොටු - සෙම - කෙළ - දහඩිය - තෙල් - ලේ - සැරව - මුත්‍රා

බුදු භාමුදුරුවෝ මේවා හඳුනන්න කීවා.

"වණ්ණ සන්ධාන ගන්ධෙහි - ආසයෝ කාසනෝ තථා පටික්කුලානි කායෙමේ - කුණපාණි ද්විසෝලස"

වර්ණයෙන් - ගඳෙන් - පිහිටි ස්ථානයෙන් - රසයෙන් ලග ඇති දෙයින් - ක්‍රියාකාරීත්වය ආදියෙන් හඳුනන්න කීවා. කොටස් තිස් දෙකම වෙන වෙන ම බලන්න දේශනා කළා. මේ කොටස් තිස් දෙකම ඉතාම පිළිකුල් සහිතයි. මේ ශරීරයෙන් පිට වෙන්නේ කෙල - සොටු - සෙම - දහඩිය - මුත්‍රා - අසුවි ආදී දුගඳ හමන දෙයවල්මයි.

අතුලේ තිබෙන්නේ අසුවීමයි.

"තව පරියන්තං පුරං නානජ්ජකාර අසුවිනො පච්ච වෙක්ඛති"

මෙය අසුවි නිෂ්පාදනාගාරයක් බවයි. බුදු භාමුදුරුවෝ පෙන්වලා දෙන්නේ, වර්තමාන කය මෙයයි කියා. තේරුම් ගත යුතුයි.

කය හට ගන්නේ කුමකින්ද කියා බලමු.

ආහාර වලින් හටගන්නා

ආහාර :- පස් - වතුර - ගිනි - සුළං වලින් හට ගන්නා. ඒත් ලෝකයේ අපිවි සියල්ල සැකසී ඇත්තේ - **සතර මහා ධාතුන්ගෙන්** බව දේශනා කරනවා.

පඨවි ධාතුව

ආපෝ ධාතුව

තේජෝ ධාතුව

වායෝ ධාතුව හා

ආකාශ ධාතුව හා විඤ්ඤාණ ධාතුව ක්‍රියා තව ධාතු කොටස් දෙකක් තිබෙනවා. මෙහිදී **විඤ්ඤාණ ධාතුව සතර මහා ධාතුන්ගෙන් නිර්මාණය වී නැත. මේ ගති සතරකි.** සතර මහා ධාතුන් :-

- පඨවි යනු - තද ගතිය
- ආපෝ - ඇලෙන වැගිරෙන ගතිය
- තේජෝ - උෂ්ණ ගතිය
- වායෝ - හමායන ගතිය

1. තද ගතිය යනු :- යම් වස්තුවක රළ හෝ සිනිඳු ගතියයි. තද ගතිය වැඩි නම් රළය. අඩුනම් සිනිඳුය. ඒත් ගතිය චිකමය.

2. ඇලෙන වැගිරෙන :- එක්වෙන, වෙන් වෙන ස්වභාවය. පාලියෙන් "ආභන්ධන විභන්ධන" ගතිය කියයි.

තේජෝ ගතිය :- යම් දෙයක උෂ්ණ හෝ ශීතල ගතියයි.

වායෝ ගතිය :- තෙරපාගෙන ඉදිරියට යන ගතිය.

ගති හඳුනාගැනීමේ දී විශේෂ කරුණු ඇත.

1. ගතිය තනියෙන් තියෙන විට හඳුනන්නට බැරිය. තවත් ගති සමඟ එක් වූ විටයි ගති හඳුනන්න පුළුවන්. ගති තනිව තියෙනවා - හඳුනන්න බැහැ.

උදා :- තරඟ ගතිය - තනිව තිබෙන විට හඳුනන්න බැහැ. විය වචන හා ක්‍රියා සමඟ එක් වූ විට හඳුනන්නට පුළුවන්. තරඟෙන් පරාජය වචන කියනවා. ගහනවා ආදී දෙය එක් වූ විට හඳුනන්න පුළුවන්ය.

2. ගති එක්වෙන විට ගති අඩුවෙන් හා වැඩියෙන් එකතු වෙනවා. වැඩි වූ විට එක විධියක්. අඩු වූ විට එක විධියක්. කලුගල් සහ පුලුන් යන දෙකම අල්ලන්න පුළුවන් නිසා තද ගතිය තියෙනවා. ඒත් පුලුන් වල තද ගතිය අඩුයි. කළු ගලේ වැඩිය. ඒත් තියෙන්නේ එකම ගතියයි.

3. එක ගතියක් තියෙනවා නම් අනෙක් ගතිත් තියෙනවා. එකක් නැති වුනොත් සියල්ල ම නැතිවී යනවා. නොපෙනී නොතේරී යනවා.

ගති හඳුනන්නේ කෙසේද?

විය තමා විසින් ම කළ යුතුයි. "සංදිට්ඨිකෝ" තමා තුළින් ම හඳුනාගත යුතුයි.

පඨවි - තද ගතිය - ස්පර්ශයෙන් හැඳිනිය යුතුයි.

ස්පර්ශයෙන් - ස්පර්ශ කරන වෙලාවේ පමණක් හැඳිනිය යුතුයි. මෙය තමා ස්පර්ශ කරන වෙලාවට පමණක් දැනගත යුතුයි. "අකාලිකෝ" යනු එයයි. යම් දෙයක රළු හෝ සිනිඳු බවයි තද ගතිය යනු.

ආපෝ ගතිය - ඇලෙන වැගිරෙන ගතිය. එක්වෙන වෙන්වෙන බව. නොපෙනී නොතේරී තියෙන ගති පෙනෙන තේරෙන බවට එක් වීමත් - නැවත නොපෙනෙන නොතේරෙන බවට වෙන්වීමත් ආපෝ ගතියයි.

උදා:- බිත්තිය ගනිමු.

ගල් - වැලි - ගඩොල් - සිමෙන්ති මේවා එක්වීමෙන් පෙර නොතිබූ බිත්තිය කියා දෙයක් නිර්මාණය වුණා. නැවත මේවා බිත්තිය කඩා වෙන් කිරීමෙන් බිත්තිය කියන බව නොපෙනී නොතේරී ගියා.

මෙය සෙවීමට නම් එක්කරලා - වෙන්කරලා බලන්න ඕන. වෙන් කරන්න පුළුවන් වන්නේ එක්වෙලා තිබූ නිසයි. ආපෝ ගතිය වැඩියෙන් තියෙන විට වෙන් කරන්න ලේසියි.

මෙය හැඳින ගැනීමට නුවණින් කල්පනා කරලා බලන්න ඕන.

තේජෝ ගතිය - උෂ්ණ ශීතල බවයි. වයත් හඳුනාගැනීමට **ස්පර්ශ කර බලන්න ඕන.** වයත් තමාම - ස්පර්ශ කරන වෙලාවේ පමණක් හඳුනාගත යුතුයි.

වායෝ ගතිය :- තෙරපා ඉදිරියට යන ගතිය

ගති තුළින් ගති ගමන් කරවීම. වයද **තමාම පරික්ෂා කළ යුතුයි.** නුවණින් බැලිය යුතුයි.

උදා:- ගඬොල් කැටයකට වතුර දැමූ විට උරා ගැනීම.

බිත්තියකට ඇණයක් ගැසීමට හැකිවීම. ගති යනු දෙයක් නොවේ. ගති චක්‍රය විමෝචන සෑදෙන්නේ "දෙයක් ය"

ලෝකයේ සියලුම පණ නැති දෙය මේ සතර මහා ධාතූන්ගෙන් සැදුණා කිවත් - තවත් උපාදාය ගති සතරක් තිබෙනවා. යම් යම් දෙයක් හඳුනාගැනීමට අපට ඒවා අවශ්‍ය වෙනවා.

උපාදාය ගති නම් :- වර්ණ - ගන්ධ - රස - ඕෂා යන සතරයි. වර්ණය = පාටයි, ගන්ධය = ගඳ සුවඳ, රස = රස වර්ග

ඕෂා යනු යමක ශක්තියයි. උදා:- කෝටුවක් කැඩීමට ලේසියි. ඒ තරම් යකඩ බටයක් කඩන්න අමාරුයි. ඒ ශක්තිය නිසා, යම් ශක්තියක ඕෂා ගතියයි. **පඨවි - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ - වර්ණ - ඝන්ධ - රස - ඕෂා** මේ ගති අටට කියනවා **ශුද්ධාෂ්ටක** කියලා. මේ ලෝකයේ පවතින පිරිසිදු ගති අටක්. මේ ගති අටම එකට බැඳී පවතිනවා. එයට කියනවා **"අඤ්ඤ මඤ්ඤ"** ප්‍රත්‍ය කියලා. යම් දෙයක ගති එකක් තියෙනවා නම් අනෙක් ගති හතම තියෙනවා. අඩු වැඩි වශයෙන් එක් වෙලා තියෙනවා. එක ගතියක් විනාශ වුනොත් ගති හතම විනාශ වී යනවා. නොපෙනී නොතේරී යනවා. එවිට හඳුනන්න බෑ.

ඉහතින් දක්වන ලද පස් - වතුර - ගිනි - සුළං යන දෙයවල් ද මේ අටම එකතු වී සැදුණ දේවල් ය.

පස්වල බලමු.

අල්ලන්න පුළුවන් - තද ගතිය තියෙනවා
එක් කරන්න වෙන් කරන්න පුළුවන් - ආපෝ ගතිය තියෙනවා.
පස්වල උෂ්ණ ශීතල බව තියෙනවා. - තේජෝ ගතිය තියෙනවා.

පස් තුළට යමක් ඇතුල් කරන්න පුළුවන් - වායෝ ගතිය තියෙනවා.
පස්වල පාට තියෙනවා - වර්ණ ගතිය තියෙනවා
පස්වල එක එක ගඳ තියෙනවා - ඝන්ධ ගතිය තියෙනවා
පස් වල එක එක රස තිබෙනවා - රස ගතිය තියෙනවා
පස්වල හැසිය තියෙනවා - ඕෂා ගතිය තියෙනවා

ඒ අනුව පස් යනු ශුද්ධාෂ්ටකයේ නිර්මාණයක්.

වතුර බලමු.

වතුර අතින් අල්ලන්න පුළුවන් - පඨවි ගතිය තියෙනවා
එක්කරන්න වෙන් කරන්න පුළුවන් - ආපෝ ගතිය තියෙනවා
වතුරේ ශීතල උෂ්ණයක් තියෙනවා - තේජෝ ගතිය තියෙනවා
වතුරට යමක් දමන්න පුළුවන් - වායෝ ගතිය තියෙනවා
වතුරේ පාට තියෙනවා - ඇස දියුණු මදි හඳුනන්න.
වතුරේ එක එක ගඳ තියෙනවා- ඝන්ධ ගතිය (මඩ ගඳ)
වතුරේ රස තියෙනවා - රස ගතිය (පල් රස)
වතුරේ ශක්තිය තියෙනවා (ගංවතුර වෙලාවට) -
ඕෂා ගතිය තියෙනවා

වතුරත් ශුද්ධාෂ්ටකයේ නිර්මාණයක්.

ගිනිදර කියන දෙය තුළ බලමු.

ගිනිදර වල - ගති අටම තිබෙනවාද බලමු.
අල්ලන්න පුළුවන් - තද ගතිය තියෙනවා.
එක් කරන්න වෙන්කරන්න පුළුවන් -ඇලෙන වැගිරෙන ගතිය
රශ්නය ගතිය තියෙනවා - තේජෝ ගතිය
ගිනිදරට යමක් ඇතුල් කරන්න පුළුවන් - හමායන ගතිය තියෙනවා
ගිනිදරවල පාට තියෙනවා - වර්ණ ගතිය තිබෙනවා
ගිනිදර වල ගඳ ගතිය තිබෙනවා (පාන් සාදන විට, මිරිස්

බඳිනවිට) - ගන්ධ ගතිය තිබෙනවා
ගින්දර නිසා රස වෙනස් වෙනවා
යමක් බැඳලා ගත් විට එක රසක්. තම්බන විට එක රසක්
රස ගතිය තියෙනවා.

ගින්දර වල ශක්තිය තියෙනවා
පළාතක් විනාශ කිරීමට තරම් - ඕපා ගතිය තිබෙනවා

ගින්දරන් ශුද්ධාණ්ඩකයේ නිර්මාණයක් ය.

සුළං ගැන බලමු.

සුළං ශරීරයේ ගැටෙනවා - තද ගතිය තියෙනවා
එක්වෙනවා වෙන්වෙනවා - එක්වෙන වෙන්වෙන ගතිය
සුළං වල උෂ්ණ ශීතල තියෙනවා - තේපේ ගතිය
සුළං අතරින් ගමන් කළ හැකියි - වායෝ ගතිය
සුළං වල පාට තියෙනවා - හඳුනන්න ඇහැ සංවේදී නෑ.
සුළං වල ගඳ දැනෙනවා (මිරිස් බඳින විට) ගන්ධ ගතිය
තියෙනවා.

සුළං සමඟ රස දැනෙනවා - රස ගතිය තියෙනවා

සුළං තදින් හමන විට ශක්තිය තියෙනවා - ඕපා ගතිය

සුළං කියන්නේ ශුද්ධාණ්ඩකයේ නිර්මාණයක් ය.

බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මේ ගති අට
දන්නවා නම් ලෝකයේ ඕනෑම දෙයක් හඳුනන්න පුළුවන් කියලා.

මේ අනුව තරුව හඳුනන්න පුළුවන්. අහසේ පේන තරුව
තුල වර්ණයක් තියෙනවා. වර්ණ ගතිය තියෙනවා නම් අනෙක්
ගති හතම තියෙන්න ඕන. එසේනම් තරුවක් ශුද්ධාණ්ඩකයේ
නිර්මාණයක් ය.

ලෝකයේ තියෙන ඇසට පෙනෙන සියල්ලම ශුද්ධාණ්ඩකයි.
ඇසට පෙනෙන සෑම දෙයම **පෙනෙන්නේ වර්ණය** ඇති නිසා
වර්ණය තියෙනවා නම් අනෙක් ගති හතම තියෙනවා. අපේ ඇසත්
- අල්ලන්න පුළුවන් නිසා තද ගතිය තියෙනවා. එසේ නම් ඇසට
ලැබෙන **රූපන් ශුද්ධාණ්ඩකයි. ඇසත් ශුද්ධාණ්ඩකයි.**

කණට ඇසෙන ශබ්දත් එසේමයි. කනේ වැදීම නිසා
ඇසෙන්නේ. වැදිලා තෙරපාගෙන යා යුතුයි. තද ගතිය තියෙනවා.
කණත් අල්ලන්න පුළුවන්. එසේ නම් තද ගතිය තියෙනවා. එසේ
නම් තද ගතිය තියෙනවා. එසේ නම් අසන සියලු **ශබ්දත් - කණත්
ශුද්ධාණ්ඩකයි.**

නාසයටත් ගඳ වැදිලයි හඳුනන්නේ. නාසයේ වදිනවා
කියන්නේ තද ගතිය. නාසයත් අල්ලන්න පුළුවන්. එසේනම්
නාසයත් - ගඳත් ශුද්ධාණ්ඩකයි.

දිවට දැනෙන රසත් කයට දැනෙන පහසත් එසේමයි
තේරුම් ගත යුතුයි.

මොලයට දැනෙන - මතක්වීම බලමු.

මොලයට සිතුවිලි බාහිරින් එනවා. ඒවා මොලයේ ඇති
තරලයේ වදින්න ඕන. එවිට මතක්වීම සිදුවෙනවා. එවිට වදින
නිසා සිතුවිලි වල තද ගතිය තියෙනවා. ශුද්ධාණ්ඩකයි. මොලයත්
අල්ලන්න පුළුවන් ආයතනයක්. එයත් තද ගතිය තියෙනවා.

එසේනම් සිතුවිලිත් - මොලයත් දෙකම ශුද්ධාණ්ඩකයේ
නිර්මාණයි.

එවිට ලෝකයේ තියෙන සියලුම රූප - ශබ්ද - ගන්ධ - රස
- ස්පර්ශ - සිතුවිලි සියල්ලම ශුද්ධාණ්ඩකයි. අප ළඟ තිබෙන
අභ්‍යන්තර ආයතනත් ශුද්ධාණ්ඩකයි. රූප - ශබ්ද - ගන්ධ - රස

- ස්පර්ශ - සිතුවිලි නැත්නම් ලෝකයක් නැත.

ලෝකය කියන්නේ රූප දොළහකට

අභ්‍යන්තර රූප 6 යි. බාහිර රූප 6 යි.

- අරස = චක්ඛු රූප ; රූප රූප
- කණු = ශාඛ රූප ; ශබ්ද රූප
- නාසය = ඝාණ රූප ; ගන්ධ රූප
- දිව = පිච්ඡා රූප ; රස රූප
- කය = කාය රූප ; ස්පර්ශ රූප
- මොළය = මන රූප ; සිතූම් රූප

මේ රූප දොළහට ලෝකය කියනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා මේ මුලු ලෝකයම තමාගේ කය තුලින් දකින්න කියලා.

“බ්‍යාමත්තකේ කල්ලේබරේ සසංඤ්ඤානෙ ලෝකංච පඤ්ඤාපේම් ලෝක සමුදයංච පඤ්ඤාපේම්”

ශුද්ධාණ්ඩක සැටි නම් :- හට ගන්නා ගමන් ම විනාශ වීමයි. ආබන්ධන විභන්ධනයට කාලයක් නැත. එක්වීම - වෙන්වීම ධාතු ධර්මතාවයක්. එයට කාලයක් කියන්න බැහැ. අකාලිකයි. මව් කුසයේ සිටම සිදුවන්නේ එයයි. ආබන්ධන විභන්ධන වේගය අධික නිසා තියෙනවා වගේ පෙනෙන නිසා රැවටෙනවා. මේ එකතු වී තිබෙන ධාතු විනාශ වෙන ගණනට වඩා වැඩි ගණනක් වී සමගම එකතු වෙනවා. වී නිසා පවතිනවා කියලා රැවටෙනවා. මේ එක්වෙලා වෙන්වෙන ධාතු කොයි වෙලාවක හෝ වෙන් වූ ඒවා - නැවත එක් කරන්නට බැරව යනවා. එයට සම්මුති මරණය යයි කියනවා.

උදා:- ටැංකියකට වතුර පුරවා අඟලේ බටයකින් වතුර එන්නිත් - අඟලේ බටයකින් පිට වෙන්නිත් සැලසුවොත් අපට පේනවා. වතුර පිරී තිබෙනවා වගේ. නමුත් එතන අලුත් වතුරත් නෑ. පරණ වතුරත් නෑ. පෙනෙන්නේ නිතරම වතුර පිරී තිබෙන බවයි. කයට නිතරම කෂම දමනවා. කයේ සියලු කොටස් අතින් පැත්තෙන් දිරා විනාශ වෙනවා. ඒත් අපට පෙනෙන්නෑ. විනාශ වන ඒවාට වඩා නිපදවන නිසා. කෂම වල නැහැ. කෙස්-ලොම්-නිය- දත් ආදිය අමුතු දෙයවල් නිෂ්පාදනය කරනවා. කෂම නිසා. මුල මැද අග හටගත් වෙලේ ම නැතිවෙන බව දැන ගැනීම **අනිත්‍ය සංඥාවයි.**

දූඛ යනු - මෙය බොරුවක් බවයි. **නැති යමක් සැකසෙනවා.** ආපෝ ගතිය නිසා හටගත් විටම විනාශ වෙනවා. **මේ ශරීරය ධෘතු එකතුවීමෙන් සැදුණා විනා කොහේවත් තිබුණ දෙයක් නොවේ.**

නොපෙනී නොතේරී තිබුණ දෙයක් පේන තේරෙන තත්වයට පත්වී අවසානයේ නොපෙනී නොතේරී යනවා. මුලත් නෑ. මැදත් නෑ. අගත් නෑ.

නිස්සත්තෝ - නිජ්ජිවෝ ශුංඤ්ඤා ධාතු මත්ථකෝ යයි වදාළේ වී නිසයි.

ජාතිපි දූඛා :- දිරන්නේ නැතිව පවත්වන්නි හදනවා.

ව්‍යාධිපි දුක්ඛා :- ලෙඩ නැති අය නැහැ.

සංසාර දූඛය :- සැකසෙන තැනම බොරු

අනාත්ම යනු

මේ බොරුව තමන්ඩ ඕන විධියට පවත්වන්නි බැහැ. කෂවත් නැතත් යම් විටක විනාශ වෙනවා. මව් කුසයේ දී එක්වෙන

වෙලාවේ මුලින්ම ආයුෂය ගැන යම් ශක්තියක් ඇතිවෙනවා. වදිනට විභන්දනය වූ පසු නැවත ආබන්ධනය නොවී යනවා. එවිට මිය ගියා කියනවා.

ආයුෂ තිබුණත් කෂම නැති වුණොත් මිය යනවා. **රූපයේ පැවැත්මට හේතු කාරණා හතරක් තියෙනවා.**

1. සෘතුප රූප
2. කර්මප රූප
3. අභාරප රූප
4. චිත්තප රූප

රූපයේ පැවැත්මට හේතු හතරම බලපානවා. ඒවා වෙනස් කරන්ඩ කාටවත් බැහැ. ලෝකයේ සැටි සැකසෙන තැනදීම විනාශ වෙනවා. කල්පය තුළත් ලෝකය සැකසෙනවා - විනාශ වෙනවා. එය බුදුරජාණන් වහන්සේ - **"සංවිට්ඨනීය කල්පය" "විවිට්ඨනීය කල්පය"** වශයෙන් දේශනා කරනවා. ලෝකයේ රූප අනිත්‍යයි. ලෝකයේ සෑම තැන ම ආභන්ධනය විභන්ධනය සිදුවීම නිසා **අනිත්‍යයි.**

සැපයයි කියා පවත්වන්ඩ දෙයක් නෑ. **එය දු:බයි. බොරුවක්මයි.**

මේ කිසිවක් මම යයි මාගේ යයි පවත්වන්ඩ බැහැ. ඒ නිසා **අනාත්මයි.**

අසුවී වලේ සිටින පණුවා හොඳයයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කළ සේක.

"මිල්හේ කිම්ව කායෝයං - අසුවිම්හි සමුට්ඨිනෝ අන්තෝ අසුවී සම්පුණ්ණෝ - පුණ්ණා වච්චකුටී විය"

කයේ තිබෙනතුරු අපට මේ පිලිකුල තේරෙන්නේ නැහැ. කයේ තිබෙන තුරු හිත සම්බන්ධ වී මම මගේ කියන අවිද්‍යාවෙන් සිටිනවා. ඒ නිසා කයෙන් වලියට දමලා කය ගැන බලන්න කීවා.

"හතමන්තකේ කල්ඛරේ - සසංඤ්ඤෙන ලෝකංව පඤ්ඤාපේමි, ලෝක සමුදයංව පඤ්ඤාපේමි"

"කායෝපි ගුවිපෝ සකලෝ දුගන්ධෝ ගච්චන්ති සබ්බේ මරණං අහංව"

කයේ කොටස් 32 ගැනම නුවණින් බලමින් **කායානුපස්සනා භාවනාව** කරන්න. මෙය **විදුර්ගනා භාවනාවයි.**

මේ සියල්ලම සතර මහා භූතයන්ගේ නිර්මාණ. මේවා නිත්‍යයි. සුභයි. ආත්මයි කියා ලංකරගෙන දුක් විඳිනවා- දැවෙනවා - තැවෙනවා. අසුවී ගොඩකට රැවටිලා - ඉඹිනවා - ආශා කරනවා - ඊර්ෂ්‍යා කරනවා. පරිහරනය කරනවා. මේ පරම සත්‍ය දුටු ලොවීතුරා බුදුවරු - පසේබුදුවරු - මහරහතන් වහන්සේලා - මේ ලෝකය අතහැර දැමුවා. මේ මහා අන්ධකාරයෙන් ගැළවීමට අපි අපට ම අප අන් සැමට ම මෙෙහි කරමු. මෙයින් **සක්කාය දුට්ඨිය** දුරුවේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දේහයටත් මේ වගේ සිදුවුණා කියලා වෛත්‍යයක් සදා වැඳ සංවේගයට ඇතිකරගන්න කීවා.

1. ජාති, 2. ජරා, 3. ව්‍යාධි, 4. මරණය ගැන සංවේගය ඇතිකරගන්න දේශනා කළා. 5. **අනිත සංසාර වට්ටය දුක**, 6. **අපාය දුක**, 7. **ආභාර සොයන දුක**, 8. **අනාගත සංසාර දුක** ඒ දුක් අටයි. සතර කමටහන් මෙනෙහිකොට නිතර සිහිකර සංවේගය ඉපදවිය යුතු වස්තු අටක් වශයෙන් දේශනා කර ඇත. රහතන් වහන්සේලාගේ ධාතු තැන්පත් කර වදින්න කීවා. **"ධාතු ගොඩක්"** යන අදහසින්.

මේ ටික දන්නා නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ අරභය වුනා. රහසින්වත් පව් නොකලේ පව් කරන්න දෙයක් නැති නිසා. බුදු භාමුදුරුවෝ කය අසුවී මල්ලක් විධියට දේශනා කළා. **"ඉමමේව කායං උද්ධං පාද තලා අධෝ කේස මත්ථකා තච පරියන්තං පුරං නානප්පකාර අසුවිනොපච්ච වෙක්ඛති"**

ස්වයං අවබෝධය ඇතිකර ගන්නා. කය අසුවී මල්ලක් බව. **සම්මා සම්බුද්ධ** යනු වියයි.

විජ්ජාචරණ - ලෝකයේ සියලු දෙයම සැදෙන සැටි පරික්ෂණය කරලා - නිරික්ෂණය කරලා - නිගමනය කළා.

ලෝකවිදු - මුළු ලෝකයේ ම සියල්ල දැන ගන්නා.

අනුන්තරෝ - මෙයට වඩා උත්තරීතර දෙයක් ලොව නැහැ.

පුරිස ධම්ම සාරති - සත්‍ය දන්නා නිසා ධර්මයෙන් සංවර වුනා.

සන්නා දේව මනුස්සානං - සැම දෙව් මිනිසුන්ටම පොදුයි.

බුද්ධෝ - තමන් වහන්සේ අවබෝධ කරගත් ධර්මය අන් අයට ද අවබෝධ කරවීමට සමත්වීම.

ස්වාකානෝ - මාගේ ධර්මය මුල මැද අග මනාකොට අසන්න.

සන්ද්විධිකෝ - තමන් තුලින් ම පරික්ෂණය කරන්න.

අකාලික - කරන වෙලාවට පමණක් දැන ගන්න.

ඒහි පක්ඛිකෝ - තමන් තුලින් ම බලන්න.

ඕප නයිකෝ - විවෘත කොට බෙදා හදා බලන්න.

පච්චත්තං වේදිතඛිබෝ විඤ්ඤති - තමාගේම නුවණින් වෙන වෙන ම අවබෝධ කරගන්න.

සුපට්ඨන්තෝ - අධිශීල අධිචිත්ත, අධි ප්‍රඥා සංඛාත සුන්දර ප්‍රතිපත්තියක් ඇති සේක.

උජුපට්ඨන්තෝ - සෘජු ප්‍රතිපත්තියෙහි යෙදෙන සේක.

ඤායපට්ඨන්තෝ - නිවනට හේතුවන ඤාණ ප්‍රතිපත්තියෙහි පිලිපත් සේක.

සාම්ච්චන්තෝ - නිවන ගැන මනාකොට සාකච්ඡා කළ සේක.

යදිදං චන්තාරි පුරිස යුගාහි අට්ඨ පුරිස පුග්ගලා. ඒස හගචනෝ සාවක සංඝෝ, ආනුනෙය්‍යෝ - මාර්ගස්ථ පුද්ගලයෝ හතරක් හා එලස්ත පුද්ගලයින් හතර දෙනා. මේ අට දෙනාට දුර සිට වුව ද ගෙනවිත් පූජා කිරීමට සුදුසු ය.

පානුනෙය්‍යෝ - තම ඥාතීන් වෙනුවෙන් පිළියෙල කළ දෙයක් වුවද පිලිගැනීමට සුදුසු ය.

දක්ඛිනෙය්‍යෝ - සැදැහැවතුන් විසින් පරලොව සැප පතා දෙන දානය පිළිගැනීමට සුදුසුය.

අඤ්ජලිකරණියෝ - ලෝකයා හිස් මත දොහොත් තබා කරන නමස්කාරය පිළිගැනීමට සුදුසුය.

මෙසේ මේ කය පිළිබඳ පරමාර්ථ ධර්මයන් දැනගෙන - කයට සිල් රකින්න බැරි බවත් දැනගෙන ලෝකය ගැනත් - බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැනත් සැක නැත්නම් **"සක්කාය ද්විධිය, විචිකිච්ඡාව සීලබ්බත පරාමාස"** නමැති කෙලෙස් ධර්මය දුරු වේ. හරකෙක් වගේ. බල්ලෙක් වගේ.

සිල් රකින්නට බැරි බව තේරුම් යනවා ඇත. එය සීලබ්බත පරාමාසය නැමති කෙලෙස් දුරු වීමයි. මේ සත්‍ය ධර්මය නොදන්නා අපේ ගුරුවරු - වැඩිහිටි දෙමව්පියන්ට ද අප මෙහි

කළ යුතුයි. එ මෙහි අදහස විය යුතු මෙසේ ය.

1. "මම" කියන බොරුවෙන් ගැලවෙමිවා

සතර මහා ධාතූන්ගේ නිර්මාණයක් වන මම කියා කෙනෙකු නැති බව සිතිය යුතුයි.

2. සංසාර රෝගයෙන් නිරෝගි වෙමිවා.

3. තෙරුවන් සරණ ලැබ සුවපත් වෙමිවා !

මෙ අදහස සිතට එන විධියට සියලු දෙනාටම මෙන් වැඩිය යුතුයි. එසේ නොසිතා "මම සුවපත් වේවා" කීමෙන් මම කියා කෙනෙකු සිටිනවා කියන මිථ්‍යා දෘෂ්ඨිය ඇති වේ. එයම අකුශල් සිදුවීමට හේතු වේ.

පණ ඇති ලෝකය

සිත යනු :-

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කර තිබෙනවා.

**"දුරං ගමං ඒක වරං අසරීරං ගුහාසයං"
"වේනනාහං භික්ඛවේ කම්මං වදාමි"**

එහිදී අදහස් වෙන්නේ සිත යනු ක්‍රියාවක් බවයි.

දුරං ගමං :- ඉතා ම දුර දෙයක් වුවත් දැනෙන

ඒක වරං :- තනි තනිව තමාට පමණක් දැනීම ඇතිකරන

අසරීරං :- අල්ලන්න බැරි දෙයක් ශරීරයක් නැති.

ගුහාසයං :- හෘදය වස්තුවත් මොලයත් අතර ලේ පතක් ඇසුරු කරගෙන සිටීම.

අපට කථා කිරීමට ක්‍රියා කිරීමට හැකි වන්නේ සිතක් තිබෙන නිසාය.

මැරුණ පසු ඒ සිතීම - කථා කිරීම - ක්‍රියා කිරීම හැකියාව ඉවත් වී ඇත.

කරත්තයට ගොනා ගැටගැසුවොත් පමණයි කරත්තය සෙලවෙන්නේ. ඒ වගේ කය වලනය කිරීමට උදව්වන්නේ සිතයි.

සිතන්ට - කථා කරන්ට - ක්‍රියා කරන්ට - උදව්වෙන දෙයක් - **දැනීමක් - සිතයි**

මල මිනිය තුළ නැත්තේ ද දැනීමයි. මල මිනිය කපන විට දැලෙන් හඬන්නේ නැත. නමුත් පණ තියෙන කෙනෙකු එසේ නොවේ. එසේ නම් ඒ "දැනීම" නිසාය. අපට බාහිරින් සය ආකාරයක දැනීම් ලැබෙනවා. ඇසට රූප - කණට ශබ්ද - දිවට රස - නාසයට ගඳ - ශරීරයට ස්පර්ශ - මොලයට සිතුවිලි හය ආකාරයක සිත් ඇති වෙනවා.

පෙනෙන සිත = බලනවා කියන වැඩිය සිදුවෙනවා.

අසන සිත = අහනවා කියන වැඩිය

රස දැනෙන සිත = රස දැනෙනවා කියන ක්‍රියාව

ගන්ද දැනෙන සිත = ගඳ දැනෙනවා කියන ක්‍රියාව

ස්පර්ශ දැනෙන සිත = ස්පර්ශ දැනෙනවා කියන වැඩිය

මතක් වෙන සිත = මතක් වෙනවා කියන වැඩිය

ඒ අනුව **සිත යනු ක්‍රියාවක්** යයි දේශනා කළ බව සත්‍ය බව තේරෙනවා.

සිත කියන්නේ "දැනීමටයි"

වයන් ඇතිවීම - පැවතීම - නැතිවීම - බැලිය යුතුයි.

ඇතිවීම :-

අපේ ආයතන හයෙන් එකකට බාහිර අරමුණක් එක

වෙලාවට සිතක් ඇතිවෙනවා. බලන වෙලාවට සිත උපදී. ඇස් වහනු ගමන් පෙනීම නැත. ඒ සිත ද නැත. දැන් ඇති වේ. දැන් නැති වේ. "අකාලිකයි" එකක් නොව - දිගටම බලාගෙන සිටියොත් සිත් පරම්පරාවක් ඇතිවී නැතිවේ.

මේ විධියට කණට - නාසයට - දිවට - කයට - මොළයට - බාහිර අරමුණු වන විට ම ඇතිවන දැනීම් සිතයි. මෙසේ සිතක් ඇතිවන විට එය "මම" බලනවා කීවොත් සිතුවොත් එය අවිද්‍යාවයි. ඉඳුරන් වෙතට අරමුණක් ලැබෙන විට ම එය සිතක් වශයෙන් සිතිය යුතුයි.

පෙනෙන විට සිතක් - ඇහෙන විට සිතක් - ගඳ දැනෙන විට සිතක් - රස දැනෙන විට සිතක් - ස්පර්ශ දැනෙන විට සිතක් - මතක් වෙන විට සිතක් - මෙය ඕනෑම වෙලාවක කළ හැකි භාවනාවකි. "විත්තේ විත්තානු පස්සි විහරති" දේශනා කලේ එයයි. සිත අනුව බලමින් වාසය කරන්න.

ඇසත් රූපයත් - කණත් ශබ්දයත් - දිවත් රසයත් - නාසයත් ගඳත් - කයත් පහසත් - මොළයත් සිතුවිල්ලත් - එක්වීමෙන් සෑදෙන්නේ සිතක් පමණයි.

මෙහිදී පෙනෙනවා කියන සිත - ඇහෙනවා කියන සිත - ආදී වශයෙන් සෑදීමට තවත් එක් බලයක් එකතු විය යුතුයි.

ඒ සිත් හදන බලය විඤ්ඤාණයයි. විඤ්ඤාණ නියෙන්ම වික්කෙනෙකුට එකක් පමණයි. එය ආයතන හයේ ම ක්‍රියාත්මක වන නිසා ඒ ඒ ආයතනයේ නම් වලින් සය ආකාරයකට හඳුන්වනවා.

1. චක්ඛු විඤ්ඤාණය
2. ශ්‍රෝත විඤ්ඤාණය
3. ඝාණ විඤ්ඤාණය
4. පිච්භා විඤ්ඤාණය
5. කාය විඤ්ඤාණය
6. මනෝ විඤ්ඤාණය යනුයි.

මේ ආයතන හය තුළ විඤ්ඤාණය ගමන් කරන්නේ ආලෝක වේගයටත් වඩා ඉතා අධික වේගයකිනි.

විඤ්ඤාණය සෑම වෙලාවේ ම සිත් හදනවා. නිදාගත්විට ද හවාංග වී හෘදය වස්තුවේ ලේ පතක් ඇසුරු කරගෙන සිත් හදනවා. මොළය හා හෘදය අතර ලේ ධාතුව ඇසුරු කරගෙන, සූර්ව ජන්මයට හේතුවන ජනක කර්මයට අනුව සිත් හදනවා.

එයට අනුව කලල රූපයේ භාවාංග සිත ඇතිවෙනවා. නින්දේදීත් කර්මයට අනුව ඒ සිත් උපද්දවනවා.

දැනීමක් ඇති වී නැති වන විට ම - විඤ්ඤාණය හවාංග වී නැවත ඒ ආයතන වෙත එනවා. පෙනෙන වෙලාවට ඇසේ - අසන වෙලාවට කනේ ඒ අයුරින් සය පෙලේ ම ඒ ඒ අරමුණු වන විට විඤ්ඤාණය ඇති වෙනවා.

නිවන් දකිනවා කියන්නේ හව අංග වෙන් කරනවා.

හවාංග තුනයි - ඇසත්, රූපයත්, විඤ්ඤාණයත් පෙනෙන බැවින් විඤ්ඤාණය අයිත් කරනවා. විඤ්ඤාණය බාහිර අරමුණු වලින් අයිත් කරනවා. විවිධ යලි උපතක් සිදුවන්නේ නැත.

විඤ්ඤාණය සෙවිය හැක්කේ දැනෙන වෙලාවට පමණයි.

- ඇස + රූපය + විඤ්ඤාණය = පෙනීමේ සිත ඇතිවුනා.
- කණ + ශබ්දය + විඤ්ඤාණය = ඇසීමේ සිත ඇතිවුනා.
- නාසය + ගඳ + විඤ්ඤාණය = ගඳ දැනීමේ සිත ඇතිවුනා.
- දිව + රසය + විඤ්ඤාණය = රස දැනීමේ සිත ඇතිවුනා.
- කය + ස්පර්ශය + විඤ්ඤාණය = ස්පර්ශ දැනුනා කියන සිත ඇතිවුනා.

මොළය + සිතුවිලි + විඤ්ඤාණය = මතක්වීමේ සිත ඇතිවුනා.

විඤ්ඤාණය දෙයකුත් නොවේ. කෙනෙකුත් නොවේ. ක්‍රියාවක් පමණයි. කරන වෙලාවට පමණයි එය හඳුනාගත හැක්කේ. විඤ්ඤාණය ගැන හරියටම සියල්ල දන්නේ බුදු හාමුදුරුවෝ පමණයි. අනෙක් අය එය ශ්‍රද්ධාවෙන් දැනෙන පමණින් පිළිගත යුතුයි. **"භූරිපඤ්ඤ තථාගත" කීවේ ඒ ගැමුරු නුවණ නිසාම ය.**

සිතක් හඳුනාගන්නා කියන්නේ විඤ්ඤාණයේ වැඩය ඉවරයි. ඇස අරින විටම පෙනිලා ඉවරයි. වැඩය වෙලා ඉවරයි. මේ පෙනීම නැමති සිත ඇතිවෙන විට විඤ්ඤාණයේ වැඩ කීපයක් සිදු වෙනවා. ඒත් අපට සොයන්නට බැහැ. ඇහැර අරින විටම පෙනිලා ඉවරයි. ඒ නැවත සොයන්නට බැහැ. ගන්ධ බැහැ. දෙන්ධ බැහැ. මෙතනදී බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කල දෙය ශ්‍රද්ධාවෙන් අපට පිළිගන්න වෙනවා. සිත හැදුන පසු අපට පුළුවන් විවැනි වැඩ ටිකක් සිදුවෙලා ද කියලා සොයා බලන්න. ඒ වෙලාවට සිදුවෙන බව හඳුනා ගත්තේ බුදුහාමුදුරුවෝ පමණයි.

විඤ්ඤාණය සිත හදන විට වැඩ පහක් කෙරෙනවා.

- 1. මනසිකාරය = රූපයට යොමු කරනවා
- 2. එස්ස = එක රූපයක් අල්ලා ගන්නවා
- 3. වේදනා = ලකුණු දානවා කැමති අකමැති බව
- 4. සංඥා = ලකුණු කරනවා රූප සංඥා බව
- 5. චේතනා = සකස් කර අවසන් වෙනවා

මෙය කනේදිත් = ශබ්දයකට යොමු වෙනවා.
 එක ශබ්දයක් අල්ලා ගන්නවා
 ලකුණක් දානවා කැමති අකමැති
 ලකුණු කරනවා ශබ්ද සංඥා කියා
 සිත සකස් වී අවසන් වෙනවා

අනෙක් ආයතන හතර තුළත් මෙසේ ම සිදුවේ.

නාසයේ ගන්ධ සංඥා වශයෙන් ද - දිවේ රස සංඥා වශයෙන් ද කයේ දී ස්පර්ශ සංඥා වශයෙන් ද - මොලයේ දී සිතූම් සංඥා වශයෙන් ද ගත යුතුයි.

සිතක් හැදෙන වෙලාවට සිදුවෙන මේ වැඩ ටිකට විඤ්ඤාණය කියලා කියනවා.

"විඤ්ඤාණං අනිදස්සනං" යනුවෙන් දේශනා කර තිබෙනවා. මෙය පෙන්වන්න බැහැ. වැඩ ටිකත් සිදුවෙනවා පමණයි.

උදා:- ඇස + රූපය + විඤ්ඤාණය = සිතක් හැදෙනවා පෙනීම.

විඤ්ඤාණය යනු - මනසිකාර - එස්ස - වේදනා - සංඥා - චේතනා යන වැඩ ටිකයි. එම නිසා ඒවාට **නාම ධර්ම** කියලා පොදුවේ කියනවා. ලෝකයේ සියලු දෙනාට ම සැදෙන සිත් වලට මෙය පොදුයි. ඒ නිසා ඒවා **"සබ්බ චිත්ත සාධාරණ වෛතසික"** යයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දෙනවා. සෑම සත්වයෙකුට ම පෙනීම - ඇහීම - ආදී දැනීම ඇතිවෙන විට ම යොමුවෙලා එකක් අල්ලාගෙන එයට කැමති වෙලා සංඥාවන් හැඳිනගෙන සිත හැදී අවසන් වෙනවා.

රූපය + ඇස + විඤ්ඤාණය - පෙනෙන සිත සැදෙනවා.

රූපය + ඇස + මනසිකාරය + එස්ස + වේදනා + සංඥා + චේතනා වලින් ද පෙනෙන සිත හැදෙනවා.

යොමුවීම, ලකුණු කිරීම, ලකුණක් දැමීම , අල්ලා ගැනීම, සකස් කිරීම මේ සියල්ල ම ක්‍රියා වශයෙන් දැනීමක් හටගන්නා විට සිදුවෙලා ඉවරයි. ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා **"චේතනාහං භික්ඛවේ කම්මං වදාමි"** යනුවෙන්.

මේ ක්‍රියා සිදුවන්නේ රූප වලටයි. ඒවා නැවත ගන්න බැහැ. දෙන්න බැහැ. එය දෙයක් නොවේ. මේ ධර්මතාවයක්. ඒ වැඩ ටික ඉවර වූ පසු ආයෙත් ඒ වැඩ ටික ම නැවත කළ යුතුයි. නැවත නැවතත් එන එන දැනීම් අනුව මෙය නැවත නැවත සිදුවේ. මනසිකාරය තිබුනොත් අනෙක් වැඩ හතරක් සිදුවෙනවා. ඒ නිසයි විඤ්ඤාණය කනේ පමණක් පිහිටුවා බණ අසන්න කියන්නේ. එය **"යෝනිසෝ මනසිකාරයයි."**

දැනීම හටගන්නා විට ම නැතිවෙනවා. ආයෙත් අලුතින් ඇතිවෙනවා. ආපසු ගන්න බැහැ. අල්ලන්ඩ බැහැ. "නාම ධර්ම" කියනවා. මේවා **නමට විතරයි. නාම ධර්ම අනිත්‍යයයි.** මගේ වැඩේ කියා තියා ගන්ඩ බැහැ. වැඩක් සිද්ධ වුණා පමණයි. මේ නාම ධර්මතාව හටගන්නේ රූප ඇසුරු කළොත් පමණයි. "ලී" නැත්නම් වඩුවාට වැඩ නැහැ වගේ **රූප නොදෙනවානම් විඤ්ඤාණයට වැඩ නැත.**

විඤ්ඤාණයට රූප නැත්නම් - ශබ්ද නැත්නම් - ගඳ නැත්නම් - රස නැත්නම් - සිතුවිලි නැත්නම් - විඤ්ඤාණයක් සොයන්ඩ බැහැ. එවිට විඤ්ඤාණයක් ඇතිවෙන්නේ නැත.

ලෝකයේ ම රූප වල අනිත්‍යතාවය දැකිය යුතුයි. මේ ශුද්ධාජ්ඨකයේ නිර්මාණ වලට - සම්මුති සංඥා නිසා - බොරුවක් සිදුවෙනවා. රූප සංඥාව ඒ ලෙසට නොබලා - දරුවා - අම්මා - මේසය - ගෙදර - මේ ආදී බොරු සංඥා දමාගෙන සිටිනවා. මේ නිසා රූප සංඥාව ඉක්මවා ගොස් සිත **දූෂිත** වෙලා උපාදානය ඇති වෙනවා.

"තංචකෝ ආගන්තුකෝ උපක්ලේශෙහි උපක්කිලිට්ඨං" ඒ අනුව එකක් අල්ලාගෙන ආශාව තරහ ඇතිකරගන්නවා. ඒ සමඟම මොළයට ගොස් මතක් කර දෙනවා. සිත හැදිලා ඉවරයි.

බොරු සංඥාවකට උපාදාන වෙච්ච සිතක් ඇතිවෙනවා. දැක්කා කියන විටම අකුසලය හැදිලා ඉවරයි. මම දැක්කා කියා වැරදි දැකීමක් ධාතු සංකල්පය ඉක්මවා දැකීම නිසා ඇති වෙනවා.

විඤ්ඤාණයට රූප බොරු බව පුහුණු කරන්න ඕන. එවිට විඤ්ඤාණය රූප අතහරිනවා. මම සංඥාව නැතිවෙනවා. **සද්ධා-වීර්ය - සති - සමාධිය** තුළින් ප්‍රඥාව ලබන්න ඕන. ලෝකය ම බොරු හිස් වූ දෙයක් පවත්වාගෙන යන්ට බැර දෙයක් කියලා. අරමුණක් දැනෙන විටම **"සිතක්"** ඇතිවුනා. **නාම රූප හටගෙන නාම රූප නැතිවෙනවා.** විඤ්ඤාණය නිත්‍ය නෑ. සුඛ නෑ. ආත්ම නෑ. අනිත්‍යයි - දුකයි - අනාත්මයි. බුදු භාමුදුරුවෝ නිස්සත්තෝ - නිප්පීවෝ - ශුන්ඤ්ඤෝ වශයෙන් දේශනා කළා. මේ සත්‍ය ධර්මතාවයි.

මේ ලෝකය ගැන හුවණින් දකින්නා වූ උතුමන් වහන්සේලා කාය චිත්ත විවේකය ම වඩන්නේ ය. අපට බුද්ධ - ධර්ම - සංඝ යන තෙරුවන් සරණ මිස වෙනත් සරණක් නැත.

චිත්තානුපස්සනා භාවනාව වශයෙන් නාම රූප භාවනාව වැඩිය හැකිය.

අපට දැනෙන සෑම දැනීමක් ම නාමරූප ය. දැනෙන්නේ අපගේ ආයතන හයෙන් එකකට ය. ඒ සය පොළට එන දැනීමම නාම රූප වශයෙන් බලන්න.

උදා :- මොළයට එන අරමුණ සිතුවිල්ලක්.

මොලයත් රූපයක්. සිතුවිල්ලත්. රූපයක්. ඒ රූපයි. මනෝ විඤ්ඤාණ කියන්නේ නාමයයි.(නාම රූප) ඒ නාමය සෑදීම තුළ - එක දෙයක් අල්ලා ගැනීම - කැමති වීම හෝ අකමැතිවීම - සිතුවී සංඥා වශයෙන් ලකුණු කිරීම මතක් වුණා කියන සිත

ඇතිවීම මේ සියල්ල ම සිදුවේ. එම නිසා **මොළයන් සිතුවිලිත් = රූපයි.**

මනෝ විඤ්ඤාණය = නාමයි. නාම රූප වශයෙන් ආයතන හයේ ම දැනීම් ගැන භාවනා කළ යුතුය.

"ධම්මේ ධම්මානු පස්සි විහරති"

ලෝකයේ සියල්ලම නාම රූපයි. පණ ඇති හෝ පණ නැති වශයෙන් ගත්ට කිසිවක් නැත. කය ශුද්ධාණ්ඩකයෙන් සැදුන දෙයක් විය ඇති වෙන ගමන් ම නැතිවෙන බොරුවක්. ඒ බොරුව නිසා ඇතිවෙන විඤ්ඤාණය ද ධාතු මාත්‍රයක් පමණයි. මෙතන සත්වයකු හෝ පුද්ගලයෙකු නැත.

මේ ලෝකය හේතුවල ධර්මතාවයකි. මොකක්ද හේතු වලය:-

පෙර නොතිබීම එක්වෙනවා කියන හේතුවෙන් සැකසෙන ඒ මොහොතේම වෙන්වෙනවා කියන හේතුවෙන් ඉතිරි නැතිව වෙන්වෙන බොරුවක්.

උදා :- ගිනි වලල්ල ගැන බලමු.

පන්දම වේගයෙන් කරකවන විට ගිනි වලල්ලක් පේනවා. අතත් - පන්දමත් - වේගයත් යන හේතුව නිසා - පෙර නොතිබුන ගිනි වලල්ලක් පෙනෙන්නට පටන් ගන්නා. පන්දම කරකවල නවත්වන විට - ගිනි වලල්ල නැහැ. ඒ ගිනි වලල්ල පන්දමෙන් නෑ. අතෙන් නෑ. වේගයෙන් නෑ. ඒ එකක් ලඟවත් ගිනි වලල්ලක් කියා දෙයක් නෑ. තිබුණ තැනක් නෑ. පෙනීමේ මාත්‍රයක් පමණයි. ආරම්භයේ දී නැති අවසානයේ නැති කරකෙන කොටත් නැති බොරුවක්.

"දැරවා" කියන්නේ ද ඒ වගේ ම හේතූන් නිසා ඇති වූ බොරුවක්. අම්මා තාත්තා දෙන්නා ම ලඟ නැති බොරුවක් ය. ලෝකයේ පවතින ආහන්ධන විභන්ධනය නිසා වේගවත් වූ **ධාතු සංකලනයක මායාවක් ය.** 'චලය' යනු වේගය පවතිනතුරු පවතිනවා යයි රැවටෙනවා. "ශුද්ධාණ්ඩකයේ නොපෙනී නොතේරී තිබුණු දෙයක් පේන තේරෙන බවට පත්වෙමින් එතනදී ම විනාශ වුණා. ආහන්ධන විභන්ධන වේගය නිසා දිගට ම පවතිනවා යයි රැවටෙනවා. කයට ද නිතර නිතර ආහාර ගැනීම නිසා කය පවතිනවා වගේ පේනවා. ආහාර දැමීම නතර කළොත් කයේ පැවතීමක් ද නෑ. ඇගත් බොරුවක්. ලෝකයත් බොරුවක්.

බුදු රජාණන් වහන්සේටත් බැහැ බණ කියලා සියලු දෙනා ම නිවන් දක්වන්ඩ. තිරිසන් සතුන්ට බණ කියන්ඩ බැහැ. තේරෙන්නෑ. ඒ සියලු සත්වයින්ට විඤ්ඤාණ ධාතුව තියෙනවා. ඒ තරම් අනන්ත සංසාරයක් තිබුණා. දැනටත් තිබෙනවා. ඉදිරියටත් ඒ විඤ්ඤාණ ධාතු පවතීවි.

විඤ්ඤාණය යනු ඇහැත් - රූපයන් එක්වීම නිසා හැදෙන බොරුවක්. ඒ වෙලාවට හැදුනා.

වක්බුඤ්ඤාව පටිච්ච රූපේව උප්පජ්ජති වක්බු විඤ්ඤාණං ශ්‍රෝතඤ්ඤාව පටිච්ච සද්දේව උප්පජ්ජති ශ්‍රෝත විඤ්ඤාණං ඝාණාඤ්ඤාව පටිච්ච ගන්ධේව උප්පජ්ජති ඝාණා විඤ්ඤාණං ජීවිහඤ්ඤාව පටිච්ච රසේව උප්පජ්ජති ජීවිහා විඤ්ඤාණං කායඤ්ඤාව පටිච්ච පොට්ඨඛිණේව උප්පජ්ජති කාය විඤ්ඤාණං මනඤ්ඤාව පටිච්ච ධම්මේව උප්පජ්ජති මනෝ විඤ්ඤාණං

මේ අයුරින් ආයතන හය තුල ම අරමුණ ඇති වෙන විට විඤ්ඤාණය ඇති වෙනවා.

ඇසට රූපය පෙනෙන වෙලාවට විඤ්ඤාණය ඇහැර තුළයි.
කනට ශබ්දය ඇසෙන විට විඤ්ඤාණය කණ තුළයි.
නාසයට ගඳ දැනෙන විට විඤ්ඤාණය නාසය තුළයි.
දිවට රස දැනෙන විට විඤ්ඤාණය දිව තුළයි.
කයට ස්පර්ශ දැනෙන විට විඤ්ඤාණය කය තුළයි.
මොලයට මතක් වෙන විට විඤ්ඤාණය මොළය තුළයි.

උදා:- කෂම කන ගමන් - රූපවාහිනිය බලන විට හොඳි වල ලුණු ඇඹුල් දැනෙනවා රූප වාහිනියේ කියන දෙය ඇහෙනවා - පෙනෙනවා. මේ සිදු වෙන්නේ හය පොලේ ම චිකවර වගේ සිතුවට චිකවර නොවේ. චිකක් සිදුවී අනෙක සිදුවෙනවා. චිකම විඤ්ඤාණය ගමන් කරන වේගවත් කමයි මෙයින් තේරුම් ගත යුත්තේ. ඒ සැම වරම මෙය මනෝ විඤ්ඤාණය ද සම්බන්ධ කරගනී. පෙනෙන - අහන - රස විඳින - ගඳ දැනෙන දෙය - ස්පර්ශය මනෝ විඤ්ඤාණයෙන් මතක් කර දෙයි.

මේ සය පොලේ ඇතිවෙන විඤ්ඤාණය හට ගන්නේ බොරු රූප සඳහාම ය. ඇසත් රූපයත් ශුද්ධාන්තයේ නිර්මාණය වූ බොරුවක් ය.

පට්ඨ වල කෙස් - ලොම් ආදී කිසිවක් නැත. සතර මහා ධාතූන් එක්වෙන වෙලාවට පමණක් සැකසෙන බොරුවක් මේ කය. ධාතු මාත්‍රයක්. කය නැති වෙන විටත් මේ කිසිවක් නෑ. නොපෙනී නොතේරී යනවා.

“පෙනුනා - ඇහුනා - යනුවෙන් අදහස් කරන දැනීම් හයම සම්පූර්ණම බොරුවකි. මේ විඤ්ඤාණය ගැන නොදන්නා නිසා මම කියන ආත්ම සංඥාව ඇති කරගන්නවා. අපට මේ තත්වය තෝරා දෙන්න පුලුවන් වෙන්නේ සම්මා සම්බුදු කෙනෙකුට පමණයි.

“බුද්ධෝ” කියන වචනය අසන්න ලැබීමත් වාසනාවක්. විඤ්ඤාණය කරන වැඩ හිස් වැඩයි. වේගය නිසා තේරුම් ගන්න අමාරුයි. ජේනකොටම ඒ වැඩ ටික ඉවරයි. නැවත ජේනකොට ආයෙත් ඒ වාගේ ම අලුත් වැඩක්. ආයතන හය තුලට ම ගලා එන අරමුණු ඔස්සේ ඒ ඒ ආයතන වල නොකඩවාම සිත් පරම්පරාවක් ඇතිකරමින් සිටිනවා වගේ පෙන්වනවා.

“හේතුං පටිච්ච සම්භූතං - හේතු භංගා නිරුප්පති”

හේතු ඇතිවෙන විට ඇතිවෙනවා. හේතු නැති වෙන විට නැති වෙනවා. **“අකාලකයි”** මේ වැඩයට කාලයක් කියන්න බැහැ. තත්පරයෙන් දාහෙන් පංගුව 17 වාරයක් දාහෙන් බෙදුන්න කියනවා. ඒ කාලය තුළත් විඤ්ඤාණය 11 වාරයක් වැඩ කරනවාලු. මේවා දැන ගැනීමට මහා විරියයක් ඇතිව උත්සාහ කළ යුතුයි. **ජන්ද - චිත්ත - විරිය - විමංසා** කියන හතර සෘද්ධිපාද වඩා විමසිය යුතුයි. පෙනුනා - ඇසුනා - රස දැනුනා - ගඳ දැනුනා - ස්පර්ශ දැනුනා - මතක් වුනා කියන මේ සේරම බොරුයි.

ලෝකයේ පවතින පරම සත්‍ය නම් අනිත්‍ය දුඛ අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්ෂණයකි.

“අට්ඨක්ඛරා තිතිපදා සම්බුද්ධා ප්‍රකාශිතා”

සම්බුද්ධ දේශනාවම මෙපමණයි. **වචන තුනයි. අකුරු අටයි.** මේ වචන තුන බෙදිලා බෙදිලා යනකොට අසුභාරදාහක් ධර්මස්කන්ධය හැටියට බෙදිලා යනවා. අකුරු 8 වන්නේ පාලියෙන්. **අනිත - දුඛ - අනත** යනුයි.

පොඩි කාලයේ කළ සෙල්ලම් වැඩ ලොකු වෙන විට අතහරිනවා. ඒ ඒවා වැඩක් නැති බොරු බව තේරුන නිසා. ලෝකය ගැනත් කරන වැඩ එසේ හැඳිනිය යුතුයි. ඒ වැඩ

හඳුනාගෙන ඒ සියලු බොරු වැඩ අත්හැරීමට “ස්වයං විනය” ලැබෙනවා. ඒ රහතන් වහන්සේ ය. “**තේ සච්චයෝ නිරෝධෝ**” විය නිරෝධයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ රහතන් වහන්සේට කියනවා “දැන් ඔබේ වැඩය ඉවරයි - ඔබ ලෝකයාට දහම් දෙසන්න කියා බුදු කෙනෙකු නැත්නම් නිවන ද නැහැ.

“**සුනාථ ධාරේථ**” ධර්මය අසා **සිතින් සිතට** යා යුතුයි. “**අච්චිච්චන්චව**” යනවා කීවේ සිතෙන් සිතට යාමයි.

රහතන් වහන්සේගෙන් තවත් රහතන් වහන්සේ නමක් බිහිවීමයි.

“යේ ධම්මා හේතුප්පඛවා - තේසං හේතු තථාගතෝ ආහ තේ සංච යෝ නිරෝධෝ - ඵචංවාදි මහා සමනෝ

විය මහා ශ්‍රමණයන් වහන්සේගේ දේශනාවයි. හට ගන්න පෙරත් නෑ. දැනුත් නෑ. පවතින්නෙන් නෑ. “**ධාතු මත්ථකෝ**” සොබා දහමයි.

පෙනීමත් ඇහැ වහනකොට ඉවරයි. ඇසීමත් ච්ඡේමයි. මේ අයුරින් තේරුම් ගන්න. හේතු ඵලයක් බව.

සිත කියලා කියන්නේ **නාම රූප දෙක** එකතු වීමයි. නැතිනම් **රූපයි. විඤ්ඤාණයි.** එකතුවීමේ ඵලය සිතයි. ලෝකයේ සතර මහා ධාතූන්ගේ එකතුවීමේ ඵලය තමා අනන්ත විශ්ව ලෝකය ම පන්දමක් කරකවන විට පෙනෙන ගිනි රවුම වගේ මායාවක් ය.

පංචස්කන්ධය හඳුනා ගනිමු.

“ආයතනානං පටිලාභො - ස්කන්ධානම් පාතුභාවෝ අයං චුච්චති ජාති”

බුදු රජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා අප උපදින විට ආයතන ලබනවා. ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීමක් සිදුවෙනවා කියලා. ආයතන හයයි. ස්කන්ධ ගොඩවල් ය.

ඇස - කණ - නාසය - දිව - කය - මොළය - ආයතන හයයි. ස්කන්ධ නම් දැකීමයි.

පංචස්කන්ධය නම් රූප - වේදනා - සංඥා - සංඛාර - විඤ්ඤාණ යන පහයි.

රූප මොනවාද?

රූප යනු :

දොලොස් ආකාර වූ ශුද්ධාණ්ඩකයෙන් නිර්මාණය වූ මූල ලෝකයේ ම තියෙන පණ නැති සියලු දෙය ම රූපයි. අභ්‍යන්තර ආයතන හයයි. සුගති වල හා දුගතිවල වාසය කරන සියලුම සත්වයින්ගේ ශරීර ද මේ රූප ගොඩට අයත් ය.

වේදනා යනු :

ඒ රූප වලට කැමති හා අකමැති හෝ මධ්‍යස්ථ බවයි. ඇස වෙනුවෙනුත් කැමති අකමැති තියෙනවා. ඇසට එන රූපයටත් කැමති අකමැති තියෙනවා. මේ ලෙසට ශුද්ධාණ්ඩකයෙන් සැදුන ලෝකය වෙනුවෙන් ම ඇතිවුන සිත් වේදනා කියනවා.

සංඥා යනු :

සංඥා යනු ලකුණු කරනවා යන බවයි. ලකුණු කිරීමේ තියෙනවා. රූප - ශබ්ධ - ගන්ධ - රස ස්පර්ශ සිතුවිලි කියලා සංඥා 6 ක් ලකුණු කරනවා. විභේදනම් ලකුණු කරන්නේ මේ රූප

වලටයි. මේ දොලොස් ආකාර රූප කියන්නේ ලෝකයටමයි. සංඥා මුලු ලෝකයටමයි.

සංඛාර යනු :

සංඛාර යනු හේතුවෙන් සකස් වෙනවා යන අර්ථයයි. සංඛාර තුන් විධියකට සකස් වෙනවා. සිතීම - කතා කිරීම - ක්‍රියා කිරීම මේ ආකාරයට

සිතීම නිසා - **චිත්ත සංඛාර** ඇතිවෙනවා

කතා කිරීම නිසා - **වචි සංඛාර** ඇතිවෙනවා

ක්‍රියා කිරීම නිසා - **කාය සංඛාර** ඇතිවෙනවා

මේ සිතන්නේ - කතා කරන්නේ - ක්‍රියා කරන්නේ ඇස - කන - දිව - නාසය - කය මොලය - වෙනුවෙන් හා රූප - ශබ්ධ - රස - ගඳ - ස්පර්ශ - සිතීම - වෙනුවෙන් ය. එසේ නම් ඒත් ලෝකය වෙනුවෙන් ම ය.

විඤ්ඤාණය යනු:

දැනගන්නවා කියන ස්වභාවයයි. ඒ දැනගන්නේත් ආයතන හය ගැන හා ඒවාට එන සය ආකාර අරමුණු ගැනයි. එතකොට ලෝකය ගැනම දැන ගන්නවා. එහෙනම් **පංචස්කන්ධය** කියන්නේ **ලෝකයටම කියන නම**. බුදුහාමුදුරුවෝ දේශනා කළේ **"ඛ්‍යමත්තකේ කල්ලේඛරේ සසංඤ්ඤාතේ ලෝකංව පඤ්ඤාපේමි"** කියා ලෝකය තමා ළඟම තියෙනවා කියලයි. දැන් මේ ලෝකය ම පංචස්කන්ධයක් වුවත් මෙය අල්ලා ගැනීම තමා දුකට හේතුව.

"සංඛිත්තෙන පංචුපාදානස්ඛන්ධා දුක්ඛා" කීවේ වියයි. මේ ධාරාවක් වෙනුවෙන් සිතන - කතා කරන දෙය **මම** කියා අල්ලා ගන්නවා. ඒකයි **මිත්‍යාදෘෂ්ඨිය**. ඒ නිසයි දුක. පංචස්කන්ධය

ලපාදානය කර ගැනීමයි දුක. අපි බලමු **පෙනීම තුළ පංචස්කන්ධය** තියෙනවාද කියා. දකින දෙය රූපයි. වියට කැමති අකමැති වේදනාව වෙනවා. රූප සංඥා කියා සංඥා සංඥාවකුත් ඇතිකරගන්නවා. දුටුව දෙය තේරුම් ගන්නා කියන සැකසීම තියෙනවා. ක්‍රියාව කළේ සංස්කාරයෙන්. දැනගන්නා කියන ස්වභාවය තියෙනවා. විය සිදුවුනේ විඤ්ඤාණය සැදුන නිසා. පෙනුනා කියන විට රූප - වේදනා - සංඥා - සංඛාර - විඤ්ඤාණ පහම තියෙනවා. එසේනම් මේ පංචස්කන්ධය කියන්නේ සිතටයි. බුදු හාමුදුරුවෝ **"චිත්තේන නියති ලෝකෝ"** වශයෙන් දේශනා කරන්නේ, **සිත තුළ තමයි. මේ ලෝකය ගමන් කරන්නේ** යනුවෙනුයි. දැනීම නැත්නම් ලෝකය හඳුනන්න බැහැ.

අපේ ආයතන හය තුළින් ම ඇතිවෙන සෑම ක්‍රියාවක් ම පංචස්කන්ධයක්.

මතක්වුනා කියන ක්‍රියාව බලන්න. මතක් වුනේ රූප ගැනයි. කැමති වුනේ රූපයටයි. ලකුණුත් තියනවා සිතුවිල්ලක් කියා. විය තේරුම් ගන්නා (සංඛාර) වියට වචන ක්‍රියා මතුවෙයි. මෙය දැනගැනීමට විඤ්ඤාණය අවශ්‍ය වෙනවා.

ඒ නිසා සෑම ක්‍රියාවක් ම පංචස්කන්ධයක්. සිතක් මුළු ලෝකයක්.

සෑම රාග සිත් - ද්වේශ සිත් - මෝහ සිත් ද පංචස්කන්ධයක්. රාග සිතක් ආදි වශයෙන් මේ සෑම සිතක් ම පහල වෙන්නේ රූප වෙනුවෙන්මයි. එතනදී නාම රූප වශයෙන් පංචස්කන්ධය සෑදෙනවා. තමාම පරිඤ්ඤා කර බලා මෙය හැදින ගන්ඩ ඕන. **"තුමිනේ කිව්වං ආතප්පං - අක්ඛාතාරෝ තථාගතා"** යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනාකර තියෙනවා. ඔබ අවශ්‍ය වැඩේ

කරගන්න. තමා තුලින් ම දැක්වීම. එය දැන් සිදුවෙනවා. අකාලිකයි. "වයධම්මා සංඛාරා - අප්පමාදේන සම්පාදේථ" හැම මොහොතෙම විනාශ වෙනවා. දැන් දැන් බලන්න කියා දේශනා කළා.

වචනයක් පිට කළත් - අංග වලනයක් කළත් - සිතුවිල්ලක් ආවත් දැනීමේ හය ලැබුවත් - පංචස්කන්ධයක් ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පංචස්කන්ධය පිළිබඳව ඇත්ත දේශනා කළේ මෙසේය.

**"ජේණ පිණ්ඩුපමං රූපං - වේදනා බුඛිබුලුපමා
මර්විමුපමා සංඥා - සංකාරා කදලුපමා
මායුපමාව විඤ්ඤාණං - දේශනා දිව්ව බන්ධුතා"**

මෙහි බන්ධු කීවේ - කලාසාණ මිත්‍රයා බුදුරජාණන් වහන්සේමය.

රූපය පෙණ පිඬක් ලෙස

පෙණ පිඬුව ජලය වැක්කෙරෙන තැන හැදෙනවා. පුපුරනවා. ජලය දිගටම වැක්කෙරෙන නිසා කැඩී කැඩී නැවත සැදෙනවා. ඒ නිසා පෙණ ගුලියක් තියෙනවා වාගේ ජේනවා.

මේ කයත් ඒ වගේමයි. කෑම දානවා දානවා. කෑලි තිස් දෙකකින් කුණු වෙච්ච වැගිරෙනවා. සිතා සිටිනවා දිගටම කය තිබෙනවා කියලා. අනන්ත විශ්ව ලෝකයත් ඒ වගේයි. ආභන්ධන විභන්ධන වේගය නිසා සැකසෙනවා. විනාශ වෙනවා. ඒ වෙනුවට නැවත සැකසෙනවා. සිතා සිටිනවා. දිගටම පවතිනවා කියලා හේතුව නිසා සැකසෙනවා. හේතුව නැති වෙන විට විනාශ වෙනවා. අම්මා, තාත්තා, දරුවා, ගේ - දොර, යාන - වාහන මේ සියලු දෙයම බොරු සතර මහා ධාතූන්ගේ නිර්මාණ. මෙවා

නොදන්නා නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළා. "නිනො ගම්මො පුථජ්ජනෝ" කියලා. නූගත් පිස්සො කියලා.

වේදනාව දිය බුබුලක් වගෙයි.

දිය බුබුල - තව දිය බුබුලක් එනවිට නැතිවෙනවා. අපිත් ඒ වගේ තමා රූපයට දමන කැමැත්ත නැති වෙනවා අකැමැත්ත එනවිට. රූපය ඇතිවෙන නැතිවෙන නිසා දමන කැමැත්ත ද ඒ වෙලාවෙම ඇතිවෙනවා නැතිවෙනවා. එයත් බොරුවක්.

සංඥා

සංඥා සියල්ලම මිරිඟුවක් වාගෙයි. මිරිඟුව ඇත වතුර තියෙනවා වගේ ජේනවා. එතනට ගොස් බලනවිට එහි කිසිවක් නෑ. තවත් ඇත තියෙනවා වගේ ජේනවා. එතනත් කිසිවක් නැහැ. මෙ සංඥා සියල්ලම බොරුයි.

ලෝකයේ තියෙන්නේ සංඥා හයක් පමණයි.

1. රූප සංඥා = ඇසට පෙනෙන සියලුම රූප
2. ශබ්ද සංඥා = කනට ඇසෙන සියලුම ශබ්ද
3. ගන්ධ සංඥා = නාසයට දැනෙන සියලුම ගඳ - සුවඳ
4. රස සංඥා = දිවට දැනෙන සියලුම රස වර්ග
5. ස්පර්ශ සංඥා = ශරීරයට දැනෙන සියලුම ස්පර්ශ
6. සිතූම් සංඥා = මොළයට එන සියලුම සිතුවිලි

මේ හය ආකාර සංඥා පමණයි ලෝකයේ තියෙන්නේ. අපේ ආයතන හයත් ශුද්ධාෂ්ඨකයේ වේගවත් බව නිසා තිබෙනවා යයි රැවටෙන බොරුවක්. ඒවාට එන සය ආකාර අරමුණු ද ශුද්ධාෂ්ඨකයේ වේගවත් නිර්මාණ වගේ පෙනෙන බොරුයි.

උදා:- පන්දමක් අතටගෙන වේගයෙන් කරකවන විට එතන ගිනිවලල්ලක් සැදී තියෙනවා වගේ ජේනවා. නමුත් කරකවීම නවතන විට ඉතිරි වන්නේ අතයි - පන්දමයි පමණයි. ගිනි වලල්ලක් අතේ තිබුනොත් නැහැ. පන්දමෙන් නැහැ. මුලිනුත් නැහැ. අන්තිමෙන් නැහැ. එහෙනම් මැදක් තියෙන්න විධියක් නැහැ. වේගයෙන් කරකීම නිසා තියෙනවා වගේ පෙනුනා පමණයි.

මේ වාගේ තමා අපේ කයත්. ශුද්ධාශ්ඨකයේ එක්වීම - වෙන්වීම නිසා (ආහන්ධනය - විහන්ධනය) සැකසී තිබෙනවා වගේ පෙනෙන වේගවත් බවක්. ඉතාමත් වේගවත් බවකින් ඒවා හටගත් තැනම විනාශ වෙනවා. පවතින්නේ ම නැහැ. වේගය නිසා පවතිනවා වගේ ජේනවා. අපේ අභ්‍යන්තර ආයතන හයට පිටින් එන ඒ අරමුණු හයකාරයම බොරුවලින් සැකසී එන සංඥා හයක්. ඇසට දකින රූප - කනට ඇසෙන ශබ්ද - නාසයට දැනෙන ගඳ - දිවට දැනෙන රස - කයට දැනෙන ස්පර්ශ - මොළයට එන සිතුවිලි. මේ සංඥා සියල්ල ම ශුද්ධාශ්ඨකයේ වේගවත් බව නිසා සැකසී තියෙනවා වගේ පෙනුන දේ වෙතින් ආයතන හයට ආවා යයි සිතන බොරු සංඥා පමණයි. අම්මා - තාත්තා - ගේ - දොර - යාන - වාහන - බෙරහඬ - සතුන්ගේ ශබ්ධ - නලා හඬ - හඳුන්කූරු සුවඳ - මල් සුවඳ - මඩ ගඳ - දහඩිය ගඳ - තිත්ත රස - ඇඹුල් රස - පැණි රස - කසනවා - ඊදෙනවා - සීතල - රශ්‍යය දැනීම - මේ සියලු දේ ගැන මතක් කිරීමෙන් එන සිතුවිලි - සියලුම දේවල් සංඥාවල් ය. මේ සියල්ල ම සතර මහා ධාතූන් එකතුවීම නිසා සැදී තිබුණා වගේ පෙනුන - ඒ මොහොතේ ම නොපෙනී නොතේරී විනාශ වෙන බොරු විනා පවතින අත්තක් නැත.

මේ නිසා සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේ මේ සියලුම සංඥා බොරුවක් - මිරිඟුවක් යයි දේශනා කළා.

සංකාර කදලුපමා :

සංකාර කෙසෙල් කඳක් වාගේලු. සංකාර යනු සිතූම් - වචන - ක්‍රියා ස්වභාවයෙන් එකකට එකක් සමාන නැහැ. සතුවු වෙනවා. ඒකට සිතූම් - වචන ක්‍රියා ඇති කරනවා. අසතුවු වෙනවා. ඒකට සිතූම් - වචන ක්‍රියා ඇති කරනවා. ආයෙන් හඬක් ඇහෙනවා. ඒ දෙයටත් සිතූම් - වචන - ක්‍රියා ඇති කරනවා. මේ කළ කී එක දෙයක් වත් ඉතරු නැහැ. ඒවාට කිසිම ශක්තියක් නැහැ. මෙතෙක් කල් සිතපු දේ - කටා කළ දේ - කළ වැඩ එකක් වත් ඉතිරි නැහැ. සිතුවිලි - වචන - ක්‍රියා කියන තුනම එවෙලට ඇතිවෙන නැතිවෙනවා. අනිත්‍යයක් - දුකක් - බොරුවක්.

විඤ්ඤාණය

මායා කාරයෙකු වාගෙයි.

විඤ්ඤාණයෙන් වේගවත් හඳුනාගැනීමක් සිදුවෙනවා. රූප එන එන ගානේ - ශබ්ද එන එන ගානේ - ගන්ධ, රස එන එන ගානේ - ස්පර්ශ, සිතුවිලි එන එන ගානේ හඳුනන්න ඕන. ආයෙහ 'අලුත් අලුත් නාම ධර්ම ඇතිකරමින් හඳුනන්න ඕන. ක්‍රියාවක් කරන්න හඳුන විටම ඒ වැඩිය ඉවරයි. නැවත අලුත් වැඩක් කරන්න ඕන. ඒ හින්දම විඤ්ඤාණය කෂණිකව වෙනස් වෙමින් අලුත් අලුත් නාම ධර්ම මවනවා. ඒ නිසා ම විඤ්ඤාණය මායා කාරයෙකු ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා.

ඒ නිසා මේ **සිතම - පංචස්කන්ධයම - ලෝකයම** අනිත්‍යයි. වේදනා සංඥා සංකාර ද හිස්. එවෙලෙම ඇතිවෙනවා නැතිවෙනවා. අනිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ පවත්වාගැනීමට නොහැකි රූප සමගයි විඤ්ඤාණය පවතින්නේ. මේ රූප දීම නවතිනවා නම් විඤ්ඤාණය නතර කළ හැකියි.

දිව්‍ය ලෝක වල උපන්නන්, බ්‍රහ්ම ලෝකවල උපන්නන් දුක් විඳීමේ ඉවරයක් නැත. කවදා හෝ දෙවියෙකු දුටුවොත් ඒත් ඉද්ධාණ්ඩකයේ නිර්මාණයක් ය. සියුම් ශරීර නිසා ඒ ශරීර අපේ ඇසට පෙනෙන්නේ නැත. අපේ ඇස සංවේදී නැත. ඒ අයත් ඒ පින් අවසන් වූ පසු වැඩිපුරම යන්නේ සතර අපායට ය. එහෙදී තියෙන පිං අවසන් වීමේ දී පිං කර ගැනීමට අවස්ථාවක් නැති නිසා අකුශල කර්ම මතුවිය හැකිය.

පංචස්කන්ධය දැන් ඇතිවෙනවා. දැන් නැති වෙනවා. මේ මොහොතේමයි ඇතිවීම නැතිවීම හට ගන්නේ. මේ රූප වේදනා සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණය තුල කිසිම දෙයක සුභ තත්වයක් ස්ථිර තත්වයක් නැත. ඇතිවීම සමඟ ම නැතිවීම. මේ ලෝකයේ සියලු දෙයම ඒ තත්වයට පත්වෙනවා. මගේ කියා තියා ගැනීමට හැකියාවක් නැත. එසේ නම් එහිදී **අනිත්‍ය සංඥාව** ඇතිවෙනවා.

අප මෙතෙක් ප්‍රිය විධියට ඇසුරු කල යම් කෙනෙකු හෝ දෙයක් හෝ තමාට ඕන විධියට තියාගන්න, පවත්වාගන්න පුලුවන්කමක් ඇත්තේ ම නැත. එසේ නම් එහිදී තමාට **අනාත්ම සංඥාව** ඇතිවෙනවා. සතර මහා ධාතූන්ගේ වේගවත්කම නිසා සැකසී තිබෙනවායයි සිතන සැම දෙයම ඒ මොහොතේ ම විනාශ වී නොපෙනී නොතේරී යනවා. එසේ නම් මේ සියල්ල ම බොරු බව වැටහෙනවා. **එය දූඛ ඛවයි.**

අපගේ ඉඳුරන් හයට එන අරමුණු ද එකක් වත් සුභ නැහැ. ඒවාද අප වෙතට එන්නේ කුණු වෙන - විනාශ වෙන දෙයවල්වලින් නිසා. කැමති අකමැති වෙන්හෙත් කුණුවෙන ගඳ ගසන දේවල්වලටමයි. ඒ දැනීමේ දු එකක්වත් සුඛ නෑ. එහිදී තමා තුළ **අසුභ සංඥාව** ඇතිවෙනවා.

අප “දරුවා” “ධනය” කියා මේ සතර මහා ධාතූන්ගේ නිර්මාණ වලට රැවටී ඒවා පවත්වන්නට දුක් විඳිනවා. දැවටෙනවා - තැවෙනවා - තමාගේ කය පවත්වන්නට අනන්ත වෙහෙසක් දරණවා. දරුවන් හදන්නට වෙහෙස වෙනවා. මුදල් හොයන්නට වෙහෙස වෙනවා. අවසානයේ තමාම අවිද්‍යාව නිසා මේ දේවල් කරලා කරලා - දුකට පත්වෙනවා. මෙහිදී **ආදිනව සංඥාව** ඇතිවෙනවා.

මේ දුක් සහිත වූ අනිත්‍ය වූ අසුභ වූ ආදිනව සහිත වූ ලෝකය ගැන ම හරිහැටි හඳුනාගත් පසුව මෙය තවත් පාවිච්චි කිරීමේ ආශාව නැතිවී යනවා. **වීරාග සංඥාව** ඇතිවෙනවා. ලෝකයේ ඇති අපීචි සපීචි සියලුම දෙය ගැන කිසිම ඇලීමක් නැති වෙනවා. මේ සියල්ලම අත් හැර දැමිය යුතුයි. කිසිම දෙයක ආශ්වාදයක් නැහැ. සුභ නැහැ. සියල්ල ම ආදිනව සහිතයි. දැනගෙන **ප්‍රහාණ සංඥා** ඇතිකර ගන්නවා. **“සබ්බ ලෝකේ අනභිරත සංඥාව”** මේ ලෝකය ගැනම සිතුවිලිත් අයිත් වෙන්න ඕන. වචනත් අයිත් වෙන්න ඕන. ක්‍රියාවත් අයිත් වෙන්න ඕන. ලෝකයේ දුක - දුකට හේතුව දුක නැති කිරීම - දුක නැති කිරීමේ මාර්ගය මෙයයි කියා - අවබෝධ කරගත යුතුයි. ඒවා ගැනම පමණක් කතා කළ යුතුයි.

මෙසේ කරන විට **නිරෝධ සංඥාව** ඇතිවෙනවා. මේ බොරුවක් මායාවක් වූ සියලුම ලෝකය වෙනුවෙන් පවත්වන්නා වූ චිත්ත සංඛාර - වචී සංඛාර - කාය සංඛාර සියල්ල ම බොරුවක් ම බව දැකීමත් වාසය කරන්න.

“සබ්බේ සංඛාරා අනිච්චාති - යදාපඤ්ඤාය පස්සති
 අට නිබ්බන්දනී දුක්ඛේ - ඒස මග්ගෝ විසුද්ධියා”
 “සබ්බේ සංඛාරා දුඃඛාති - යදා පඤ්ඤාය පස්සති
 අට නිබ්බන්දනී දුක්ඛේ - ඒස මග්ගෝ විසුද්ධියා”
 “සබ්බේ ධම්මා අනත්තාති - යදා පඤ්ඤාය පස්සති
 අට නිබ්බන්දනී දුක්ඛේ - ඒස මග්ගෝ විසුද්ධියා”

පංචස්කන්ධයේ අනිත්‍යතාවයට දැක්මින් සිටින්න. අතක් උස්සන විටම පංචස්කන්ධය ඇතිවුනා. උස්සලා ඉවර වෙන විට නැතිවුනා.

අත = රූපයයි.
 අත ඉස්සීමට ඇති කැමැත්ත = වේදනාවයි.
 අත උස්සනවා යන = සංඥාවයි.
 අත ඉස්සීම නම් = කාය සංඛාරයි.
 අත උස්සන්න = කාය විඤ්ඤාණයයි.

මේ පහම සිදුවී තිබේ. එසේ නම් මේ පංචස්කන්ධයක් ඇතිවුණා කියන්නේ. සිතක් ඇතිවීමයි. දැනීමක් හට ගැනීමයි. සෑම දැනීමකදී ම මම පංචස්කන්ධය, ලෝකය, සිත, නාම රූප ඇතිවෙනවා.

දැනීම නැතිවීමේ දී :- මම, ලෝකය, පංචස්කන්ධය, නාමරූප සියල්ල ම නැතිවෙනවා. මේ අයුරින් කෂණිකව ඇතිවෙනවා, නැතිවෙනවා. ඇතිවෙනවා, නැතිවෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දේශනා කරනවා.

“යොවේ වස්සකතං ජීවේ - අපස්සං උදයව්‍යයං
 ඒකාහං ජීවිතං සෙයෙතා - පස්සතං උදයව්‍යයං”

මේ ඇතිවීම නැතිවීම නොදැන අවුරුදු සීයක් ජීවත්වුවත් වැඩක් නැහැ. විය දැනගෙන එක දවසක් ජීවත්වුවත් වටිනවා කියා දේශනා කරනවා. ඒ නිසා නිවණ සෙවීමට අවශ්‍ය අය නිතර මේ ඇතිවීම - නැතිවීම මෙහෙහි කළ යුතුයි.

දැන් මේ සිදුවන වේගවත් වූ ඇතිවෙන නැතිවෙන බව තමාගේ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස තුලින් දැකිනිබ් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කලා. **ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කියන්නේ හුස්ම දැනීමක්. මේ දැනීමක් කියන්නේ සිතක් - පංචස්කන්ධයක් - ලෝකයක් හේද?**

හුස්ම යනු

හුලං නහයේ ගැවෙනවා = විය රූපයි.
 රූප වලට කැමති අකමැති = වේදනා කියනවා
 ඉහල යනවා පහළ යනවා යන = සංඥාව තියෙනවා
 හුස්ම තේරෙනවා = චිත්ත සංකාරයකුත් තියෙනවා
 දැනීම සඳහා = කාය විඤ්ඤාණය අවශ්‍යයි.

හුස්ම ඉහලට යනවා කියන්නේ. මම, ලෝකය, සිත, පංචස්කන්ධය ඇතිවෙනවා.

හුස්ම ඉහළ ගොස් නවතින විට නැතිවෙනවා = ලෝකය, සිත, පංචස්කන්ධය නැතිවුනා.

නැවත ප්‍රාශ්වාසය පටන්ගන්නා විට ම - ඇතිවුනා.

හුස්ම පහළගොස් නවතින විට ම - නැතිවුනා.

මෙය අත් නොහැරම කරන්න.

“නාවිතෝ බහුලීකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බානාය” අවබෝධ පිරිසිදු වෙන්නිබ් සියලු ප්‍රඥාව ඇති වෙන්නිබ් මෙය අත් නොහැරම කරන්න. මෙසේ දිගටම කරන විට හුස්ම

තමාට හුස්ම දැනීම වේගවත්වනවා ඇත. එවිට **අනිත්‍යයයි. අනිත්‍යයයි.** වශයෙන් සිතන්න. මොන දැනීම් ආවත් අනිත්‍යයයි. වශයෙන් සිතන්න. මේ භාවනාවේ දී **උදයව්‍යය ඥානය** ලැබේ.

**"පටව්‍යා ඒකරජ්ජේන - සග්ගස්ස ගාමනේනවා
සබ්බ ලෝකාධි පච්චේන - සෝතාපත්ති ඵලං වරං"**

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසේ දේශනා කර ඇත්තේ මිය යාමට පෙර සෝවාන් ඵලයට වත් පැමිණීම වටිනා බවයි. මුලු පොලොවට අධිපති සක්විති රජවීමට ද ස්වර්ගයට යාමට ද සකල ලෝකයාට අධිපති වීමට ද වඩා **සෝතාපත්ති ඵලය** වටිනා බව දේශනා කර ති‍යෙනවා. දිනක් රජගහනුවර දී බුදුරජාණන් වහන්සේ ඊරියක් දැක සිනා පහල කරමින් මෙසේ දේශනා කරනවා. "ආනන්දය, මේ ඊරිය කකුසඳු බුදුන් සමයෙහි එක් ආපන ශාලාවක් සමීපයේ කිකිලියක් ව විසුවා ය. එහිදී විදුර්ගනා කර්මස්ථානය සජ්ජායනා කළා වූ යෝගාවචරයකුගේ දහම් හඬ අසා එයින් චූතව උබ්බරී නම් රාජ කුමාරිකාවක් වූවා ය. එක් දවසක් වැසිකිලි වලක පණු රැසක් දැක පුළුවක සංඥාව වඩා ප්‍රථම ධ්‍යානය ලබා ඒ පිනෙන් බුහුම ලෝකයෙහි උපන්නා ය. නැවත බුහුම සමීපත්තියෙන් පිරිහී ඇය දැන් ඊරියක් ව සිටිනවා යයි" දේශනා කළ සේක. මෙසේ සක්විති රජකමටත් වඩා සෝවාන් ඵලය වටින්සේ සතර අපායෙන් මිදෙන නිසාමය.

"බුද්ධොති වචනං සෙට්ඨං - බුද්ධොති පදමුත්තමං

නන්ථි තෙන සමං ලෝකෙ - අඤ්ඤං සොත රසායනං

බුද්ධෝ යන වචනය ශ්‍රේෂ්ඨය. බුද්ධෝ යන වචනය උතුම් ය. සවනට මිහිරි වූ ච්චැති වෙනත් වචනයක් ලෝකයේ නොමැත.

"ඵවං අචින්තියා බුද්ධා - බුද්ධ ගුණං අචින්තියා අචින්තියෙසු පසන්නානං - විපාකෝ හෝති අචින්තියෝ"

මෙසේ බුදුවරයෝ අචින්තියයෝ ය. බුද්ධ ගුණයෝ අචින්තියෝ ය. අචින්තිය වූ **බුද්ධ - ධර්ම - සංඝ** නම් වූ රත්‍රනත්‍රයෙහි පැහැදුනා වූ අයට ලැබෙන ලොවී ලොවීතුරා කුසල විපාකය ද අචින්තිය වන්නේ ය.

ආකාසට්ඨාව භූමිමට්ඨා - දේවානාගා මහිද්ධිකා

පුඤ්ඤංතං අනුමෝදිත්වා - චිරං රක්ඛන්තු

සම්මා සම්බුද්ධ සාසනං, සම්මා සම්බුද්ධ දේසනං, සම්මා සම්බුද්ධ සාවකං චිරං රක්ඛන්තු ඵලං සදාති

සැම දෙනාට ම නොරැවන් සරණයි!

ඇසුන දම් හඬ මැකියද්දී වා තලය තුල	සැඟවුනා
ගෙවුන සැම දිනයකම දම් රස සිත් සතන් තුල	එක්වුනා
නිවුන සිතකින් දෙසුව අම දම් බුදු වදන් බව	වැටහුනා
නිබුන අවිඳුර නැසී මගෙ කය තුලින් ලෝකය	දිස්වුනා

බුදු පියා දෙසු තිලකුණම ගැන දැනුයි ඇත්තේ	වැටහිලා
සුදු වතක් මෙන් පැහැදිලියි මුලු ලොවම තොරතුරු	එලිකලා
බුදු පුතෙක් වැඩ දෙසුව අම දම් බුදු වදනටම	ගලපලා
පුදු දෙමින් මල් තබා වදිනව සමිඳු පා මුල	අතුරලා

මළ මිණියක් බවකි අපගේ කුණු	සිරුර
කීමක් - කිරීමත් - සිතීමත් වෙයි	සසර
උපතක් යලි සදයි කර්මය ගති	නිතර
නිවණයි - නැවතුවොත් සිත පණ යන	අතර

අහරින් සැදුන මේ කය නම් පස්	ගොඩකි
සතරින් ධාතු පස් ගොඩ නිමවුන	දෙයකි
ච්චලෙසින් ලොව සියලු තතු විමසිය	නොහැකි
වර්ණොන් - ගදෙන් - රස - ඕජා ගති	අටකි

පිරිසිදු ගති අටෙන් ලොව සැම දෙය	සැදුනා
අඩු වැඩි වෙමින් ගති සියලුම	චකතුවුනා
ඇතිනම් ගති එකක් ගති අටම	එහිවුනා
නැසුනොත් ගති එකක් සියලුම ගති	නැසුනා

පඨවිය - තදය රළු බව හෝ සිහිඳු	ඇති
ආපෝ - ඇලෙන - වැගිරෙන - එක්ව වෙන්	වෙති
තේපෝ - රශ්නෙ උණුසුම හෝ සිසිල	ඇති
වායෝ - තෙරප ගොස් ගති තුලට	යති

සය දොර විවර වෙන විට ලෝකය	දෙසට
සිතුවිලි - පහස - රස - ගඳ - ශබ්දය	කණට
විඳුමක් ලැබෙයි පෙනෙනා රූපෙන්	ඇහැට
දොළහක් රූප අයිතිය දිරණා	ලොවට

පණ නැති කයෙහි පිළිකුල ඇති මුත්	උතුරා
දැන ගන්නට නොදෙයි ඇතුලත "මම"	හතුරා
පිළිකුල් භාවනා කළ මුත් තොල්	මතුරා
නොදැනෙයි සිතෙන් කය වෙන්කර බලන	තුරා

කුණු වෙන කැලි තිස් දෙකකින් කය	සැදුනා
හමුවෙන "පණක්" හෝ "මම" ඒ තුළ	නොවුනා
යොමුවෙන විටදී කය නිස් බොරුවක්	දැනුනා
කය ගැන මෙහෙහි කෙරුමෙන් විදසුන්	වැඩුනා

පන්දම කරකවන විට - ගිහි වලලු	පෙනේ
පන්දමෙන් - අතෙන් - ගිහි රවුමක්	නැතැතේ
වේගය නිසා රැවටෙයි එල ඇතැයි	අනේ
පවතින දෙයක් නැත දැක්කේ	බොරුවමනේ

මේ කයෙ ඇත්ත ඇති සැටියට	නොදැකීම
වේගය ආපෝ ගතියෙහි ඇති	නොපෙනීම
හේතුව කෙනෙකු ඇත යනුවෙන්	රැවටීම
ලෝකය සැමට කලයුතු මෙන්	පැතිරීම

පහකින් නිවරණ වැසෙනා අපේ	සිත
රැකුමෙන් බවුන් වැඩුමෙන් වේ	සමාහිත
දහමින් එල ලැබේ සිත තුල	විශේසිත
නිවණින් නිමා වේ - සසරෙන් මිදේ	සිත

ඇසේ ඔපය වෙන රූපය	ළංවීම
විශේෂයෙන් වෙයි පණ එහි	පිහිටීම
නැතේ කරන කෙනෙකුන් දුම්	සිදුවීම
නිතේ තියෙන අයමය නිවණට	යාම

බුදු හිමි දෙසු පරිදි ලොව ඇති සැම	දෙයම
තම ඇඟ තුලින් දැක ගැන්මයි බුදු	දහම
කය පණ නැතිය - ඇත්තේ කුණු	වැගිරීම
පණ ඇති සිතක් ඇතිදැයි වටිනව	සෙවුම

දුර දේ දකින - තනි තනිවම දැන	ගන්නේ
අත ගැන නොහැක කය තුල සැඟවී	ඉන්නේ
පණ නැති කයට සොලවන බලයක්	දෙන්නේ
බුදු හිමි වීම ලෙසයි සිත ගැන	පවසන්නේ

හේතුව - ඵලය - නාමය - රූපය	සිතකි
දැනුමකි - කිරීමකි - මල පසු නැති	චකකි
පංචස්කන්ධයකි තව මුලු	ලෝකයකි
මේ සැම සිතට බුදු හිමියන්	දන්නමකි

වැඩ පහකින් නිමාවෙන සැම සතෙකු	පණ
බුදුවරු පමණි දන්නේ වී ගැඹුරු	බණ
ඵස්ස - වේදනා - සංඥා - යොමුව	මණ
වේතනා තුලින් සැදි සිත	නිමාවෙන

හේතුව තුනක් චකතුව සැදුන ඵල	සිත
හේතුව නැති වෙද්දී ආ ගිය තැනක්	නැත
දිරණ පලදවෙන රූපය සමඟ	ඇත
නැමෙන නාමවල දිරණට දෙයක්	නැත

සිතට දැනෙන නැත සිත යනු	දැනීමකි
පණ ද සිත නොවේ සිත හදන	බලයකි
රුවට නැමෙන නාමය තුල වැඩ	පහකි
සැමට සැදෙන සිත් වලටම පොදු	දමකි

රූපය - පෙණ ගොඩකි කැඩී කැඩී යළි	සැදෙන
වේදනා - ජලය බිඳුමෙහි වෙනස්	වෙන
සංඥා - මිරිඟුවක් නැති බොරුවක්	පෙනෙන
සංකාරය - කෙසෙල් කඳ ඵලයක්	නොදෙන

රූපෙට වේදනා සංඥා වන	ගානේ
බොරුවට මැවෙන කිසිවක් ඉතිරිව	නෑනේ
සිදුවෙන සොබා දහමකි කණ්ණායක	ගානේ
මායා කාරයෙකු වාගෙයි	විඤ්ඤානේ

දිරණ පලදවෙන රූපෙට පිටින්	චන
කරුණු දැනෙන සිත් හය පොලෙහි	සදුමින
සිටින තැනක් නැත අධි වේගයෙන්	යන
තියෙන දෙයක් නොව කය තුල අපේ	පණ

ගොඩවල් පහක චකතුව	පංචස්කන්දේ
මගේ යයි කියා අල්වා ගතහොත්	වැරදේ
බොරුවට දැක්මෙන් අත්හල හොත්	බොරුදේ
බව දුක නසා සැනසීමක් ඉන්	ගෙනදේ

ඉදුරන් හයට පිටතින් අරමුණු	චින්තේ
විගසින් "සිතක්" පමණයි විහි	හටගන්තේ
ඉදුරන්ගේ ඔපය ගති ඕනෑ	වෙන්තේ
විඤ්ඤාණය "දැනෙන සිත" හදලා	දෙන්තේ

දැනෙන සිතක් අප තුල ඇතිවෙන	ගාතේ
දැනුනේ කුමක් ගැන දැයි විමසන	වාතේ
සංඥා සියල්ලම මතකට	චිතවාතේ
විමසා දැනගන්නේ මනසෙහි	විඤ්ඤාතේ

ලෝකයෙ සියලු බොරු හඳුනන සිත් ද	බොරු
"මම" මගෙ කියා රවටන විඤ්ඤානෙ	බොරු
ආභන්ධන විභන්ධන ගති වලින්	පිරු
ලෝකය අනියතයි බුදු බණ තමයි	සරු

අනියත බව නිසා දුඃඛය	ඇතිවීම
නැවතිය නොහැකි ලෝ දහමින්	සිදුවීම
පැවතිය හැකි කෙනෙකු ලොව නැත	බිහිවීම
සිදුවිය අනාත්මයෙ තිලකුණ	වැටහීම

පණ නැති කය ලෙසයි ලොව අන් දෙය	සැදුනේ
කෂණයක් ගානෙ ඉපදෙන මියයන	සිතනේ
කෙනෙකුත් කරනු පෙනුනට කිසිවකු	නැහැනේ
අනියත ලොවේ ඇත්තම නම්	බොරුවමනේ

දැනුමක්	හුස්ම සමගම ලොව	ඇතිවෙනවා
දැනුමක්	නැති වෙද්දි - සැම නැතිවී	යනවා
කෂණයක්	ගානෙ මැරී මැරී යලි	උපදිනවා
මොහොතක්	ගානෙ "මම" නැති බව	සිහිවෙනවා

අවබෝධයෙන් කය තුල මම	නොදැකීම
අට තැන සැකය හරි දැකුමෙන්	දුරුවීම
පණ නැති කයේ සිල් නැති බව	වැටහීම
පලවෙහි ඵල සිතය දුගතියෙ	නොවැටීම

අවිඳ අඳුරෙන් පිරුණ සිතකට ඵලිය ලැබුනා ගුරු පියාණෙනි
මුහුදු දෙසු ඒ පරම දම් කඳ බුදු වදන් ලෙසටම කියාදුනි
මිහිදු හිමි සේ අනු බුදුයි මට-සඟ ගුනෙන් පිරි සඟ රජාණෙනි
මෙබඳු උපහර කළත් දහසක් ණය ගෙවීමට බැහැ ස්වාමිනි

යැම දෙනාටම නෙරවන් යථණයි!

මෙම ග්‍රන්ථය සකස්කිරීම සඳහා සිහින් හෝ ආශීර්වාද කළ
 උපකාර කළ සියලු දෙනාටම මෙම කුසල් අත්වේවා!
සියලු දෙනාටම වතුරාර්ය සත්‍ය වහ වහා අවබෝධ වේවා!

කරුණා අතපත්තු සමරකෝන්

638/1/A - 7 වන පටුමග,
 "ලිහික්වුඩ්" පෙදෙස,
 වැහැර, කුරුණෑගල.
 ටෙලි: 071-9447850

සබ්බදානං ධර්ම ආනං ජිනාති

දැනම් චලිය

දිනය

පළමු මුද්‍රණය පොත් 1500	06 - 11 - 2012
දෙවනි මුද්‍රණය පොත් 1000	09 - 01 - 2014

දැනම් චලිය (2)

පළමු මුද්‍රණය පොත් 1000	20 - 06 - 2013
දෙවනි මුද්‍රණය පොත් 1000	04 - 10 - 2013
තෙවන මුද්‍රණය පොත් 1000	09 - 01 - 2014

දැනම් චලිය (01) පොතේ තෙවනි මුද්‍රණය සඳහාත්, දැනම් චලිය (02) පොතේ සිව්වෙනි මුද්‍රණය සඳහා අභිනවයෙන් දායකත්වය ලබාදුන් සද්ධාවන්ත දානපති පින්වතුන්

වන්දා අබේසිංහ රාජපක්ෂ මහත්මිය

නො: 07, ජයාපතිරණ මාවත, බෞද්ධාලෝක පාර,

කේ.ඒ. මාගරට් මහත්මිය

596/4, පරණ මිගොඩ හංදිය, මිගොඩ.

ටී. එම්. ඩී. එම් තෙන්නකෝන් මහත්මිය

අරන්පොල, කපුකොටුව, මාවතගම.

එස්. ඒ. විජේරත්න මහත්මිය

නිල් දිය සෙවන, අලකොලදෙණිය, මිගමු පාර, කුරුණෑගල.

මාලනී කුසුමලතා මහත්මිය

රත්මල්ගොඩ, පොල්ගහවෙල.

දැනම් චලිය මුද්‍රණ කටයුතු සඳහා මුදල් ආධාර ලබා දුන් හා උදව් උපකාර කළ සියලු පිංවතුන්ට

මේ වන විට දැනම් චලිය පොත් 7500 ක් පමණ මුද්‍රණය කර තිබේ. මේ පොත් ලිවීම සඳහා මට දැනම් දැනුම ලැබුණේ මගේ ගුරු දේවෝත්තම වූ අති පූජනීය බදුල්ලේ සූරියරතන හිමිපාණන්ගෙන්ය. ඒ නිසා මෙයින් සිදුවන්නා වූ අට මහ කුශල ශක්තිය අති පූජනීය බදුල්ලේ සූරිය රතන හිමිපාණන්ට අත්වේවා!

පොත් මුද්‍රණය කිරීම සඳහා කුරුණෑගල සද්ධාවන්ත පිංවතුන් මෙන්ම ධර්මයට පැහැදුන පිට පළාත්වල පිංවතුන් ද මුදලින් දායකත්වය ලබා දී තිබේ. එක රුපියලකින් හෝ මේ සඳහා දායකත්වය දුන් සියලුම පිංවතුන්ලාට මේ අටමහ කුශල් තමා කරගත් දෙයක් ලෙසින් සිතා සිත පහදාගෙන අනුමෝදන් කර ගන්නා මෙන් මෙන් සිතින් ඉල්ලා සිටිමි. එසේම වේවායි මම ප්‍රාර්ථනා කරමි.

සංවිධායිකා
කුරුණා අතපත්තු සමරකෝන්

සුමදුර පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයාණෝ අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන හිමිපාණන්ට පූජා කල වාහනය සඳහා දායකවූ භාවනා මධ්‍යස්ථාන

1. කුරුණෑගල තරුණ බෞද්ධ සංගම් ශාලා භාවනා මධ්‍යස්ථානය
2. මාතලේ වේරගම, ධම්ම මකුටාරාම භාවනා මධ්‍යස්ථානය
3. මහනුවර, තරුණ බෞද්ධ සංගම් ශාලා භාවනා මධ්‍යස්ථානය
4. වැලමඩ භාවනා මධ්‍යස්ථානය
5. කුලියාපිටිය නගර ශාලා භාවනා මධ්‍යස්ථානය
6. මැදවව්විය බරතින්දාරාමය විහාරස්ථාන භාවනා මධ්‍යස්ථානය

යන භාවනා මධ්‍යස්ථාන වල සද්ධාවන්ත සත්පුරුෂ දානපති පින්වතුන් විසින් දෙන ලද මුදල් පරිත්‍යාගයන් වලින් ලබාගත් මෙම වාහනය පූජා කිරීම 2014-06-22 වන දින කුරුණෑගල තරුණ බෞද්ධ සංගම් ශාලාව තුලදී හෙළ දිව ධම්ම ගවේෂි සදහම් ආර්ය සමාජයේ කුරුණෑගල සංවිධායිකා කරුණා අනපත්තු සමරකෝන් මහත්මිය විසින් සිදු කරන ලදී.

මෙම වාහනය අති පූජ්‍ය බදුල්ලේ සූරිය රතන හිමිපාණන්ට පූජා කිරීම සඳහා විශාල ප්‍රමාණයක් මුදල් පරිත්‍යාග කළ සියලුම පිංවතුන්ලාටත්, එක රුපියලකින් හෝ මුදල් පරිත්‍යාග කළ සියලුම පිංවතුන්ලාටත් එයින් සිදුවන ශාසනික සේවය අනුව මහා කුශලස්කන්දය අත්වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු. ඔබ සැම මෙත් සිතින් පින් අනුමෝදන් කරගන්නා මෙන් ඉල්ලා සිටිමු.

නමෝ බුද්ධාය

නමස්කාර වේවා බුදු රුවනට අනන්ත බුදු ගුණ සිතින් දුරා
 නමස්කාර වේවා දුම් රුවනට අකාලිකවූ ගුණ සිතින් දුරා
 නමස්කාර වේවා සඟ රුවනට මහ රහතුන් ගුණ සිතින් දුරා
 නමස්කාර වේවා සම්ඳන් හට ගුරු උතුමන් බව සිතින් දුරා

දහම් ඵලිය ලබාදුන් ඒ කළණ මිතුරා හමුවීම නිසා

ඇතුගල්පුරට පැවූ ලා හිරු	කිරණ
පැතුමක් ලෙසින් වැඩියා දුම්	"මිණි පහන"
මුතු ඇට පෙලක් මෙන් පෙල ගැසූ දුම්	රසින
ඇතුලත ඵලිය කර පිරුණා උඩු	ගුවන

ඉල් මාසයේ දෙදහස් එකොළහ	වසරේ
සිල් ගුණ පිරුණා උතුමෙකු හඬ මෙහි	පැතිරේ
හෙල්ලෙන්නට නොදී සිත රැඳී ඒ	අතරේ
පල්වෙන්නට නොදෙම් කෙළසුන් බව	කතරේ

සූරිය රතන හිමි වැඩ මේ	පලාතට
බුදු බණ තේරුවා හරියට අගේ	කොට
සැක මුසු අඳුර නැසුනා සිටි	මුලාවට
ඉර පැවූ වගෙයි අරුතළු	වෙලාවට

වැහැර පන්සලෙන් නැගි දුම් දිය	දහර
නොහැර දිගට ගැලුවා දස අත	පැතිර
සසර කෙළෙස් කඳු යට කර සැඬ	පහර
නතර වුනා නිවණේ දොර කර	විවර

දිනයක් නැර දුම් දෙසුමක්
වදනක් නැර බුදු බණ හඬ
අතරක් නැර කෙළෙසුන් කඳු
මොහොතක් නැර සම්ඳුන් ගුණ

සිදු වෙනවා
පැතිරෙනවා
සේදෙනවා
සිහිවෙනවා

සම්ඳුන් පරම අම දුම් කඳු දෙසන
දෙවිරම් වෙනෙරේ දුම් සනයම මැවේ
මෙතරම් කලක් යන තුරු හමු
කොතරම් පවක් කර තිබුනද බවේ

විට
මට
නොවීමට
යට

පෙර රහතුන් ලෙසින් මහ පොළවෙහි
දෙපතුල් රළු වුනා ගල් වැලි මත
හටගත් යොවුන් විය දුම් සළුවෙන්
ලැබගත් මැදුම් පිළිවෙත පෙර පිං

ගැටෙන
වඩන
වැසුන
පිරුණ

ගත වුන කාලයක අවුරුදු හයක්
ඇත පරිනත බවක් දෙසනා දහම්
සිත තුල කෙලෙස් සිඳු බිඳ දා
"මිණි පහණයි" සම්ඳු මගේ සිත චලිය

තුළ
වල
නිමා කල
කල

දැනගෙන දහමේ මුල මැද අග
දැකගෙන හැකි බවක් සසරින්
දින දින වඩන සැම තැන බණ
වෙනෙසන සම්ඳු දෙවියන් ඇත

කදීමට
මිදීමට
දෙසීමට
රැකීමට

දණ හිස නමා වඳිනට අපහසු
යන එන විටදී සිත තුළ තනියම
මොන මොන සතුරුකම් ආවත් වැට
පන යන තුරුම සලකම් ගුරු ගුණ

හින්දා
වැන්දා
බැන්දා
රන්දා

පෙර රහතුන් ලෙසින් බුදු බණ
රට වට වඩන ගමනට සුව
සුරිය රතන සම්ඳුට රිය
ඇතිවුන සිතක් විසිතුරු විය

දෙසීමට
සැදීමට
පිදීමට
කදීමට

කුලියාපිටිය, මැදවව්විය,
රත්තොට මාතලය, වැලිමඩ, කඳු
ඇතුගල්පුරෙන් හමුවී ගති සේ
පිදුවා රියක් නිවණේ දොර කර

මහනුවර
අතර
සසර
විවර

බුදු බණ අසන්නට බණ පොත්
දින පනහේ සියෙ පින්කම්
මහ පිරිසක් සමග වාහන
හැකිවෙද? මෙමට සම්ඳුන් හමු

ලියන්නට
කරන්නට
පුදන්නට
නොවන්නට

සම්ඳුන් නොවැඩියා නම් මේ
පුහුදුන් බව තවම පවතී අපේ
ලැබ දුන් දහම් දායාදය සිත
අපදුන් රථය නොවිටි මට

පළාතට
වට
විට
සතේකට

පළඥාති රැකටමය කවුරැන් පොලු
මුල සිට එන ගතිය වැඩ ඇති අය
කල ගුණ නොසලකන අයමය අද
ජල කඳ ගඟෙන් බී මුහුදට ආ

ගැසුම
නැසුම
බොහොම
වැඩුම

අඩසිය වසක් තව බුදු බණ
කඩඉම නොවේවා දුම් ගඟ
සම්ඳුට කිසිදු විපතක් සිදු
ඉඩකඩ නොවේවා බොරු සිල්වතුන්

දෙසන්නට
ගලන්නට
කරන්නට
හට

නුවණින් දෙසු ඒ සදහම්
ඇසුමෙන් බුදුන් දුටුවෙමි ගුරු
දෙවියන් පිහිට නිරතුරුවම
තෙරුවන් බලෙන් සැප වේවා

අමා පැණි
පියාණනි
ලැබීමෙනි
ස්වාමිනි

පෙලපොතක් තෝරන ලෙසින් ලොව සියලුදෙය පණ ඇති නැති
මුල පටන් බුදු වදන් ලෙස පැවසුවා ගුණයෙන් සැදැහැති
සම කරන්නට දන්න දැනුමට කිසිත් සංකත දෙය නැති
එල දරන්නට වුනා නුවණැස වැඩී ලෝකයෙ හිස් ගති

සැදැහැති
නැති
ගති

තෙරුවන් සරණයි !

රත්නපුර ඉසිපතන ආරණ්‍යවාසී
හෙළදිව ධම්මගවේසී සදහම් ආර්ය සමාජයේ ප්‍රධාන
අනුශාසක ධුරන්ධර
සුමදර පරමාර්ථ සත්‍ය ධර්ම දේශකයාණෝ
අති සුජනීය බදුල්ලේ සූර්ය රතන හිමිපාණන් වහන්ස,

ඔබ වහන්සේ විසින් රට පුරා දින 4න් 4ට තැනින් තැනට
වඩිමින්, උදේ 8 සිට සවස 5 වනතුරු එකම ඉරියව් පවත්වමින්,
ඒ කාලය තුලදී ඇතිවෙන ශාරීරික මානසික ජීඩාවන්
උපේක්ෂාවෙන් විඳ දරා ගනිමින්, එක දිගට කටා කරමින්,
බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කර තිබුණු ඒ පරමාර්ථ
සත්‍ය දහම් කරුණු තෝරා බේරා කියාදෙමින්, අවිද්‍යාවෙන්
පිරිනිබු සිත්වලට විද්‍යා ආලෝකය ලබා දෙමින් සිදුකරන සීමා
කළ නොහැකි කුශල් බලයෙන් ද තුණුරුවන්ගේ අනන්ත ගුණ
බලයෙන් ද තවත් ඉදිරියට මේ ශාසනික සේවය කරගෙන
යාමට ශාරීරික මානසික ශක්තිය ධෛර්ය හිදුක් නිරෝගිකම
ලැබේවා! යි මෙන් සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.
දෙවියන්ගේ ආශීර්වාදය ද ලැබේවා !

හෙළදිව ධම්මගවේසී සදහම් ආර්ය සමාජයේ
කුරුණෑගල සංවිධායිකා,
කරුණා අතපත්තු සමරකෝන්,
638/1/A 7 වෙනි පටුමග,
"ලික් වූඩ්" පෙදෙස,
වැහැර,
කුරුණෑගල.
071 9447850